

Duhovni oče boljševizma

Ko bi pred petindvajsetimi ali tridesetimi leti hotel kdo izvedeti, kateri tuji pisatelj je med tedanjo slovensko mladino bil najbolj priljubljen in največ čitan in bi v ta namen n. pr. med študenti priredil anketo, bi na vprašanja v največ primerih prišel samo en odgovor: Tolstoj. Vse je bralo Tolstoj! Verjetno so še tudi danes njegova dela med najbolj čitanimi po vsem svetu.

20. novembra letos je minulo trideset let od njegove smrti. Pa še tudi danes ni lahko povedati, kaj je na Tostojevih spisih tisto, zaradi česar je v najširših ljudskih plasteh tako priljubljen. Samo njegova, čeprav izredno velika umetniška sila, gotovo ne učinkuje tako privlačno. Bržčas je to njegov priprosti način podajanja in izražanja, s katerim po načinu vaškega modrijana podaja svojo ljudsko modrost, ki je večkrat ostra, včasih zasmehljivo polemična, a v bistvu vedno naperjena proti temu, kar predstavlja ustaljene običaje in navade, proti ustanovnemu in konvencionalnemu duhu, proti cerkvi, državi in vadi, — to torej, kar množico pritegne in jo zabava. Tolstoj posega na vsa življenjska področja in se peča z vsemi problemi, čeprav jim ne gre do korenine kakor Dostojevski. Tolstoj namreč ljubi v zapletljavih in usodi svojih junakov rešitve, ki so bolj srčnega kakor umskega značaja. To ga je napravilo silno priljubljenega pri čitačem občinstvu. V tem pogledu je pristen učenc in naslednik Rousseauja.

Tolstoj se v pogledu svetovnega nazora ni maral nikdar jasno izraziti. Verjetno tudi sam s seboj ni prišel na čisto, ker njegovi pravni, družabni in politični nazori nikakor niso enotni in izkristalizirani. V njegovih delih je polno nasprotij in on sam je mnogim sodobnikom bil živa nedoslednost in uganka. Sicer pa je v tej potezi bil le veren izraz svoje dobe, ki je nihala med dvema svetovoma in bila polna nesoglasij. Tolstoj sam je duhovno in življenjsko neskladnost svojega časa in gotovo tudi svoja lastna doživetja znal vklebiti v privlačno umetniško obliko, kar daje njegovim spisom čar doživetne resničnosti. Morda bi bilo tudi v tej okolnosti treba iskati skrivnost njegovega velikega literarnega uspeha.

Resnica pa je, da je grof Tolstoj, ki se je oblačil kot muhik, vendar pa v svilene srajce, že na svoje sovrstnike in tudi občudovalce s svojo celotno pojavo delal vtis neskladnosti. Maksim Gorki in Turgenjev sta se čudovito ujemala v presoji Tolstojevga značaja in oba opozarjala na dvojnost v njegovem karakterju. Prerok Tolstoj gotovo ni bil in tudi etik le v omejeni meri, ker je preveč preziral ljudi. Imel je pač veliko ljubezen do narave, toda izključeval je iz te ljubezni krono stvarstva, človeka. »Ta človek ni nikoli nobenega ljubil« je o njem nekoč rekel Turgenjev. Rad je imel otroke in živali, kakor se je tudi Lenin rad igral z otroki in mačkami. Neki kulturni zgodovinar novejšega časa pa je o Tolstoju napisal, da se ne more ubraniti vtisa, ko prebira njegova dela, da bi bil tak moč končno pripravljeno odpuštili tudi svojim sovražnikom, toda tako, kot je nekoč cinično menil Heine: Šele potem, ko bi viseli na vislicah!

Zgodovinsko stoji Tolstoj med dvema svetovoma: med zapadno civilizacijo, ki jo strastno smeši in pobija, ne da bi se sam mogel rešiti njenega objema — in pa med boljševizmom, kateremu je duhovno mnogo bolj pot pripravljal, kakor pa bi radi priznali njegovi meščanski oboževalci. Tolstoj je duhovno storil za boljševizacijo družbe tudi več kakor »oficielni« boljševiški pisec Gorki. V jedru je bil Tolstoj sektej. Je duševna smer, ki vodi od bogomilov do husitov in do raznih ruskih ločenskih skupin, ki so na duhovno oblikovanje Tolstojja prav tako svojevrstno vplivale, kakor so pozneje po svoje vplivale na kakega Rasputina. Lenin, ki je bil dober poznavalec Tolstojja, je neusmiljeno razkril njegovo notranje nesoglasje: »Po eni strani neusmiljeno biča kapitalistično izkoriščanje, razkrinkava oblast in njena nasilja, dobro prikaže komedijo z rusko justico ter nasprotje, ki nastaja med rastočo močjo denarstva in vedno hujšo bedo delavstva. Toda po drugi strani nam bedasto pridiguje, naj se zlemu ne upremo s silo...« Vemo, da je Lenin na drugačen način skušal rešiti družabno vprašanje.

Ni pa morda neumestno, ako opozorimo na neko vzporednost, ki jo je v današnjem svetu rodila akcija Tolstojja in Lenina. Mislimo na Indijo in na skoraj 400 milijonski indski narod. To, kar je Lenin označil za »bedasto pridiganje«, je poprijel indski ljudski voditelj Mohanadas Karamahand Ghandi, od ljudstva imenovan »mahatma«, to je »velika duša«. Ghandi, dvakratni doktor, odvetnik po poklicu, je danes star 71 let, čeprav je mnogo let preživel po ječah. Toda svoje dni, ko je bil še odvetnik v Južni Afriki, si je dopisoval s Tolstojem in se je v svojih pismih izjavljal za vnetega pristaša in občudovalca modreca iz Jasne Poljane. Pri njem se je navzel nauka, da se zlemu ne smemo zoperstavljati s silo. V indskem gibanju za narodno neodvisnost je prvič tolstojanski nauk v velikem prišel do veljave. Oznanja pa ga Ghandi, ki uti, naj bi ljudje samo po vstaji in razgibanju

Potovanja državnikov v Berlin

Po odhodu Madžarov so prišli v Berlin Romuni, za njimi pa pridejo še Slovaki in Bolgari — Nemški listi pravijo, da so ti obiski zunanji znaki za duh, v katerem bo osišče zgradilo nov svet — V Turčiji pa hladno mobilizirajo dalje — Pogajanja s Španijo so se nekoliko zavlekla

Berlin, 22. nov. t. Associated Press: Ameriški radio je danes razglasil poročilo dopisnika Associated Pressa, da je na poučenih mestih izvedel, da se bo prihodnje dni priključilo še več držav nemško-italijansko-japonski trojni zvezi.

Prva bo sledila madžarskemu zgledu Romunija, katere voditelj general Antonescu se z zunanjim ministrom Sturczo že nahaja na obisku pri nemški vladi.

Za soboto je poklican v Nemčijo tudi ministrski predsednik Slovaške dr. Tuka in bo verjetno že v nedeljo podpisal protokol, s katerim Slovaška pristopa k trojni zvezi za sodelovanje pri uvedbi novega reda v Evropi.

V ponedeljek, dne 25. novembra pa pride v Nemčijo predsednik bolgarske vlade Filov in zunanji minister Popov ter bosta prav tako podpisala pristop k trojni zvezi.

V najbližji bodočnosti pričakujejo tudi pristop Španije, toda šele takrat, ko bodo urejena nekatera vprašanja med Španijo in Francijo.

O Franciji pričakujejo v nemških krogih, da bo prav tako sledila zgledu drugih in se priključila novemu evropskemu redu ter si tako vnaprej zagotovila sodelovanje v novi Evropi.

Antonescu pri Hitlerju

Berlin, 22. novembra. AA. DNB: Upravitelj države Antonescu bo bival v palači »Bellevue« z nemškim zunanjim ministrom v. Ribbentropom. Danes popoldne bo Antonescu najbrž sprejel pri Hitlerju. V soboto popoldne bo Antonescu obiskal Göringa in Hessa. Prirejenih bo več sprejemov na čast romunskim gostom, ki bodo Berlin najbrž zapustili v nedeljo.

»Völkischer Beobachter« podčrtava, da Romunijo pod vodstvom generala Antonesca navdaja duh, na katerem bosta državi osi zgradili novi svet. Romunija je stopila v okvir evropske odgovornosti in brez pridržkov sprejela temeljna načela, na katerih bo zgrajen novi svet na škodo staremu redu. General Antonescu se zaveda tega, da bo svojo državo v notranjosti lahko zgradil v okviru nove, mirne Evrope. Ob koncu pravi list, da je treba njegov obisk v Nemčiji razumeti tako, da Romunija želi dati na razpolago novemu redu vse svoje najboljšie sile.

Berlin, 22. novembra. AA. DNB: Voditelj Nemčije je sprejel v petek popoldne v novi palači klanterstva v navzočnosti zunanjega ministra von Ribbentropa voditelja romunske države generala Antonesca in romunskega zunanjega ministra Sturczo in imel z njima daljši razgovor. Pri prihodu in odhodu je izkazal čast oddelek telesne straže voditelja Nemčije.

Tuka klican v Berlin

Bratislava, 22. novembra. AA. DNB: Slovaški tiskovni urad poroča, da je nemška vlada povabila predsednika slovaške vlade in zunanjega ministra dr. Tuko v Berlin na uradni obisk. Dr. Tuka se bo odpeljal v Berlin 23. t. m.

Nemški in italijanski tisk o pristopu drugih držav k trozvezi

Berlin, 22. nov. b. Predstavniki tujega tiska so zlasti opazili članek, ki ga je napisal G. Märgle v »Berliner Börsenzeitung«, kjer govori o novi politiki jugovzhoda in pravi, da bodo sedaj »še zadnji samovoljneži na Balkanu videli, da se lahko samo s skupnimi žrtvami ustvari nov red v Evropi in da osišče želi rešiti vsa vprašanja jugovzhodne Evrope«. Zaradi tega je pričakovati, da bosta k trikotu pristopili tudi Bolgarija in Slovaška. Značilno je, da je bil nemški poslanik in Ankar, von Papen, na Dunaju pri podpisovanju pakta med osiščem in Madžarsko navzoč in da se je na svojem potovanju v Ankaru ustavil v Sofiji. Sirijo se tudi glasovi, da bi moglo v Bolgariji priti do spremembe v vladi in do novega stališča bolgarske vlade v sedanjem sporu.

Trst, 22. nov. b. Berlinski dopisnik »Stampa« razmotriva nemško-francoske odnose in pravi, da bodo ti odnosi odvisni od same Francije oziroma njenega stališča nasproti osiščnim državam, ki se trudijo, da ustvarijo nov red na kontinentu. Dopisnik trdi isto tudi za Belgijo, Nizozemsko in Norveško, ki da morajo dati prav tako

dobrote, ki je v njih, prišli v paradiz. Ghandi, ki je asket in gotovo res »velika duša«, je presegel svojega učitelja in se dvignil visoko nad njega, ker se je res odrekel vsemu, kar nudi zapadna civilizacija, česar Tolstoj ni nikdar mogel storiti. Uspeh, ki ga je Ghandi s svojimi nauki in življenjem dosegel, je tudi neprimerno večji kakor pa ga je dosegel Tolstoj. Toda tudi Ghandiju dosedaj ni bilo dano, da bi povedel svoj narod v obljubljeni deželo popolne državne neodvisnosti. Zadnja leta mu celo občutno jemlje pristaše drug narodni voditelj Nehru, socialist in boljševik, ki oznanja revolucijo in ne narodne osamosvojitve s pomočjo npravnstvene obnove naroda, kakor Ghandi.

Indija gre torej podobno pot kot svoj čas Rusija. Tolstojanski mešanizem ni dvignil ruskih množic, pač pa krvavi boljševiški evan-

dokaze, da želijo sodelovati pri ustvarjanju novega evropskega reda. Tržaški »Piccolo« govori o Bolgariji in pravi, da se tudi Bolgarija čimprej želi pridružiti osiščnim državam. Novi pakt osiščnih držav z Madžarsko daje nove izgleda za lažje in obširnejše sodelovanje Balkana in podonavskih držav z Nemčijo in Italijo.

»Piccolo« pri tej priliki tudi piše, da Jugoslavija lojalno sodeluje z osiščnimi državami in da razširja svoje gospodarske zveze z Italijo in Nemčijo.

Mnenje švicarskega lista o Bolgariji in Spaniji

Curih, 22. nov. b. Dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Budimpešte, da tamkajšnji krogi pričakujejo, da bodo v trikot Rim-Berlin-Tokio pristopile še štiri države, in sicer: Romunija, Slovaška, Bolgarija in Španija. Pristop Romunije bi moral slediti pri obisku generala Antonesca v Ber-

linu, pristop Slovaške pa pri obisku ministrskega predsednika Tuke. Pristop omenjenih dveh držav k trikotu ne bo objavljen tako svečano, kot je bilo to z Madžarsko na Dunaju. Italije pri tej priliki tudi ne bo zastopal zunanji minister grof Ciano, temveč italijanski poslanik v Berlinu.

Pristop Bolgarije k osiščnim silam oziroma trojnemu paktu je bil dogovorjen že za časa obiska kralja Borisa v Berchtesgadnu, formalen pristop Bolgarije k trozvezi pa pričakujejo v najkrajšem času.

S Španijo še ni vse v redu

Pristop Španije k trojnemu paktu pa je odvisen od končne rešitve cele vrste vprašanj, ki so ostala še nerešena med Španijo in osiščnimi državami. Vse kaže, da v tem pogledu še niso izglajena nesoglasja med španskimi težnjami in protiuslugami, ki naj jih da Španija za doseg svojih ciljev. Prav tako bi se morali rešiti nekateri spori tudi med Španijo in Italijo. Pogajanja med Španijo in osiščnimi državami še niso končana in bo brez dvoma poteklo še nekaj časa, preden se bo Španija odločila za takšen korak.

Grki so zasedli Korčo

Italijansko vojno poročilo govori o »občutnih izgubah« na obeh straneh Grška ofenziva pri Argirokastu napreduje — Boji se sedaj vsi razvijajo že na albanskem ozemlju

Atene, 22. novembra. t. Atenska agencija: Poročilo številka 26 grškega generalnega štaba se glasi:

V četrtek in petek so se boji na vsej albanski fronti nadaljevali z veliko srditostjo. Naše čete so dosegle nove cilje in so pri svojem napredovanju zaplenile 15 topov, med njimi 7 težkih, nadalje 4 protiletalske topove, več havbic, številne strojnice in mnogo vojnega materiala. Naše čete so zaplenile tudi mnogo živežnih zalog ter bencina. Naše letalstvo je bilo zelo živahno in je izvedlo izvidniške polete nad sovražnim ozemljem, ki so ga grški bombniki uspešno bombardirali.

Pri čitanju gornjega uradnega vojnega poročila častnikarjem je zastopnik grške vlade pojasnil, da Grki napredujejo po strogo določenem načrtu in da grške čete napredujejo samo toliko, kolikor jim dovoljuje načrt operacij s stališča skupnega položaja na vseh frontah. Grške čete da se izogibljajo napredovanju in zasedbi mest izključno iz propagandističnih razlogov in zasedajo nove položaje samo tam kjer dovoljujejo skupni operacijski načrti.

Atene, 22. nov. t. Atenska agencija je sporočila zvečer ob 18. častnikarjem, da so po zadnjih poročilih grške čete vkorakale v Korčo.

Nadalje, da je bil italijanski protinapad pri Argirokastu odbit s pomočjo grških in angleških bombnih napadov. Cesta od Argirokasta dalje je nabita s tovornimi vozili vseh vrst, ki onemogočujejo vsak promet in reden umik. Grško prodiranje je pri Korči in pri Argirokastu močno, a previdno. Po albanskih vaseh, skozi katere korakajo grške čete, jih albansko ljudstvo pozdravlja in jim kliče: Vaša svoboda je naša svoboda!

Toda v grških vojaških krogih izrecno svarijo pred pretiranimi poročanji, češ, da ima grško vojsko poveljstvo poročila, da bodo Italijani prešli v protiofenzivo, ki jo pripravljajo za važnih prometnih križišč, kjer so izvidniki opazili velika zbiranja svežih čet in vojnega materiala.

gelij, kateremu je Tolstoj nehote pripravljala pot. Tolstoj je po svojem sovrastvu zapadne kulture postal oče boljševizma. Zapadno civilizacijo je poznal tako dobro kot Lenin. Toda njegovo krščanstvo je bilo nesporazumljenje in meglena sanja. Govoril je o Kristusu, a je v svojem duhu upodobil nekakšnega Karla Marxa. Lenin ni več ostajal v tej nejasnosti. Lenin ni nikdar govoril o Kristusu, temveč le o Marxu. Toda Tolstoj je Leninu s svojim nesporazumljenjem in meglenostjo sezidal nad vse pripraven in zaželen most do revolucije. Zato je bil akt hvaležnosti, ko je Lenin razglasil Tolstojja za ruskega klasika in da so boljševiki uredili muzej na Jasni Poljani v čast njegovemu spominu. Ni to le poklon Tolstojevemu umetniškemu delu, ampak več: Je to priznanje in spoštovanje pred duhovnim predhodnikom boljševizma.

Zemljevid k boju v Albaniji: Korča (Koritza) in Argirokastro, kjer prodirajo Grki, se nahajata že onstran grško-albanske meje kakšnih 30 km globoko v Albaniji. Iz Korče pelje cesta v Elbasan, iz Argirokasta v Valono.

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 22. novembra. AA. Stefani. Uradno poročilo 168 glavnega stana italijanskih oboroženih sil se glasi:

Naše zaščitne čete, sestavljene iz dveh divizij, ki so bile v začetku sovažnosti obrambno razporejene ob meji med Grčijo in Albanijo, so se pri Korči umaknile po 11 dnevnem boju na neko črto zahodno od mesta. Korčo smo izpraznili. V teku te dobe so se razvijali srditi boji. Naše izgube so občutne, a prav tako tudi izgube sovražnika, ki so morda še občutnejše. Naša ojačenja se zbirajo na novi črti.

Kljub zelo slabim vremenskim razmeram je naše letalstvo sodelovalo s četami in bombardiralo nekatere sovražnikove objekte.

Ameriški poročevalci o ofenzivi

Atene, 22. nov. t. Associated Press: Po predoru skozi italijanske črte pri Argirokastu napredujejo grške čete z veliko prevdarnostjo v dveh smerih v notranjost Albanije: na severu proti Podgradcu pri Ohridskem jezeru, na jugu pa mimo Argirokasta. Korča je že obkoljena in so jo italijanske čete zapustile. Grške čete čakajo tik pred Korčo, da se tudi ostali deli po gorovju, ki obdaja Korčo, potem ko so očistili ozemlje, približajo mestu. Na jugu so grške čete prispele do

Nadaljevanje na 2. strani

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno in hladno.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno oblačno in megleno v vsej državi, posebno v jutranjih urah. Toplota bo v južni polovici poskočila, na severu pa padla.

Politični zapiski

Poštnine prosta hujskarija zoper prosvetno ministrstvo

V roke smo dobili letak nekega »akcijskega odbora državnih in samoupravnih službenikov, ki ga po § 66 fin. zakona za leto 1938-39 poštnine prosto« po Sloveniji svojim članom razposilja »Združeno« uradnikov TT stroke kraljevine Jugoslavije, dravske »sekcije«. To društvo je nekaka uradno priznana strokovna organizacija poštinih uradnikov. Če se ta ali kak druga podobna strokovna organizacija briga za gmoletne koristi svojega članstva, je to njena dolžnost, ako ta ekbr ostane v mejah, ki jih organizacija državnega uradništva nalaga zakon in pa položaj njenega članstva, ki ne sme nikdar pozabiti, da je v službi države. Toda ta letak je take vrste, da ga ne moremo imenovati drugače, kakor poštnine prosto hujskarijo. Če letak, ki ga razposilja organizacija državnih poštinih uradnikov, v prav boljševiskem tonu govori o »odvratni cenzuri«, ki je preeljena v ministrstvo policije, če govori o »reakcionarnem tiskovnem zakonu«, je tak način pisanja in govorjenja bil v navadi v zlatih mirnih časih, ko je okoli in okoli vladal mr. Pa še takrat je bilo tako izražanje mogoče le v vihri najhujšega političnega bojevanja. Za te težke in resne čase pa je tak način izražanja ostal prihranjen le prikritim boljseviskim agitatorjem, ki skrivaj z brezimi letaki hujskajo ljudi v popolnem pomanjkanju vsake odgovornosti. Nikakor pa se tak ton ne more priznavati organizacijam državnih uradnikov. Da pa pri tem ne gre za strokovne zadeve državnega uradništva sploh, še manj pa za zadeve poštinih uradnikov, naj bolj dokazuje evrovi napad, ki ga je ta akcijski odbor zagrešil v »poštnine proste« svojem letaku na prosvetno ministrstvo. Kaj ima »svoboda univerze« opraviti z izboljšanjem gmoletnega položaja uradnikov, zlasti pa poštinih? Prav ta odstavek nam z vso zgovornostjo dokazuje, da je temu akcijskemu odboru skrb za gmoletni blagor državnega uradništva deveta briga in da so gospodje v tem odboru iz težavnih razmer našega državnega uradništva po nalogu nekega drugega hoteli za tistega drugega kovati kapital. Loža in zapleteniki komunizma so botali pri sešavljanju tega letaka. To dovolj jasno kaže že tisti del letaka, ki se zgraja zoper odlok prosvetnega ministra glede komunizma. Letak, ki je — mimogrede povedano — napisan za duhovne slepce in politične bebec, slavi »delo«, s katero nas ne vežejo le tradicionalne prijateljske vezi in čustva iste krvi, marveč se ji moramo tudi zahvaliti za svojo narodno nevidnost, ki na njo ves naš narod upira svoje oči. Tiste Rusije, ki jo piete letaka tukaj misli, in ki ves naš narod vanjo upira svoje oči, danes žal ni! Namesto nje je Sovjetska Unija, ki je že jasno povedala, da je kaka slovanska čustva nič ne brigajo. To je v teh mesecih dovolj jasno pokazala v dejanju, kar pa agitatorja v plašču državnega uradnika nič ne moti, da ne bi širil s takimi frazami. Seveda, saj tako želita Kominterni in pa ložaj V toliko nam je torej tudi ta napad razumljiv. Ni pa nam razumljivo, kako se to sklada s dolžnostmi strokovnih uradnih organizacij državnih uradnikov.

Hrvatski ban govori:

»Hrvati na braniku Jugoslavije«

Z govori, ki jih je na svojem potovanju po Hrvatskem Zagorju in Medmurju imel ban banovine Hrvatske dr. Subašić, se zdaj poča vse časopise, Zagrebške »Novosti« so prinesle o teh govorih cel uvodnik, kjer zlasti naglašajo pomen banovega govora v Čakovcu, kjer je hrvatski ban dejal: »In ko danes govorim tukaj z najbolj severne točke naše Hrvatske, s severnozahodne točke naše Jugoslavije, vam hočem povedati, kolikor mi Hrvati etojmo s svojim življenjem in svojimi telesi na braniku naše domovine Hrvatske in s tem tudi vse kraljevine Jugoslavije, da prav toliko stoji tudi vsa Jugoslavija na meji za obrambo Hrvatske in njene svobode. Ko se tega zavedamo, moremo mimo gledati v prihodnost. Skupnost Jugoslavije je etorjena zato, da jo branimo, da bomo vedno močnejši v brambi vsega tistega, kar imamo in kar hočemo še ustvariti.« Na koncu se je hrvatski ban spomnil tudi Bitolju ter dejal: »Pošiljamo svoje pozdrave svojim najbolj južnim bratom, našemu Bitolju. Zakaj, dokler mislimo na Bitolj, toliko časa bo Bitolj mislil, da je tukaj njegova meja, ki naj jo varujejo prav tako oni tukaj, kakor mi tamkaj!« — »Novosti« v svojem članku naglašajo, da te in take besede naglašajo bratstvo, kar dviga tudi moralno veljavo med Hrvati. Dobiček tega je v večji sili in odpornosti ter veljavi Jugoslavije, kakor tudi Jugoslavija more biti srečna le, ako bo Hrvatska v njej zadovoljna.

Sokol in društvo »Dušan Silni«

Listi poročajo, da je te dni v Belgradu v prostorih sokolske matice bil sestanek starejših članov Sokola in društva »Dušan Silni«, ki se ga je udeležil tudi načelnik ministrstva za telesno vzgojo g. Aradić. Univ. profesor Anastasije Popović je razložil, zakaj je bil ta sestanek sklican. Dejaj je, da je javnosti treba pokazati delovanje »Dušana Silnega« in Sokola, ne gre pa, da bi to delovanje še naprej prikrivali. Sklenili so ustanoviti poseben sklad, ki bo založil knjigo, katera bo vse to popisala. Knjiga je že napisana. Napisal jo je prof. Popović, predgovor knjigi pa je napisal dr. Mihajlo Dragičević. G. prof. Popović je med drugim tudi naglasil, da delovanje Sokola v Srbiji ni moglo dočela zadovoljiti širokih ljudskih plasti. Prav zato je bilo treba ustanoviti novo društvo »Dušan Silni«, ki je v teku svojega delovanja pokazalo velike uspehe, tako da ga bodo zdaj ustanovili celo tudi v Dubrovniku.

Sedež evangelijske cerkve

Nemški evangelijski seniorat za Bačko je pred nekaj dnevi sklenil, naj se sedež evangelijske cerkve v Jugoslaviji iz Zagreba prenese v kako mesto v severni Bački, ker je tam več prebivalcev evangelijske cerkve kakor pa v Zagrebu. Evangelijski škof dr. Filip Popp je glede na ta sklep dal hrvatskim listom tole izjavo: »Največji evangelijski seniorat v Jugoslaviji (vsega skupaj jih je osem: v Bački, Banatu, Sremu, na Hrvatskem, v Hercegovini, Prekmurju, Belgradu in v dravski banovini) v Bački je izrazil željo, naj bi sedež evangelijskega škofa bil kje na vzhodu, ker je prav za prav največ evangelijskih vernikov v donavski banovini. To prizadevanje ima mnogo za se ter je morda opravilno, vendar tako velikih sprememb nikakor ni mogoče čez noč uresničiti. Odločitev o tem ni odvisna niti od senioratov niti od cerkvenih zborov, marveč zgolj od cerkvene sinode, ki se sklicuje z ukazom in ki edina je pooblaščen za spreminjati določila cerkvene ustave. Ta sprememba pa mora potemtak biti še potrjena. Dokler pa sedanja cerkvena ustava ostaja v veljavi, toliko časa ni mogoče menjavati sedeža škofije. Zdjaj ni primerno načeti takih vprašanj.« Na koncu je dr. Popp izjavil, če bi se taka sprememba končno le izvršila, da bi po njegovi sodbi moral sedež evangelijske cerkve biti prenesen le v Belgrad.

Grki so zasedli Korčo

(Nadaljevanje s 1. strani)

točke, ki leži kakšnih 10 km vzhodno od Argirokastro in imajo pod oblastjo prometne zveze med Argirokastrom in zaledjem. Grške čete so na mnogih odsekih fronte opremljene z motociklističnimi enotami. Angleško lovsko letalstvo uspešno posega v borbo. Grški generalni štab postopa zelo previdno, ker računa s tem, da bodo Italijani takoj ob nastopu lepšega vremena začeli s protiofenzivo. Zato se morajo Grki povsodi, kamor dosepejo, utrditi in na vse strani zavarovati. Včeraj italijanskih letalskih napadov na grško ozemlje ni bilo, kar razlagajo kot znamenje bližajoče se italijanske protiofenzive.

Atene, 22. nov. t. Associated Press poroča popoldne: Grškim četam se je posrečilo presekati cesto, ki pelje iz Korče v Elbasan, ter na ta način odrezati nasprotnika, ki je operiral na cesti Korča—Florina. Nasprotnikove čete se srdito bore za prehod in zvezo z zaledjem. Nekateri oddelki se niso hoteli predati, marveč so rajši šli čez mejo v sosedno državo. Iz bojišča pri Argirokastru prihajajo popoldne poročila, da so tudi tamkaj grške čete pri obkoljevalnih operacijah napredovale in zasedle nove postojanke.

Nemška poročila o bojih

Berlin, 22. novembra. AA. Stefani. »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Belgrada, da so izgube grške vojske od začetka vojne z Italijo čedalje večje. Grčija je vrgla proti Italijanom svoje najboljše čete, zdaj bo pa izžrpala možnost svojega odpora, ki je v celoti odvisen od količine in kakovosti angleške oskrbe in od tega, kako bo ta oskrba mogla posloovati. Razen tega podčrtava list strahovito delovanje italijanskega letalstva, ki neprestano veže sovražnikove sile in uničuje njihov obrambni sistem in letalsko moč.

Malta, 22. nov. AA. Reuter. V noči od srede na četrtek sta bila na Malto dana dva znaka za nevarnost. Pri prvem poletu sovražna letala niso mogla metati bomb, škoda pri drugem napadu pa je neznatna. Človeških žrtv ni bilo.

Turško mnenje

Ankara, 22. novembra. AA. Stefani. Vojaški sodrukniki lista »Vatan« pripominja, da vkljub razširjenim novicam, da so Grki zavzeli Korčo, še ni bilo objavljeno o tem nobeno uradno poročilo. Zasedba tega kraja bi bila zelo težka, če se upošteva oblika ozemlja in Italijani še zmerom popolnoma nadzirajo okolice planin nad tem mestom. List poudarja, da celo tedaj, če Grki zavzamejo Korčo, planine na drugi strani mesta niso ugodne za grški napad. Hudi grški napadi proti temu mestu se morajo pripisovati grškim upom, da bodo lažje branili Florino, če Italijani izgube letališče v tem mestu. Vkljub hudim borbam in obupnim naporom grških čet pri Kalibakiju položaj na fronti v Epiru ni spremenjen, ker je še zmerom v rokah italijanskih čet.

Angleška pomoč

Kairo, 22. nov. b. Član angleškega poveljstva na Bližnjem vzhodu je izjavil ameriškem časniku, da Anglija podpira Grčijo z brodovjem, da ji dobavlja premog, bencin, hrano, topove in municijo. Istočasno napada italijanska oporišča s svojimi letali na Dodekanezu in drugje.

Poročilo o bojih z naše meje

Belgrad, 22. novembra. m. O današnjih borbah na grško-italijanske bojišče prihajajo v Belgrad iz Djevdjelije naslednja poročila:

Močni topniški dvo boj je trajal neprestano vso preteklo noč in ves današnji dan. Posamezne detonacije so bile tako močne, da so v hišah žvenketale šipe. V teku včerajšnjega dne je prišlo po poročilih grškega časopisja do izredno srditih borb. Po grških informacijah so grške čete ponovno zasedle mesto Igomeni, ki so ga prej imeli v rokah Italijani. Grško letalstvo je stalno bombardiralo italijanske položaje. Angleško letalstvo je v Grčiji ponoči med 19. in 20. novembrom bombardiralo Tirano in Drač. Italijansko letalstvo je bilo prav tako aktivno in je bombardiralo grške položaje na bojiščih. Grški kralj Jurij je včeraj obiskal ranjene v atenskih bolnišnicah, prav tako pa tudi ministrski predsednik general Metaxas. Grško časopisje je objavilo velik seznam ranjenec iz zadnjih bojev, ki so jih prepejali v bolnišnice. Časopisje je prav tako opozorilo prebivalstvo, da se mora strogo držati reda o zatemnitvi. Tisk je objavil tudi imena prebivalcev in šolerjev, ki ponoči niso pogasili luči po svojih stanovanjih in avtomobilih, zaradi česar so bili takoj aretirani.

Zadnja grška poročila govorijo, da je Korča padla ob 14 popoldne. Po grški ofenzivi je v Grčiji

določeno tridnevno slavo. V obmejnem grškem mestu Idomini so nocoj pričeli zvoniti z vsemi zvonovi, na vseh javnih poslopih pa so razobesili zastave. Grške zastave vise tudi na vseh grških karavlah vzdolž naše meje. Od Sv. Nauma pri Ohridu pa poročajo, da so na severnem bojišču borbe med italijanskimi in grškimi četami dobile končno odločilen značaj. Operacijska črta se je močno pomaknila naprej. Tako se sedaj detonacije, ki so se prej dobro slišale pri Stenju, Ljubojnu in Krajčini, kakor tudi v drugih naših obmejnih mestih, nič več ne slišijo tako dobro, pač pa se sedaj lahko zasledujejo operacije na severnem bojišču pri Ohridu iz samostana sv. Nauma, ki je oddaljen samo nekaj kilometrov od jugoslovansko-albanske meje.

Pri Sv. Naumu so mogli danes slišati detonacije letalskih bomb in eksplozije granat in zasledovati tudi epopade pehote jugovzhodno od Podgradca. V vseh teh krajih je bila snoči izredno lepa noč. Zato se je pričelo že ob 7 zvečer zamolklo bobnenje topov, ki se je kmalu nato spremenilo v izredno ostro streljanje. Povsod na bojiščih so se videle eksplozije posameznih topovskih izstrelkov in bomb. Poročajo, da so grške čete zopet pričele ostro napadati utrjene italijanske položaje na planini Zvezda. Prve grške napade pa so Italijani odbili. Ponoči so Grki izvedli še več napadov na planino Zvezdo, ki so jo Italijani ogorčeno branili.

Vojna na Kitajskem

Japonska letala so do sedaj vrgla 130.000 bomb, ki so ubile ali ranile 25.000 ljudi in porušile 68.000 hiš

Čungking, 22. nov. b. Danes popoldne je objavilo vrhovno poveljstvo kitajskega letalstva številke o japonskih letalskih napadih na Kitajsko. Od začetka japonsko-kitajske vojne je japonsko letalstvo izgubilo 536 letal raznih velikosti. Od teh je bilo 357 sestreljenih v letalskih borbah, 164 od protiletalskega topništva, 136 so jih sestrelili vojski s strojnimi ali na bojiščih, 329 letal pa je bilo uničenih po napadih kitajskega letalstva na raznih letališčih. Japonske letalske sile so izvedle skupno 7000 letalskih napadov in vrgle 130.000 bomb najrazličnejšega kalibra. Najbolj prizadeta je bila od japonskih bombnih napadov pokrajina Sečuan, ki so jo

japonski letalci obiskali 194 krat in vrgli skupaj 21.000 bomb. Skupaj je bilo ubitih in ranjenih 25.000 Kitajcev, uničenih pa je bilo 68.000 hiš.

Tokio, 22. novembra. t. Domei. Nemški vojaški ataše polkovnik Matzke se je poslovil in odputuje v domovino, kjer mu je oddeljeno novo službeno mesto. Poslovnega večera so se razen zastopnikov vlade udeležili bivši japonski poslanik v Berlinu general Hiroši Ošima, general baron Sigeru Honjo, admiral Ejsuke Jamamoto, grof Kintomo Mužakoji in druge odlične osebe. Polkovnik Matzke potuje skozni Sovjetsko Rusijo.

Drzen vlom sredi Ljubljane

Ljubljana, 22. novembra. Danes popoldne med drugo in tretjo uro je bila izvršena v Einspielerjevi ulici 40 velika tatvina: ukradenih je bilo 7500 dinarjev, hišna lastnica Marija Lorbek je za trenutek odšla iz stanovanja v prvem naostropju na dvorišče. Stanovanja ni zaklenila, kar je bilo usodno za njene prihranke. V tem času se je utihotapil v njeno spalnico okrog 30 letni moški, iz omare ukradel 7500 din, ki so bili v škatlji, 5000 din pa je pustil tam. Ko se je gospodinja vracala, je na stopnicah srečala moškega, ki je držal v rokah železno cev in je rekel, da kupuje staro železo. Nič hudega sledeč je gospodinja stopila v stanovanje in opazila, da je nekdo hodil po njem. Šla je v spalnico, pogledala v omaro in ugotovila, da je bilo ukradenih nad 7000 din. Policija tatu zasleduje.

Smrtna kosa

Ljubljana, 22. novembra. Nocoj je v Ljubljani umrl v starosti 52 let sprevednik drž. železnice gosp. Anton Jure. ljan in uro pogreba bomo pravočasno objavili. Naj v miru počiva! Njegovim otrokom, ki so zdaj ostali sirote, izrekamo svoje sožalje! Bog jih tolaži!

Nogometna tekma med Madžarsko in Hrvatsko bo 8. dec. v Zagrebu

Zagreb, 22. nov. b. Danes popoldne je sprejela Hrvatska nogometna zveza brzojavko od Madžarske nogometne zveze glede igranja nogometne tekme med reprezentancama Hrvatske in Madžarske. Hrvatska reprezentanca je izgubila epomladi v Budimpešti tekmo 1:0, zaradi česar so Madžari obvezani, da odigrajo revanžno tekmo v Zagrebu. Madžarska reprezentanca igra 1. decembra v Milanu, 8. pa v Španiji. Ker pa je v Španiji iz tehničnih razlogov tekma odgojena, želijo Madžari 8. decembra odigrati tekmo v Zagrebu, ki jo je Hrvatska nogometna zveza tudi sprejela.

Nemčija in jugovzhod

Zgodovinsko predavanje na slovesnosti jugoslovansko-nemškega društva v Belgradu

Beograd, 22. novembra. AA. Danes ob 12 je jugoslovansko nemško društvo v Belgradu svečano proslavilo svojo desetletnico. Pri slovesnosti so bili navzoči tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković, zunanji minister Cincar-Marković, minister za telesno vzgojo Dušan Pantić, gradbeni minister Danilo Vulović, pomočnik prosvetnega ministra Boško Bogdanović, pomočnik zunanjega ministra Ilija Jukić, zastopnik ministra vojske in mornarice Vasa Petković, predsednik akademije znanosti dr. Aleksander Belić, rektor univerze Peter Micić, večje število univerzitetnih profesorjev in drugih uplvinih osebnosti našega javnega življenja. Razen njih so prisostvovali tudi člani nemškega poslanstva in generalnega konzulata kakor tudi večje število uglednih zastopnikov nemške kolonije v Belgradu.

Slavnostni sestanek društva je začel predsednik prof. dr. Miloš Trivunac s pozdravi navzočih. Nato je pozdravil člane društva ustanovljenega ob priliki Goethejeve proslave, proslave moža, ki je toliko cenil naš narod in našo narodno pesem in narodno kulturo.

Društvo je pri svojem delu uživalo posebno podporo navzočega nemškega poslanika Viktorja v. Heerena in ga je, kakor tudi belgrajskega župana Jevrena Tomića, izvolilo za častnega predsednika. Razen njih je predsednik pozdravil tudi generalnega tajnika nemško-jugoslovanskega društva v Berlinu Kurta Heierja, ki se je proslave osebno udeležil. Prof. Trivunac je nato predstavil predsednika dunajske akademije, univerzitetnega profesorja in člana nemškega državnega zbora, dr.

Heinricha v. Sobika in ga prosil naj začne svoje predavanje o temi »nemška politika v srednji Evropi v 19. stoletju ter Bližnji Vzhod.«

V začetku predavanja je omenil zgodovinske zakone, ki so določali odnose med srednjo Evropo, t. j. v glavnem med starim nemškim cesarstvom kot nosilec zahodne kulture ter velikim prostorom evropskega vzhoda, severovzhoda in jugovzhoda. Cesarstvo Karla Velikega in njegovega naslednika je predstavljalo troje kraljestev. Ideja, na kateri je temeljilo to cesarstvo, je bila širjenje krščanske civilizacije na vzhodu na eni, in ureditev odnosov z Bizancem na drugi strani.

Zelo hitro sta italiko in burgundsko kraljestvo izpadli iz okvira rajha, in cesarstvo ki je zdaj predstavljalo resnično srednjo Evropo, je nosilo ime »Sveto rimsko cesarstvo nemške narodnosti«. To cesarstvo se je širilo v severovzhodni smeri med polabskimi Slovani, na drugi strani pa je zlasti s poznejšimi avstrijskimi cesarji, ki naj bi bili branik cesarstva na vzhodu, stopilo v prijateljske odnose z Madžari in z Slovani na jugu. Toda medtem, ko je bil odnos nemškega cesarstva kot zastopnika srednje Evrope do zahodnih narodov točno določen in je bila tu potegnjena jasna meja, sta na vzhodu prostor nemškega cesarstva in prostor Vzhoda stalno prehajala drug v drugega in je bila meja zelo gibljiva. Staro nemško cesarstvo, ki je propadalo za časa Napoleona 1806., je bilo v splošnem federalistično sestavljeno, t. j. Nemčija je obstajala iz velikega števila samostojnih držav.

Davi ob 6 so v Ohridu slišali zopet močno bobnenje topov.

Nad Podgradcem so krizarila tri angleška bombna letala, ki so preletela Reko in vas Cerovo na albanskem ozemlju, nato pa vasi Tušenjizi in Slarovo ter hotela bombardirati Podgradec, kjer imajo Italijani močno protiletalsko obrambo, ki je takoj pričela streljati, ko so se angleški bombniki spustili 600—500 metrov nad mesto.

Angleška letala so pri tem odvrгла več eksplozivnih in zažigalnih bomb. Več bomb je padlo tudi v jezero. Angleška letala so se nato zaradi močne protiletalske obrambe umaknile. Več drobec granat italijanskega protiletalskega topništva iz Podgrada, ki so eksplodirale v zraku, je priletelo tudi na naše ozemlje. Angleški bombniki so Podgradec v teku dneva napadli še dvakrat. Pri tem napadu je sodelovalo že 12 angleških letal in sicer 3 bombniki in 9 lovcev. Angleška letala so pričela napadati Podgradec zaradi tega, ker so se v to mesto preselili iz Korče vsi italijanski uradi. Na desnem krilu proti planini Zvezda je tudi danes prišlo do krvavih bojev, v katerih so se Italijani trdovratno branili. Po poročilih iz grškega vira so se Italijani potem, ko so zapustili Korčo, utrdili na Koti 1515, na Panaretiju in na višinah planine Kamija, ki leži nekoliko stran od Korče. Grki imajo frontalno od Korče proti Moravi, Ivanplanini in Zvezdi skoraj vse položaje v svojih rokah. Jugovzhodno od Podgradca pa je tudi danes prišlo do borb na nož. Posebno hudi so bili boji blizu jezera Malik. Naknadno še poročajo, da se je italijanskemu protiletalskemu topništvu posrečilo sestreliti angleški bombnik, ki se je v plamenu zrušil v Ohridsko jezero.

Ban dr. Natlačen v Belgradu zaradi prehrane

Belgrad, 22. nov. AA. Kmetijski minister Branko Čubrilović je danes popoldne sprejel v svojem kabinetu bana dravske banovine dr. Marka Natlačena in imel z njim daljšo konferenco zastran prehrane pasivnih krajev dravske banovine.

Peti angleški letalec pokopan v Podgorici

Belgrad, 22. nov. m. Danes popoldne ob 5.15 so pokopali petega člana ponesrečenega angleškega letala, pilota Benneta. Drugo angleško letalo, ki se je vrnilo na svojo bazo v Atene, je izjavilo, da se je prvo letalo ponesrečilo zaradi silnega viharja ter se ni moglo dvigniti še za 10 m nad grebenom. Zato je treščilo ob tla.

Za PRIZAD in POGOD ne veljajo davčne izjeme

Beograd, 22. novembra. AA. Društvo mlinke industrije je obvestilo davčni oddelek finančnega ministrstva, da kupuje Privilegirana d. d. za izvoz v Belgradu in Povlašteno gospodarsko d. d. v Zagrebu moko od mlinov tako, da ne priznava fakturiranja skupnega davka. V zvezi s tem je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal pojasnilo, da je odst. 2 čl. 3 zakona o skupnem davku davčni obvezanec dolžan pri prodaji blaga navesti v računu posebej skupni danek na luksus. Izjema velja samo pri dobavi blaga državnim in samoupravnim ustanovam. Med temi ustanovami pa nista ne PRIZAD ne POGOD, zato je treba pri računih o prodaji blaga tudi z njimi posebej navesti skupni davek in davek na luksus.

Komisarji v hrvatskih gospodarskih podjetjih

Glede na namero hrvatske banske oblasti, ki boče v nekaterih podjetjih postaviti svoje komisarje, se je zdaj v glasilu hrvatskih inženirskih zbornic objavila s člankom dr. M. Posinkovića, ki o tem takole piše: »Naloga gospodarskih komisarjev, ki bodo postavljeni v industriji in trgovini, ni taka, kakršno imajo komisarji v denarnih zavodih. Komisarji v denarnih zavodih bi morali imeti finančnogospodarsko izobrazbo, v trgovskih podjetjih trgovsko, v industrijskih pa strokovno-tehnično sposobnost.« Nato člankar naglašja, da je treba dolžnost gospodarskih komisarjev v industrijskih podjetjih izročiti le inženirjem, pri čemer je treba natančno določiti njihove pravice in njihove dolžnosti.

Belgrajske novice

Belgrad, 22. nov. m. Mestno poglavarstvo v Bitolju je imelo včeraj sejo, na kateri so pretrpeli vprašanje zahvale številnim dobrotnikom iz notranjosti države, ki so poslali denarno pomoč 1.968.000 dinarjev.

Belgrad, 22. nov. m. Danes je odpotoval v Budimpešto na obisk belgrajski župan Jevrem Tomić, podžupan Kostić s soprogom in občinski svetniki. V Budimpešti bodo ostali do 26. novembra.

Belgrad, 22. nov. m. Danes je umrl v 75. letu starosti Dimitrij Popović, drž. svetnik v pokojju in bivši poslanec. Spisal je več važnih del iz področja diplomatske zgodovine.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 22. nov. b. Ban dr. Subašić je predpisal uredbo o ustanovitvi in delovanju aprovizacijskih ustanov v posameznih občinah in industrijskih podjetjih, ki lahko uvedejo tudi sistem kart. Blago smejo prodajati po nabavnih cenah z 2% poviskom, ki bo služil za rezervni fond.

Zagreb, 22. nov. b. Ban banovine Hrvatske je predpisal uredbo o osvoboditvi plačila lake za industrijska podjetja, ki prenesajo svoj sedež v Jugoslavijo.

Zagreb, 22. nov. b. V nedeljo 24. t. m. bo v Domu likovne umetnosti velika razstava francoske likovne umetnosti.

Bolgarska zunanja politika

Velik govor bivšega bolgarskega ministrskega predsednika Mušanova o »usodnem trenutku v zgodovini bolgarskega naroda«

Sofija, 22. nov. AA. Dopisnik agencije Avala poroča: V narodnem sobranju se je danes popoldne začela razprava o odgovoru na prestolni govor. V ministrskih klopih sta sedela tudi predsednik vlade dr. Filov in zunanji minister Ivan Popov. V imenu vladne večine sta govorila poslanca Nikola Vasiljev in Peter Dumanov, v imenu opozicije pa bivši predsednik vlade Mušanov.

Vladni poslanec Peter Dumanov je govoril o bolgarski zunanji politiki in poudaril, da odnosi Bolgarije do Jugoslavije ne bodo normalni vse dotlej, dokler se ne reši vprašanje Makedonije. Dumanov napada prav tako tudi Grčijo zaradi Trakije in Makedonije ter pravi, da je nad dva milijona bolgarskih družin izven bolgarskih meja. Dalje izkazuje priznanje tudi vladni zunanji politiki, ki je Bolgariji vrnila južno Dobrudžo ter pravi, da je ta dežela zares bleščeč dragi kamen na bolgarski kraljevi kroni, toda na to krono morajo priti tudi še drugi dragi kamni, med katerimi je najsvetlejši Makedonija.

Za njim je dobil besedo bivši predsednik vlade Mušanov, ki je svoj govor začel takole: Nikdar v zgodovini Bolgarije se ni zgodilo kaj tako velikega, kakor pred štirimi dnevi. Mislim na sestanek med kraljem Borisom in kanclerjem Hitlerjem. Na tem sestanku je bil govor o stvarih, od katerih morda ne zavisi samo usoda Bolgarije in bolgarskega naroda, pač pa tudi vse Evrope.

Po tem sestanku bi vlada morala dati neko izjavo, toda tega ni storila. Ničesar ne vem o teh razgovorih. Moral bi govoriti o prestolni besedi, toda ne vem, če nas ta sestanek ne bo vrnil v kri. Moral bi govoriti o stvarih, ki so bile podane v prestolnem govoru, toda ono, o čemer je bilo govora na tem sestanku, nadkriljuje morda vse to.

Mušanov potem pojasnjuje zunanjo politiko, ki jo je izvajala njegova vlada, ter poudarja, da je bila to vedno politika miru in sporazumevanja. Nato govori o finančnih in drugih težavah, ki se pojavljajo v zvezi s preseljevanjem Bolgarov iz severne v južno Dobrudžo, ter kritizira pogoje, pod katerimi je bila sklenjena pogodba v Craiovi. Dalje prehaja na oni odstavek v prestolnem govoru, v katerem gre za notranjo politiko, ter se zadržuje pri ugotovitvi, da je bolgarski narod sedaj zedinjen. Mušanov trdi, da je to samo varljiva utvara. Pravi, da so ljudstvo zamašena usta, cenzura pa je šla tako daleč, da prepoveduje samo objavljati govore narodnih poslancev. Razumem vestno cen-

zuro — pravi Mušanov, ki nadzoruje pisanje časopisov, da ne pridejo v javnost stvari, ki bi bile v škodo državi. Ono, kar se v prestolnem govoru imenuje »zedinjeni bolgarski narod« — pa pravi Mušanov — da ni nič drugega kot pasivnost v širokih ljudskih plasteh. Poudarja, da je pasivnost zelo nevarna.

Nato prehaja Mušanov na vladno finančno politiko ter trdi, da je vlada s svojim sklepom, da začne kovati niklajst denar za skupno vsoto 800 milijonov levov, izvedla prikrito inflacijo.

Mušanov nato opozarja, da se v tem zadnjem prestolnem govoru ugotavlja, da je bolgarska zunanja politika, politika miru in nevtralnosti, ter vzklika: »Zahtevam pojasnila, ali je Bolgarija za mir! Jaz trdim, da je naš narod za mir! Vem, da

se v šestih mesecih politika lahko spremeni, zlasti danes, ko se osvajajo cele države v par dneh. Strah me je pred vsako pustolovščino. Toda če bi nastopil tak primer, da nobene možnosti za ohranitev miru ne bi bilo več in če bi stali pred vojno, potem naj o tem odloča narod.«

Zelo razburjen končuje Mušanov svoj govor ter pokaže z roko na ministre: »V teh dneh je njihova odgovornost večja kot odgovornost nas, ki ne vemo, kaj se dogaja!«

Govor Nikole Mušanova je zapustil globok vtis ne samo na poslance vladne večine, pač pa tudi na vse druge poslance, ki so ga pazljivo poslušali. Na njihovih obrazih je bila videti resnost. Ze iz samega ozračja, v katerem je Mušanov spregovoril te besede, se je čutilo, da Bolgarija doživlja usodopolne trenutke.

Sovjetski „nasveti“ bolgarski vladi, naj se ne spušča v objem trozveze...

Sofija, 22. nov. t. United Press: Obveščeni levičarski krogi širijo poročila, da je bolgarska vlada te dni sprejela od sovjetske vlade nasvet, naj se ne spušča predaleč v kakšne obveznosti s katerokoli vojskujočo se skupino, da ne bi prišla v nevarnost, da se tudi ona ne zaplete v vojno. To poročilo so po Sofiji danes širili nekateri levičarski krogi, ki v Bolgariji predstavljajo velik del javnega mnenja. Tudi staroliberalski in demokratski so to poročilo potrili. Iz teh krogov izvira mnenje, da naj se Bolgarija nikar ne opredeli končnojavno, dokler Sovjetska Rusija ni zavzela določenega stališča. Dokler Sovjeti ne pristopijo k trozvezi, naj se tudi Bolgarija vzdrži vsakega neprevidnega koraka, ki bi ga mogla pozneje obžalovati.

Toda v diplomatičnih krogih presojaajo položaj drugače. Če je res, da je Sovjetska Rusija poslala neke nasvete Bolgariji, ki naj jo držijo nazaj, ni verjetno, da bo bolgarska vlada, čeprav oprta na Sovjete, zadosti močna, da bi mogla odkloniti predloge nemške in italijanske vlade, ki jih je verjetno kralj Boris že sprejel pri svojem sestanku s Hitlerjem. Na drugi strani pa menijo v diplomatičnih krogih, da se tudi na sovjetske »nasvete« ni potrebno zanašati, češ, sovjetska vlada igra svoje lastno dvolično politiko. Lahko je mogoče, da je Molotov v Berlinu nemški vladi dal besedo, da se Sovjeti ne bodo vmešavali,

ako bi velesili osišča kaj podvzeli v Bolgariji, a da je sovjetska vlada sedaj vsaj toliko, da pomiri svoje pristaje v Bolgariji, ki jim sovjetska politika spriti izpodbija vse temelje njihove propaganda, poslala bolgarski vladi neke tajinstvene nasvete, da si lahko opere roke nad obsodbo, ki je bila z njenim sodelovanjem že izrečena in potrjena. Diplomatični krogi so poročilo o nekih sovjetskih »nasvetih«, o katerih govorijo levičarski krogi sprejeli bolj kot znamenje, da bo Bolgarija šla v trozvezo, ne pa kot znamenje, da se bo skušala vstopu v trojno zvezo izogniti.

Turčija bo objavila obsedno stanje v Bosporju, Marmari in Dardanelah

Ankara, 22. novembra. t. Diplomatični dopisnik Reuterjevega urada poroča, da turška vlada zelo resno proučuje položaj, ki je nastal v zadnjem času. Širijo se govorice, da bo prišlo do spremembe vlade in da bo s to spremembo podrtana turška odločnost braniti neodvisnost svoje zunanje politike. V novi vladi naj bi bil dan tudi večji poudarek vojaški oblasti.

V vojaških in političnih krogih mnogo govori o nameri turške vlade, da proglasi stalno obsedno stanje na področju Bosporja, Marmarskega morja in Dardanel, ki bi prišlo takoj pod izključno vojaško upravo. Turčija noče biti iznenađena, je dejal neki vojaški strokovnjak, kot so bile iznenađene nekatere druge evropske države. Turčija hoče pravočasno storiti vse ukrepe, ki se ji zdijo potrebni za obrambo svojega ozemlja, pa naj njeni ukrepi komu ugajajo ali ne. Grška dejanja v vojni z Italijo so dala turški vladi še večje zaupanje, da mora vsak narod svojo usodo pač vzeti v svoje lastne roke, kakor je napisal list »Džamhurijet«.

Na vprašanje časnika, če je res, da je turška vojaška oblast odredila tudi vojaške ukrepe

Nemčija vrne Franciji vse vojne ujetnike

Berlin, 22. nov. m. TPC: V Berlinu so danes merodajni krogi v zvezi z rešitvijo vprašanja vrnitve francoskih ujetnikov v domovino izjavili, da bo nemška vlada s svoje strani storila vse, da na najboljši priležni način ugodi francoskim željam. Berlinski politični krogi poudarjajo, da nameravajo Nemci svoje odnose s Francijo vzpostaviti na čisto drugih temeljih, seveda pod pogojem, da ne bodo postali orožje, ki bi bilo naperjeno proti Nemčiji. Nekateri poučeni krogi zatrjujejo celo to, da se bo Nemčija glede teritorialnih zahtev napraam Franciji omešla samo na vrnitev Alzacije in Lorene Nemčiji. Pri takšnem razvoju odnosov med obema državama ne izključujejo, da se bodo uresničile govorice, ki kažejo, da bo konec meseca novembra prišel Laval v Berlin.

Vojna na morju

Newyork, 22. novembra. AA. DNB: Neka ameriška radijska postaja je objavila, da je angleški parnik »Crey« (4.790) poslal znake za pomoč. Parnik je približno 500 milj zahodno od irske obale, kjer je bil torpediran.

Berlin, 22. novembra. AA. DNB: Danes popoldne so nemški bombniki napadli angleške ladje v bližini vzhodne angleške obale. Kakor smo doslej ugotovili, smo zadeli ladjo »Harwick« z dvema bombama. Ladja ni mogla nadaljevati vožnje in se sme računati, da je izgubljena. Nemška borbena letala so strmoglavo napadla neki angleški konvoj. Podrobnosti o tem napadu še niso znane.

Sovjetski časnikiarji si ogledujejo Češko-Moravsko

Praga, 22. novembra. AA. Na vabilo nemške vlade je semkaj prispela skupina sovjetskih časnika. Goste je na postaji sprejel državni tajnik Frank kot zastopnik šefa češko-moravskega protektorata.

(Ni znano, če so se sovjetski časnikiarji pred svojim obiskom opremili tudi z besedilom nekdanje češko-sovjetske vojaške zvezne pogodbe.)

Angleško-nemški boji

Včerašnji dan je bil za Anglijo mirnejši — Angleška poročila o 6 urnem bombardiranju Duisburga

Na Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 22. novembra. DNB: Vrhovno poveljstvo vojaške sile poroča:

Letalstvo je tudi v noči od 20. na 21. novembra izvedlo uspešne masševalne napade na London, Birmingham in na vojno industrijo v srednji Angliji ter na pristaniške naprave in industrijske objekte v južni Angliji. Posledica teh napadov so bili mnogostevilni požari. V noči 21. novembra smo vrgli bombe pri ogledih na London in na vojaške cilje južne in jugovzhodne Anglije. Zadeli smo železniške proge in tovarne. Nadaljevali smo polaganje min pred britanskimi pristanišči.

V noči od 21. na 22. novembra se ni nad Nemčijo pojavilo nobeno sovražnikovo letalo, dve nemški letali se nista vrnili.

Berlin, 22. novembra. AA. DNB: V teku včerašnjega dne so nemška borbena letala napadla London in več drugih krajev v južni in srednji Angliji. Posebno uspešni so bili napadi na londonski City in na veliko tovarno postajo jugovzhodno od Wimbledona. Nemška letala so zadela tudi železniške naprave v Cambridgeu, Ipswichu in Eastbournu ter tovarne v Brightonu in Southendu.

V noči od 21. na 22. november so nemška letala napadala London, srednjo Anglijo in zahodno obalo. Posebno so nemška letala napadala London, Birmingham, Coventry, Bristol in Southampton. Dve nemški letali se nista vrnili na svoje oporišče.

Delovanje italijanskih letal

Letalsko oporišče na Rokavu, 22. nov. AA. Stefani: 20. novembra so kljub neugodnemu vremenu križarili italijanski lovci nad Rokavom in nad Severnim morjem. V noči od 21. na 22. novembra so naši bombniki izvedli napade z bombami velikega in srednjega kalibra na vojaške cilje in na pristaniške naprave v grofiji Norfolk. Kljub srditemu obstreljevanju britanskih protiletalskih baterij se Angležem ni posrečilo izboljšati učinek naših bombnikov, ki so zadeli svoje cilje.

Angleška poročila

London, 22. nov. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Ponoči je sovražnik napadel posamezne dele Anglije v malem obsegu. Javljenih je samo manjše število bomb, ki so padle na angleško ozemlje na kraje, ki so daleč drug od drugega. Nekoliko po polnoči je postal sovražni napad nekoliko hušji. Toda škoda je po dosedanjih poročilih le neznatna.

Zasebni Reuterjev poročevalec dostavlja, da je prevladovalo slabo vreme in da je bilo zaradi tega delovanje sovražnih bombnikov zelo omejeno. V Londonu je bil alarm dan samo dvakrat. Na London je bilo vrženih samo nekaj bomb, ki so padle na slepo. Iz notranjosti poročajo, da so bile vržene bombe tudi na Liverpool, v srednji Angliji pa samo na neko podeželsko mesto. Liverpool je doživel sedaj vsega skupaj že 300 napadov. Razdejanje na vseh hišah je v Liverpoolu zelo veliko, toda vseh teh 300 napadov ni omejilo v ničemer ladijskega prometa niti ni škodovalo industrijskemu delu. Liverpoolsko pristanišče je polno ladij, ki prihajajo v konvojih in odhajajo.

Delovanje sovražnega letalstva je bilo danes do poznih popoldanskih ur malenkostno. Dvoje letal so naši lovci sestrelili. Med njimi je bil eden »Dornier«, ki so ga odkrili visoko nad oblaki.

Na Nemčijo

London, 22. novembra. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: V pretekli noči so večje skupine naših bombnikov napravile povračilne napade na Duisburg-Ruhrort, ki je največje notranje rečno pristanišče na svetu in izhodišče vsega izvoza iz nemškega industrijskega Poruhirja. Vsak dan se naklada v tem pristanišču po več sto ladij. V pristanišče prihajajo tovari žita, bencina in železne rude, odhajajo pa tovari premoga in izdelanega železnega blaga. Angleški bombni napad na Duisburg v noči od srede na četrtek se je začel v mraku in je trajal nepretrgano 6 ur. Najprej so letala metala zažigalne rakete, ki so prostor razsvetile, zatem so prišli težki bombniki, ki so vrgli na pristanišče veliko število bomb najtežjega kalibra. Povzročeni je bilo veliko požarov, ki so v noči od četrka na petek, ko so angleški bombniki spet metali nad Poruhrjem, še vedno goreli.

Afriško bojišče

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, dne 22. novembra. t. Stefani. Poročilo štev. 168 vrhovnega italijanskega generalnega štaba o operacijah na afriških bojiščih se glasi:

V Severni Afriki so naše letalske skupine bombardirale železniške naprave in druge sovražnikove naprave v Marsa-Matruh. Na podlagi naknadnih ugotovitev vidimo, da smo med bojem 19. t. m. uničili 12 sovražnikovih tankov, med njimi štiri srednje vrste, poškodovali smo pa okoli 20 tovornih avtomobilov. Človeške izgube, ki smo jih prizadejali sovražniku so pomembne.

Sovražnikova letala so se pojavila nad Solomom, Bardio, Tobrukum in Bengazijem. Stvarna škoda je zelo majhna.

Sovražnikove ladje so bombardirale pokrajino vzhodno od Sidi-el-Baranija in naše postojanke pri Hvadi-Maktulu. Zrtev ni bilo in tudi škode ne.

V Vzhodni Afriki so naša letala bombardirala letališče Roseires in zanetila požar. Med napadom naših letal na pristanišča Aden (poročilo št. 167) smo zadeli neki parnik in letališke naprave. Sovražnikova letala so bombardirala Asab. Človeških žrtv ni bilo. V Masavi, Dekameri in Asmari ni bilo škode ne človeških žrtv. V Hargeisi je pa ena oseba mrtva in pet ranjenih. V Asosi (jugovzhodno od Kurmuka) je osem ljudi ranjenih, med njimi nekaj Italijanov in nekaj domaćinov.

Angleška poročila

Kairo, 22. novembra. t. Angleško vrhovno poveljstvo poroča:

Delovanje naših patrulj pri Galabatu na sudansko-abezinski meji traja dalje in se razvija povsodi za nas uspešno. Na drugih frontah ni bilo nobenih sprememb.

Ogromne vojne priprave v Ameriki

Vojna mornarica izda 560 milijard dinarjev za svojo izpopolnitev Pomoč Angliji je dosegla svoj višek, pravi Roosevelt

Newyork, 22. nov. b. »Wallstreet Journal« objavlja statistiko novih vojnih naročil. Po tej statistiki je dobila ameriška vojna mornarica novo naročilo v znesku 7.500.000.000 dolarjev (560 milijard din). Od tega zneska naj se uporabi 3.232.000.000 za nove mornariške enote 1.502.000.000 dolarjev pa odpade na najmodernejša letala za vojsko in mornarico.

Washington, 22. novembra b. United Press poroča, da je ameriško vojno ministrstvo pripravilo proračun v znesku 5 milijard dolarjev (400 milijard din) za opremo in izvežbanost armade treh milijonov mož. Državni proračun je izdelan in bo predložen parlamentu v odobritev na prihodnjem zasedanju. V novem predlogu je obsežna sestava nove milijonske vojske, ki mora biti izvežbana najkasneje do konca junija 1942. Po tem predlogu je dva milijona mož potrebnih samo za obrambo Združenih držav, 1 milijon ameriških vojakov pa bi se uporabilo kot rezerva za sodelovanje z ostalimi državami ameriškega kontinenta. V proračunu so tudi izdatki za izobrazbo prvih 900.000 mož, ki so že pod orožjem. United Press zlasti poudarja izjavo generala Marshalla, v katerem trdi, da bodo

Združene države potrebovale 3—4 milijone mož močno armado za slučaj, če bi se vmešale v evropsko vojno.

Newyork, 22. nov. b. Newyork Herald Tribune poroča, da je šef generalnega štaba ameriške vojske general Marshall izjavil, da ameriški vojni opazovalci sodelujejo v poletih ameriških letal v Angliji.

Washington, 22. nov. t. Associated Press: Roosevelt je danes na konferenci časnika izjavil, da je Amerika pripravljena storiti prav vse, da pomaga Angliji. Pomoč, ki jo Amerika trenutno izkazuje, dosega po njegovem mnenju že višek, ki ga bo težko mogoče prekoračiti. Če pa bo ameriška industrija zmogla še več, se razume, da bo Anglija dobila še ta odvišek.

London, 22. nove b. Washingtonski dopisnik United Pressa poroča, da dobro poučeni krogi zatrjujejo, da bo Lothian prošil za Anglijo v Združenih državah, naj da Veliki Britaniji na razpolago nadaljnjih 50 rusilcev. Njegov obisk v Londonu spravljajo v zvezo s temi glasovi Lord Lothian, ki je na povratku v Washington, bo prispel tja konec tega tedna.

Francija išče Španijo

Značilna poročila švicarskih listov iz Vichya

Bern, 22. nov. t. Iy Vichya poročajo, da je bil sestanek med španskim zunanjim ministrom Seranom Sunerjem in podpredsednikom francoske vlade Lavalom v vsej francoski javnosti sprejet z največjim zanimanjem. Francozi se sedaj spominjajo, da drža Španijo trenutno v svojih rokah ključ do Sredozemskega morja in da je v veliki meri odvisno od zadržanja Španije v severni Afriki, kakšen bo nadaljni razvoj Francije in njenih kolonij v Afriki.

V političnih krogih Francije se je začelo dani in počasi so vodilni možje spregledali, da bi bilo za Francijo in za Španijo najbolj pametno, če bi pokopali vse dosedanje nesporazume in sklenili med seboj sporazum tako glede pirenejske meje kakor tudi glede Maroka. V francoski vladi sedijo ljudje, ki odkrito obžalujejo, da Francija že zdavnaj ni sklenila zveze s Španijo, kar bi bilo vsemu političnemu razvoju dalo popolnoma drugo smer. Po zaključku španske državljanske vojne se je v tem smislu v Parizu, a zaman zavzemal španski poslanik Lequerica, medtem ko je v istem smislu deloval tudi maršal Petain, ki je bil takrat še poslanik v Madridu. Zveza med Francijo in Španijo bi bila zveza prave zahodne kulture in bi v mnogem omilila sedanje nasprotje v Evropi in preprečila razširjanje vojne na do sedaj še nedotaknjena področja.

Francoska vlada — tako poroča »La Suisse«

se v polni meri zaveda velikih in za njo težkih vprašanj, ki se bodo postavila takrat, ko bo morala sprejeti dokončni mir. Zaradi tega pa si že sedaj želi odkritosrčen razgovor s Španijo, tako, da bi je pri sklepanju miru ne imela več proti sebi. Francija se spominja preveč dobro, da je njen spor z Italijo slednje prav za prav poglavlje v naraščajoči Nemčiji. Zaradi tega hoče sedanja francoska vlada, ki je nauk z Italijo tako drago plačala, poskrbeti za to, da svoj spor s Španijo čimprej poravnava in ne povzroči, da bi tudi Španija šla popolnoma v tabor Italije in Nemčije.

Siam — Indokina

Washington, 22. nov. b. Sanghajski dopisnik »United Pressa« poroča iz Hanoja, da so francoske oblasti odklonile vse dosedanje zahteve siamske vlade za odstopevne nekatereh področij Indokine. Dopisnik trdi, da francoske oblasti v Hanoju še nadalje zahtevajo od siamske vlade, da ratificira nedavno sklenjeno pogodbo o nenapadanju med Si- amom in francosko Indokino.

Hongkong, 22. nov. b. Iz Čunkinga poročajo, da sta zleteli v zrak dve japonski vojni ladji na reki Jangce, ker sta zadeli na kitajske mine.

Gospodarstvo

Enotnost bančnih zaključnih računov na Hrvatskem

Že dalj časa se je v naši državi izkazovala potreba, da pridemo do enotne sheme računskih zaključkov denarnih zavodov. Tudi podatki po shemi, kakor jih je zahtevalo ministristvo trgovine in industrije za svojo statistiko, niso odgovarjali potrebam. Videli pa smo v drugih državah, kako pravilno je dobiti take računske zaključke, ki bodo sestavljeni po enotni shemi. Šele iz njih lahko dobimo pravi vpogled v strukturo našega denarstva v prvi vrsti, v drugi vrsti pa podlago za primerjavo posameznih zavodov med seboj. Temeljno načelo

vsega pa je gotovo kompenzacija aktivnih in pasivnih postavk.

V naši državi je banovina Hrvatska stopila prva na pot, ki je v tej smeri potrebna. Ban banovine Hrvatske dr. Subašić je podpisal naredbo o shematizaciji letnih zaključnih računov pri denarnih zavodih, ki je izšla dne 21. novembra v službenem glasilu banovine Hrvatske. Po tej naredbi se morajo denarni zavodi pridržavati pri sestavi svojih letnih zaključnih računov te sheme (navajamo samo glavne postavke brez subpozicij, ker je shema precej razčlenjena):

BILANCA

Aktiva:	Pasiva:
1. Razpoložljiva gotovina	1. Glavnica
2. Valute, inozemski čeki in svobodne terjatve v inozemskih vrednotah	2. Splošne rezerve
3. Menice	3. Rezerva za določenim namenom
4. Redni rezervni sklad	4. Sklad za kritje škoda po uredbi o zaščiti denarnih zavodov
5. Vrednostni papirji jamč. sklada	5. Jamstveni sklad posojiljemalcev
6. Vrednostni papirji jamč. sklada posojiljemalcev	6. Pokojninski sklad
7. Imovina pokojninskega sklada	7. Vloge
8. Vrednostni papirji lastne zaloge	8. Upniki v dinarjih
9. Dolžniki v dinarjih	9. Upniki v iznos. valuti
10. Dolžniki v inoz. valutah v tuzemstvu	10. Trgovski posli (blago itd.)
11. Trgovski posli (blago, produkcija, parcelacija itd.)	11. Reeskont menic
12. Dolgoročna posojila	12. Izdani hip. zastavni listi
13. Nepremičnine	13. Izdane komunalne zadolžnice
14. Inventar	14. Razna ostala pasiva
15. Razna ostala aktiva	15. Prehodne pasivne postavke
16. Prehodne aktivne postavke	16. Dobiček
17. Izguba	17. Izvenbilančne postavke
18. Izvenbilančne postavke	

RACUN ZGUBE IN DOBIČKA

Izdatki:	Dohodki:
1. Pasivne obresti	1. Aktivne obresti
2. Upravni stroški	2. Razni dohodki (valute, devize itd.)
3. Davki in pristojbine	3. Bruto dohodki nepremičnin
4. Razni izdatki na račun val. itd.	4. Naknadna plačila na odpisane terjatve
5. Izdatki nepremičnin	5. Prenos izgube iz prejšnjega leta
6. Odpisi neizterljivih terjatev	6. Izguba
7. Rezerviranje za odpise	
8. Odpisi vrednosti nepremičnin	
9. Odpisi vrednosti inventarja	
10. Prenos izgub iz prejšnjega leta	
11. Dobiček	

V bilancah se seveda zahtevajo še podrobni podatki, n. pr. pri vrednostnih papirjih itd. Vse bilančne postavke pa se morajo deliti na staro in novo poslovanje, obenem pa se mora dati vsota obeh poslovanj. Nadaljnji členi navedbe precizirajo, kaj je razumeti pod posameznimi postavkami, n. pr. kaj so konzorcijski posli, poslovni kredit, vloge itd.

Letne zaključne račune morajo objavljati denarni zavodi v Narodnih Novinah, odnosno na področju splitske izpostave v tamošnjem službenem glasilniku.

Banska oblast more tudi zahtevati še bolj detaljne podatke kot so navedeni kot zahtevani v tej uredbi in sme zahtevati tudi med letom podatke. Podatki se smatrajo za strogo zaupne.

Kazni za kršitev teh odredb so zelo visoke, n. pr. za denarne zavode do 250.000 din. Visoke pa so kazni tudi za kršilce službene tajnosti, ki gre do 100.000 din, obenem pa so tudi zaporne kazni. Vsekakor je predpisovanje sheme za objavljanje računskih zaključkov denarnih zavodov velike važnosti in je to prvi korak za nekaj podobnega v naši državi. Najbrž bo to vprašanje moralo biti rešeno tudi enotno za vso državo ali pa vsaj samo z malim odstopanjem od hrvaškega vzgleda. Vsekakor je bila, kakor posnemamo iz zagrebskega »Ekonomista«, sestavljena shema v dogovoru z zastopniki zasebnega bankarstva, tako da imajo denarni zavodi tudi interes držati se predpisane sheme za račun bilance ter račun zgube in dobička.

Organizacija statistike

Na drugem mestu poročamo o enotni shemi za računske zaključke denarnih zavodov na Hrvatskem, kar je tudi velikega pomena za primerjalno statistiko bančnega poslovanja. Statističnemu delu posvečajo zadnje čase posebno Hrvati veliko pozornost. Delo pri organizaciji gospodarske statistike je prevzel nase Ekonomski institut banovine Hrvatske, katerega vodja g. dr. ing. Drag. Cutvarič se je nedavno mudil v Belgradu. Hrvat je hočejo najprej organizirati statistiko pri sebi, nato pa stopiti v stik z osrednjimi oblastmi, da se uvede enotnost pri statističnem postopanju. V ta namen bo najprej sklicana posebna konferenca statistikov v Zagrebu, nato naslednja v Belgradu, za tem pa skupna konferenca statistikov v Zagrebu. Zagreb bo izdelal tudi načrt uredbe o organizaciji gospodarske statistike na področju vse države.

Poleg tega dela Ekonomski institut banovine Hrvatske na tem, da se na področju banovine Hrvatske pri vseh večjih okrajnih načelnih ustanovah okoli 25 mest gospodarskih referentov. Ti gospodarski referenti bi se imeli brigati za vodstvo vseh poslov po obrtnem zakonu, po uredbi o pobiranju draginje, izvedbo režima nadzorstva

cen, nadzorstvo nad delitvijo in predelavo surovin, maksimiranje cen itd. V njih delokrog pa bi spadala tudi vsa statistična služba na Hrvatskem za Ekonomski institut. S tem bi prišla banovina Hrvatska do takih zbiralcev statistike, ki imajo smisel za gospodarska vprašanja in bi bilo v veliki meri omogočeno drugačno vodstvo gospodarske in socialne politike, kot je to sedaj.

O priliki 2600 letnega jubileja japonske cesarske hiše je obiskal vodja rajha japonskega veleposlanika v Berlinu.

Izvoz lesa pod kontrolo s 1. decembrom

Kot znano je že stopila v veljavo naredba o kontroli izvoza lesa. Po tej naredbi je že sedaj izvoz lesa za kurjavo, celuloznega lesa in oglja vezan na izvozno dovoljenje ravnateljstva za zunanjo trgovino. Brez tega potrdila carinarne ne bodo vršile izvoznega carinjenja.

Nasprotno pa je za vse ostale vrste lesa zadosti samo potrdilo o zavarovanju valute, v kolikor je to potrdilo izdalo devizno ravnateljstvo Narodne banke pred 20. novembrom.

Od 1. decembra dalje pa je potrebno za vse vrste lesa, izdelkov iz lesa ter gozdnih proizvodov izvozno potrdilo ravnateljstva za zunanjo trgovino.

Ker so nekatere carinarne napačno tolmačile odredbe omenjene naredbe, sta se tako Zbornica za trgovino, obrt in industrijo kakor tudi Osrednji lesni odsek Zveze trgovskih združenj obrnile na pristojna mesta v Belgradu, da pojas-

Zaposlenost v avgustu

Po podatkih Osrednjega urada za zavarovanje delavstva v Zagrebu se je od julija do avgusta letos število zavarovancev povečalo za 16.883 na 788.599, toda v primeri z lanskim avgustom je število zavarovancev padlo za 1.272, kar je pripisovati predvsem zmanjšanju števila moških zavarovancev, dočim se je število žensk povečalo.

Število zavarovancev v Sloveniji znaša 121.530, v primeri z julijem je to povečanje za 1.125 ali 0,93%, na Hrvatskem 239.115, povečanje v primeri z julijem znaša 4.504 ali 1,92%, dočim je na ostalem področju države število zavarovancev 405.954, povečanje v primeri z julijem znaša 11.254 ali 2,85%.

Po posameznih industrijskih panogah je v primeri z lanskim mletom opaziti največje povečanje pri gradbi železnice, cest in vodnih zgradb, v kovinski in strojni industriji in v tobačni industriji, nadalje še v papirni industriji. Zmanjšalo pa se je število zaposlenega delavstva v predelovanju lesa, industriji kamenja in zemlje, predelavi kože in njenih surogatov, tekstilni industriji ter v gostilnah, kavarnah itd.

Povprečna zavarovana mezda delavstva je v vsej državi narasla od julija na avgust letno za 0,38 na 27,65, kar pomeni v primeri z lanskim avgustom povečanje za 2,99 din. Na področju naše banovine znaša zavarovana mezda 30,06 din, na področju banovine Hrvatske 28,65, na ostalem področju države pa 26,34 din.

Skupna zavarovana mezda je znašala avgusta letos 529, 86 milij. din (julija 1940 511,18, avgusta 1939 473,42 milij. din), od tega na področje naše banovine 91,32, na področju banovine Hrvatske 17,26 in na področju ostale države 267,28 milij. din.

Kontrola prevoza lesa za kurjavo

Na osnovi zahteve centrale za kurivo je minister trgovine in industrije odredil, da se stavi pod kontrolo centrale za kurivo ves prevoz drv za kurjavo na področju naše banovine, nadalje vrbaske, drinske, moravske in donavske banovine. Na področjih navedenih banovin smejo državne in javne železnice, broderske družbe in druga podjetja za prevoz, blago sprejemati les za kurjavo na odpremo samo, če ima odpremo dovoljenje, katerega izdaja centrala za kurivo.

Vsak tovor lesa za kurjavo mora imeti odpremo dovoljenje centrale za kurivo. Dovoljenje se pri železnicah in ladjah priključuje transportnemu dokumentu, pri ostalih prevoznih sredstvih jo nosi s seboj voznik.

Od tega tvorijo izjemo tovoril, ki se prevajajo iz gozda na obporna skladišča, z obpornih skladišč na železniške ali rečne postaje ali na skladišča, s katerih se prodaja konzumentom, v kolikor ta skladišča niso od gozda, odnosno od obpornih skladišč oddaljena nad 30 km. Ravno tako je izjema za tovore, ki se prevajajo v notranjosti kraja ali okraja, če prevoz ne gre po železnici ali ladi.

Obrazec odpremnega dovoljenja bo predpisal poslovni odbor centrale za kurivo, ki bo obenem ugotovil tudi stroške izdajanja dovoljenja in kontrole. Odprema lesa za kurjavo v smislu tega odločka se začne s 1. decembrom 1940.

Pazite kaj pijete!

Zahtevajte vedno našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za razne bolezni srca, želodca, jeter, žolča, ledvic razne katarne in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

ono z rdečimi srci!

morajo prijaviti zalogo prvostopnemu pristojnemu oblastvu s točno označbo količine in vrste mila in zaprositi odobritev za nadaljnjo razprodajo. Prvostopna obseupravna oblastva smejo podaljšati rok za razprodajo te vrste mila za največ 30 dni, ko se je ugotovila točnost prijave. Po zatrdilu ministrstva se ta rok ne bo več podaljšal.

Izvoz vina s Hrvatskega. Izvoz vina s področja banovine Hrvatske bo popolnoma prepuščen Pogodu. Vendar bodo lahko zasebniki še nadalje izvažali vino, toda samo z dovoljenjem Pogoda.

Povišanje prevoznih rečne plovbe. Rečna plovba kraljevine Jugoslavije povišuje na osnovi odloka prometnega ministra svoje prevozne tarife za 20% in sicer z veljavnostjo od 1. decembra 1940 dalje.

Iz zagrebskega trgovinskega registra. Pri Chromos d. d. je bil vpisan član ravnateljstva Zvonimir Muhlstein. — Pri Twentieth Century Fox Film Corporation, jugoslovanska d. d. je bil vpisan ravnatelj družbe Marjanovič Branko iz Zagreba.

Borze

Dne 22. novembra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebski borzi je znašal 1.477.724 din, na belgradski 1.517.000 din, od tega 22.413 mark po novem tečaju, 78.622 šv. frankov, 2.778 dolarjev in 259 švedskih kron. V efektih je bilo prometa na belgradski borzi 1.020.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt	172.05—175.25
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	1028.64—1038.64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	212.78—215.98
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1271.10—1281.10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark	1772.00—1792.00
---------------------------	-----------------

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	41.65—42.35
----------------------------	-------------

Zürich, 22. nov.: Belgrad: 10, Newyork 431, Pariz 875, Berlin 172.50, Madrid 4000, London 16.70, Milan 21.75, Stockholm 102.75, Budimpešta 84, Sofija 4.75, Carigrad 3.50, Atene 3.00, Buenos Aires 101.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 445—447
v Zagrebu 444—446
v Belgradu 444—445

Ljubljana: Državni papirji: 7% inv. posojilo 98—100, agrarji 57—58, vojna škoda promptna 445 do 447, begluske obveznice 75.50—79, dalm. agr. 70.50—71.50, 8% Blerovo posojilo 100—102, 7% Blerovo posojilo 95—97, 7% posojilo Drž. hipot. banke 101—102, 7% stab. posojilo 95—97. — Delnice: Narodna banka 6.800—7.000, Trboveljska 350—365, Kranjska industrija, družba 136 denar.

Zagreb: Drž. papirji: 7% inv. posojilo 98.50 denar, agrarji 57 denar, vojna škoda promptna 444 do 446 (444), begluske obveznice 77—78.50, dalm. agrarji 70—71.25 (7), 6% žumske obveznice 70—71.50, 8% Blerovo pos. 100.50—101. (100.50), 7% Blerovo posojilo 95.50 denar, 7% posojilo Držav. hipot. banke 100.50 denar, 7% stab. posojilo 95 denar. — Delnice: Narodna banka 6.500 denar, Priv. agrarna banka 190 denar, Trboveljska 370 do 380.

Belgrad: Drž. papirji: 7% inv. posojilo 99.50 denar, agrarji 58 den., vojna škoda promptna 444 do 445 (444), begluske obveznice 77—78, dalm. agrarji 69.75—70.25, 6% žumske obv. 69.75—70 (68.75), 4% severni agrarji (52.50), 8% Blerovo posojilo 100 denar (100.50), 7% Blerovo posojilo 95.50—96, 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar. Delnice: Narodna banka 6.500 blago, Priv. agr. banka 192 blago.

Žitni trg

Novi Sad, Koruza — bač. nova, sušena Indija 266—268; bač. nova sušena pariteta Vršac 205 do 267. — Tendence neizpremenjena. — Promet srednji.

Sombor: Oves — bač. srem. slav. 320—322.50. Rž — bač. 332.50—335. — Ječmen — bač. okolica Sombor 64—65 kg 340—342.50; srem. detto. Tendence neizpremenjena, promet mali.

Cene živini in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Ljubljani (mesto) dne 20. novembra t. l.: voli I. vrste 9—9.50, II. vrste 8.50—9, III. vrste 8—8.50; telice I. vrste 9—9.50, II. vrste 8.50—9, III. vrste 8 do 8.50; krave I. vrste 7.50—8, II. vrste 6—7, III. vrste 5—6 din; teleta I. vrste 9—10, II. vrste 9, prašiči špeharji sremaki 18.50—19, prašiči pršutarji 14—15 din za 1 kg žive teže — Goveje meso I. vrste prednji del 16, zadnji del 18 din, goveje meso II. vrste prednji del 13, zadnji del 15, svinjina 18—24, slanina 23—25, svinjska mast 28, čisti med 34, goveje surove kože 26—30, telečje surove kože 28, svinjske surove kože 6—12 din za 1 kg. — Ječmen 4.50—5, rž 4.50—5, oves 4 do 4.50, koruza 4.50—5, fižol 6—8, krompir 1.50 do 2, seno 1—1.30, slama 0.60, jabolka I. vrste 19, II. vrste 8, III. vrste 6, hruške I. vrste 20 din, II. vrste 16, III. vrste 12 din, pšenična moka 5 do 9, koruzna moka 5—5.50 din, ajdova moka 6.50—9 za 1 kg. Trda drva 145—160 din za kub. meter, jaja 1.75—2 za komad, mleko 2.50 do 3 za liter, surovo maslo 36—44 din, za čajno maslo 46 din do 54 din za 1 kg. — Navadno mešano vino 14 din za liter, finejše sortirano vino 18 din za liter.

Angleško vojaško letališče pri Kairu, cilj italijanskih bombnikov.

Križi in težave srednješolcev

Časnikarski koncert v korist revnim dijakom

Lepo dijaško življenje, ki ga tolikokrat dijakom očitamo, ko gledamo njihove norčije in nerodnosti, ima še drugo bolj resno včasih celo žalostno plat. Ne mislimo pri tem na težave v šoli, na ponavljalne izpite ali celo žalostne usode repetentov. Pač pa je mnogo premalo poznana žalostna stran dijaškega življenja. Niso sicer vsi deležni teh grenkob. Vendar nihče ne bi mislil, da tako velika večina dijakov preživlja za časa svojega študija pomanjkanje, da ne rečemo celo lakoto. Samo vodstva srednješolskih zavodov v Ljubljani vedo povedati marsikaj, kar javnost, ki pozna veselo študentsko življenje le z ulic, niti ne sluti.

Kakor vsako leto, tako bo tudi letos časnikarsko združenje v Ljubljani proslavilo praznik Zedinjenja 1. decembra z že tradicionalnim koncertom na večer državnega praznika. Doslej je Zdrženje čisti donos vsakoletne prireditve vložilo v sklad za novinarski dom v Ljubljani. Letos se je davna želja Zdrženja uresničila. Novinarski dom je že urejen in ima svoje prostore v nekdanji stavbi banke »Slavije« nasproti novi palači vseučiliške knjižnice. Odpadla je torej potreba, da bi donos prireditve 1. decembra šel v korist časnikarskega združenja, čeprav nečemu trdit, da Zdrženje nima še drugih potreb. Težki časi, v katerih živimo mi vsi, so bili tudi važen razlog, da je padla odločitev, naj gre ves čisti donos časnikarskega koncerta v dobrodelne namene. Ker je vsak časnikar ekusil v mladih letih prijetnosti in tegobe dijaškega življenja in ker prav časnikarji poleg staršev dijakov samih še najbolj poznajo težave dijaštva v sedanjih dneh, je bilo sklenjeno, da bo porabljen ves donos časnikarskega koncerta za podporo dijakom na ljubljanskih srednjih šolah. Koncert sam bo odlična glasbena prireditev in bo v veliki dvorani hotela »Union«, ki bo ta večer že glede na dobrodelni namen koncerta prav gotov zasedena do zadnjega kotička.

Da zvedo prav vsi Ljubljanci, kako se godi dijaštvu na naših srednjih šolah in v kakšnih razmerah žive, smo naprosili ravnatelja učiteljskega v Ljubljani g. Prijatelja za nekaj podatkov. Na učiteljsku je bila 4. novembra osnovana prva šolska kuhinja, kakor je to naročil razpis prosvetnega ministra g. dr. Ant. Korošca. Priprave ob spopujanju te kuhinje so šele do podrobnosti pokazale, v kako veliki revščini in pomanjkanju živi del dijaštva naših srednjih šol.

Na učiteljsku je letos vpisanih 416 učencev in učenek, od teh jih je 160 v prvem letniku. Zanimivo je, da se od vseh učencev vozi vsak dan 88 z vlaki v Ljubljano v šolo. Dobra petina dijakov in dijakinj učiteljska prebiva torej izven Ljubljane in se v ranem jutru odpelje v Ljubljano ter se vrača v popoldanskih ali celo večernih urah domov na »kosilo«. 50 dijakov in dijakinj, ki se vozijo, je namreč bilo do ustanovitve šolske kuhinje na učiteljsku brez toplega kosila opoldne. Vsi ti so čakali na povratek domov, kjer so šele doma v kasnem popoldnevu ali na večer dobivali kosilo ali večerjo. Ni treba posebej poudarjati, da železniška vožnja sama na sebi ni nobena prijetnost. Zato je jasno, da se vozijo le revnejši dijak in dijakinje, torej taki, ki tudi doma nimajo bogve kakšnih ugodnosti. Kako nevarne so zdravju te vožnje prav v času, ko mladina dorašča, ni treba vprašati še zdravnika. Posebno nevarne pa so te vožnje za tiste, ki tudi doma žive skraj v pomanjkanju, da o nevarnostih, ki groze mladi duši na vlaku med brezobzirnimi potniki, sploh ne govorimo.

Ogromen je okoliš, s katerega dovažajo vlak dijak in dijakinje učiteljska vsak dan v Ljubljano. Na Notranjko sega do Rakeka, na Dolenjsko do Grosuplja; na Gorenjsko do Kranja, ob kamniški progi do Kamnika in v smeri proti Zidanemu mostu v glavnem do Litije. Mnogi od teh, ki se vozijo, imajo še ponekod črti ali celo pol ure do železniške postaje. Če pogledamo sedaj na železniški vozni red, lahko

izračunamo, da vstaja ta mladina poleti in pozimi okrog 5 ali pol 6 in da najkasneje okrog 6 zajtrkuje, nakar se mora prebiti deloma samo z majhno malico do popoldanskih in večernih ur. Na učiteljsku so namreč dijaki preobremenjeni z velikim številom učnih ur, saj imajo poleg dopoldanskega včasih tudi popoldanski pouk, zlasti za igranje violine, za zborna petje in za ročna dela. Držati vse to pri tako hudem postu res ni lahko in tudi ni zdravo.

Na učiteljsku je letos začel delovati tudi enoletni tečaj za otroške vrtnarice. Na ta tečaj hodi tudi dijakinja, ki se vozi naravnost z Jesenic. Njen vlak odhaja z Jesenic ob 5.40 in prihaja v Ljubljano okrog pol 8. Dijaška kuhinja je vsem dijakom in dijakinjim, ki se vozijo, veličanska dobrota. Po komaj par tednih ima kuhinja že okrog 100 rednih gostov in razdeli na teden okrog 400 kosil. Se pomembnejša je ustanovitev kuhinje zato, ker so se cene obedom v raznih kuhinjah zvišale, dijaki pa tega povzročila ne zmorejo. Marsikdo je v zadnjem času opustil obede zaradi pomanjkanja denarja, sedaj pa mu je šolska kuhinja zopet omogočila prehrano, saj stane kosilo samo 4 dinarje, večina dijakov in dijakinj pa plačuje manj. Povprečni znesek, ki ga prispeva dijaštvo za eno kosilo, znaša po zaključku zadnjega tedna 1.60.

Pa ne smemo misliti, da žive v tem težkem

položaju le dijaki, ki se vozijo. Polovica gostov dijaške kuhinje stanuje v Ljubljani. Nekaj od teh je takih, da imajo samo stanovanje v Ljubljani, doma pa so izven Ljubljane in celo tako daleč, da se ne morejo voziti. Precej pa je tudi pravih Ljubljancev in Ljubljank, ki zaradi skromnih razmer doma nimajo primerne prehrane, potrebne doraščajočemu študentu. Tudi vsem tem kuhinja pomaga. Posebna novost in ugodnost za dijak je tudi v tem, da je šolska kuhinja poskrbela, da dobiijo najbolj potrebni dijak zjutraj ob 7.45 že zajtrk, skodelico mleka in kos kruha, popoldne pa dobe najbolj potrebni v odmoru tudi malico.

Ni lahko voditi tako šolsko kuhinjo, vendar se je dobrobrčnost Ljubljancev lepo izkazala in ravnateljstvo šole upa, da bo mogoče vzdržati kuhinjo skozi vse leto vsaj v sedanjem obsegu. Je pač prav, če šola tudi v telesnem in zdravstvenem oziru pomaga svojim gojencem. Še tem bolj važno pa je to na učiteljsku, kjer se vzgaja stan, iz katerega bodo izšli bodoči učitelji in vzgojitelji naše mladine. Predpogoji, da po dokončanem študiju uspešno lahko opravljajo svojo vzvišeno in odgovorno službo, pa je vsekakor ta, da so telesno in duševno zdravi. K temu pa naj jim pomaga tudi javnost, saj ni nikogar med nami, ki ne bi bil moral biti hvaležen svojim učiteljem, ki so ga vodili in izobraževali skozi mlada leta šolske dobe.

Italijani vodijo grške ujetnike v skupno taborišče.

Korča - središče Aromunov

V sedanjih grško-italijanskih bitkah se vsak dan omenja ime Korče, večjeje mesta blizu triogelne meje med Grčijo, Jugoslavijo in Albanijo, na albanskih tleh, nekako 15 km v zračni črti oddaljeno od jugoslovanske meje in kakšnih 10 kilometrov od grške. V novejših časih se je to ime čulo v svetovni javnosti prvič šele v balkanskih vojnah, ko so Grki po padcu tedanje turške Janjine marširali proti Korči, ki jo smatrajo za svoje mesto. Mirovna konferenca po svetovni vojni vojni je to mesto dokončno prisodila kneževini in poznejši kraljevini Albaniji, čeprav to mesto ni bilo nikoli etnografsko niti albansko, niti grško, niti srbsko, temveč aromunsko. Korča, po slovansko Korica ali Gorica, je v resnici središče malega narodiča Aromunov, ki sedaj izumira, prevzema počasi srbski, albanski ali grški jezik. O kakem kulturnem središču, ki naj bi ga predstavljala Korča, ne more biti niti govora. V mestu ni niti ene srednje ali njeje odgovarajoče šole, niti ene knjižnice, sploh razen nekaj albanskih uradnikov in več ali manj izobraženih pol-inteligentov, tudi nobenega izobraženega v evropskem smislu besede. Pač pa je važno trgovsko središče Aromunov in okoliškega podeželskega prebivalstva.

Aromuni so nedvomno potomci nekdanjih Dardanov, ki so naseljevali v času Aleksandra Velikega in do rimske dobe te pokrajine, ter so

jih potem Rimljani romanizirali. Dardani so tvorili nekaj vmesni člen med starimi balkanskimi narodi, med Albanci, to se pravi Iliri, med Grki in med Daki ter Trakijci. Grki so pod vplivom slovanskega naseljevanja, romaniziranja, v križarskih vojnah tudi italijanskega vpliva in pozneje turškega, svoj jezik temeljito spremenili, tako da niti današnji književni jezik, niti ljudski jezik nista več podobna starogrškemu klasičnemu jeziku. Trakijci so izginili, na njihovo mesto so se naselili sedanji Bolgari, Daki so se romanizirali, to so namreč današnji Romuni, stari Dardanci pa so se ohranili kot romanizirani Aromuni do dandanes. Še v 18. stol. jih je bilo mnogo več kakor dandanes, vsaj njihovo narodnostno ozemlje je bilo večje. Tudi njihov jezik ni čisto romanski ter ga niti najbolj sorodni Romuni ne razumejo.

To je približno isto kakor z albanskim jezikom, ki ima komaj četrtino pravih ilirskih besedi, vse drugo pa je slovanskega, grškega, turškega ali romanskega izvora, kakor sta ugotovila prav dva slovanska jezikoslovca, namreč univerz. prof. dr. Oštr in dr. Nahtigal.

Aromuni se ne bavijo niti s kmetijstvom, niti z obrtjo, niti niso voljni biti težaki. Njihov prastari poklic je živinoreja, zlasti ovčereja in kozereja. Po visokih planinah se selijo, kakor paša nanese z jugoslovanskega na grško in zopet na albansko ozemlje. So pravi balkanski nomadi, ki ne ljubijo stalnega bivališča, zato se v Korči čuje le malo aromunsko, ta jezik pa prevladuje tedaj, kadar je v Korči živinski sejem. Aromun, ki se naseli, se sicer trdno drži svojih družinskih tradicij, toda že v drugi generaciji se ali poslovani, pogreši ali arnavtizira. Aromuni so skrajno nezaupljivi, skopi, varčni in bogati ljudje. V dobrih časih ugodno prodajajo svojo živino v Grčijo in drugam za zlate denarje, denarja ne zaupajo bankam, temveč ga drže kje varno zakopane, seveda, če le mogoče v napoleondorih. Sami se hranijo v ovčjih mesom in mlekom, zavijajo se v ovčje kože, kupujejo pravzaprav samo sol. Nedostopni so kulturnim vplivom. Pripeti se, da hoče kak navidez reven Aromun kupiti kar celo planino za zlatnike, ki jih je hranil vse svoje življenje. Aromure cenijo sedaj še na strnjemem ozemlju na kakih 200.000, približno dovolj, da jih n. pr. veliki Andrejev atlant še označuje kot strnjeno narodnostno ozemlje okoli Korče. Po drugih ozemljih Balkana so ti Aromuni že prevzeli jezik vladajočih narodov, to so takozvani Cincariji. Sorodni so Aromunom tudi nam znani Čiči v Istri, ki prav tako govorijo med seboj neki spačeni romanski jezik.

Ce bogat Aromun pošlje svojega nadarjenega sina v mestne šole, študira ta navadno medicino, pravo ali gospodarske vede ter se potem v življenjski praksi redno oprime katerega donosnega posla, tudi politike, bankarstva, trgovine, nikdar pa ne kmetijstva, filozofije, teoretičnih znanosti. V Beogradu imajo na primer posrbljeni Cincariji — še celo v drugi in tretji generaciji se ne mo-

Novinarski koncert 1. decembra

Spored novinarskega koncerta k prazniku Zedinjenja je naslednji:

Ljubljanska filharmonija nastopi pod dirigentom Dragom M. Siljancem z izbranimi simfoničnimi deli, med katerimi bosta dve izvirni slovenski skladbi doživeli svoj krst. Izvajala se bo prvič simfonična skladba Blaža Arniča »Zapeljivec« ter l. Škerjanca koreografska pesnitev »Maženka«. Izmed svetovnih slovanskih skladateljev sta na sporedu Čajkovski s Koncertno fantazijo za klavir in orkester, pri kateri bo kot solist nastopil po dolgem času rektor Glasbene akademije mojster A. Trost, ter Dvořák s simfonijo »Iz novega sveta«. Tako bo ta slavnostni koncert v glasbenem svetu gotovo prvovrsten dogodek. — Vstopnice se dobe že sedaj pri blaginji Kina Union. — Koncert bo v korist revnim ljubljanskim srednješolcem.

Delo za zaščito otrok in mladine

Banovinski odbor Jugoslovanske Unije za zaščito otrok, sekcije za dravsko banovino, je na svoji seji dne 14. t. m. med drugim razpravljajanjem o važnih in najnujnejših delih za zaščito otrok med drugim ugotovil sledeče:

1. Dosedanje delo za zaščito otrok za slučaj vojne je že zelo napredovalo, vendar je treba s pospešenim tempom te priprave čimprej dovršiti in zato je treba prvenstveno rešiti vprašanje finančnih sredstev.

2. Organiziranje krajevnih odborov je treba pospešiti in sicer tako, da bo popolnoma zadosteno vsem zadevnim razpisom ministrstev in Pravilnikom o zaščiti otrok. Dosedaj je organiziranih 207 občin, ki imajo ustanovljene krajevne odbore. Ideja organizirane in načrtne akcije skrbstva in varstva našega naraščaja se je pričela s tem širiti iz banovinskega in mestnih centrov na deželo v večja naselja in vasi. Ker je uvažanje strokovno premišljene in načrtne zaščite otrok šele na začetku, je treba stremeti za tem, da bo vsak krajevni odbor predstavljal živo, agilno, navdušeno ter idealno delavno edinicu, ki se bo vedno zavedala svoje velike naloge: bdeti in čuvati nad duševnim in telesnim zdravjem mladine svojega področja. — Še pred božičem bo sklican sestanek zastopnikov krajevnih odborov, na katerem se bodo obravnavala tekoča mladinsko zaščitna vprašanja.

3. Delo za postavitve doma za socialno ogrožene noseče matere in porodnice se pospeši. Banovinski odbor pričakuje od vseh prizadetih izdatna epomoči.

4. Dosedanji krediti za zaščito otrok, s katerimi razpolagajo bodisi občine, banska uprava in država, so absolutno premajhni, da bi bilo z njimi mogoče uspešno rešiti katerokoli mladinsko zaščitno vprašanje. Dolžnost vseh občin je, da vnesejo v svoje proračune za l. 1941-42 posebne proračunske postavke za zaščito otrok, prav tako je treba zvišati tudi postavke za zaščito otrok v proračunih banske uprave in države. Dosedanje pomanjkanje sredstev ne bo mogoče nadomestiti s prostovoljnimi prispevki in darili, zato naj se pokrene akcija za ustanovitev banovinskega mladinsko zaščitnega fonda, kamor se bodo stekale redne, obvezne datjave, kakor je to uvedeno že v mnogih državah.

5. Katastrofalno padanje rojstev, upadanje volje za rojstvom otrok, pomanjkanje smisla za družinsko življenje v našem narodu in drugi slični pojavi zahtevajo enegačinih ukrepov ne le od strani zasebne iniciative, ampak tudi od strani oblasti. Pri vsem delu v tej smeri se morajo podrediti vsi osebni principi in kaprice posameznikov interesu splošnosti, da se ohrani življenjska sila naroda in tako poveča moč države.

Na podlagi gornjih ugotovitev je banovinski odbor sprejel vrsto sklepov za nujno izvršitev z upanjem, da iniciativa Unije ne bo naletela na težkoče in nerazumevanje.

Dober odgovor

Nekega dne je francoski kralj Ludvik XVIII. predsedoval ministrski seji. Minister de Corbières se je tako zamislil v posle, ki so jih obravnavali na seji, da ni prav nič opazil, kako je privlekel iz žepa dozo in jo položil poleg sebe na mizo. Kralja je vznemljila ta kršitev etikete. Namršil je obrvi, da bi pokazal svojo nezadovoljnost. Toda minister tudi kraljeve nevolje ni zapazil in je privlekel iz žepa še robec ter ga položil poleg doze. Končno je kralja minila potrpežljivost, prekinil je sejo in rekel Corbièresu: »Gospod minister- zdi se mi, da boste izpraznili vse svoje žepce.«

Tedaj je Corbières zapazil storjeno napako, toda ni zgubil prisotnosti duha, ampak je hladnokrvno, smeje se odgovoril: »Veličanstvo, boljše je, da minister izpraznjuje svoje žepce, kakor da bi jih polnil.«

rejo ostreji svojega neslovanskega značaja in navad — velik gospodarski vpliv in takozvana čaršija, pod čemer »prečani« razumevamo gotove gospodarske kroge v Beogradu, je pod velikim vplivom in v rokah nekdanjih Aromunov, sedaj Cincarijev. Na polju poezije, znanosti in prosvete Cincariji niso srbskemu narodu prispevali prav nič, pač pa so se v prejšnjih stoletjih posamezniki prav krepko obnesli v osvobodilnih bojih proti Turkom.

Korča sama je v gorski kotlini, ki leži v višini kakih 800 metrov nad morjem. V dobrih časih je štela tudi nad 20.000 prebivalcev. Njen pomen je zlasti v trgovini in v strateškem položaju, zakaj visoke gore, ki jo obdajajo, so važne za prevladovanje pokrajin vseh treh držav, tako skrajne Južne Srbije, grške Makedonije in albanskega Epira. Drugega pomena ali kakih stavbnih lepota Korča nima.

C. K.

Naša največja naloga

Kmalu nam ni bila zadana večja in lepša naloga, kakor nam jo je zastavil v plemenitem zanosu gospod Drin v uvodnem članku »Slovenec« z dne 27. oktobra t. l.: Čaka nas še naloga, da vzbudimo kristjane v strankarskem pristašu katere koli barve!

V polpreteklih časih, stopnjevano v novejši dobi, sta brezbožni in surovi materializem in egoizem prevzela tudi kristjana v toliki meri, da je zabel pozabljati na Boga, ki mu je prinesel resnično svobodo ter ga napravil človeka. Po imenu še kristjan, je dejansko oboževal le materialne vrednote ter se boril z vso slepo strastjo za svetno oblast, edino z namenom, da bi množil svojo materialno moč in korist. V vse stanove, v vse stranke se je razlil ta strup, in to s tem večjo silo, čimbolj se je stranka in ljudstvo oddaljilo od Boga in krščansko pojmovanega življenja. Človek se ni cenil kot oseba z vsemi bogatimi božjimi darovi in krščanskimi vrednotami, marveč le kot množitelj strankarske moči in koristi. Borba še večje! ni več vodila za zvišena načela človeškega življenja, vredna človeka in njegovega stvarnika, temveč je postala osebna, strankarska v najslabšem smislu besede. To strankarstvo, ki je z zapeljivimi besedami zlorabljalo vsa dobra nagnjenja in stremjenja človeka, je privedlo človeško družbo na rob prepada, pred katerim danes stojimo. Tako je bilo vedno, tako je tudi pri nas. In če tudi mi ne bomo ob dvanajsti uri razumeli božjih znamenj, bomo zgrmeli in zvejavili prepad. V navedenem članku se točno ugotavlja, da je zmeda, ki vlada na svetu, v glavnem posledica zablode, ker so narodi zavrgli Boga, njegovo postavo in njegov red. Zavrgli so počelo pravice in ljubezni. Zato zdaj spet vlada pravica pesti in sile. To narodi čutijo in se zavedajo, da je rešitev le v Kristusu...

Danes je jasno in odločno postavljeno vprašanje: ali z Bogom, ali pa v brezbožnosti! Ali ostanemo kristjani, ali se vrnemo v poganstvo. Ali postanemo in ostanemo resnično svobodni, ali pa se popolnoma zaslužimo materiji in surovi sili!

Na zunaj bi bilo za nas vprašanje rešeno; v Jugoslaviji je krščanstvo v pretežni večini, in Sloveniji lahko rečemo stodoletno. Toda na znotraj smo se izneverili krščanskemu mišljenju in delovanju; tudi nas je prevzel materializem in slepo strankarstvo ter strastno osebno pobijanje. In prav mali slovenski narod se v tem odlikuje in

medsebojno pobija ter elabi že desetletja, čeravno mu je tega najmanj potreba! Ali ne bomo izpregledali niti v zgodovinskih trenutkih, ko gre — kakor pravijo — za tisočletne odločitve in za sam obstoj predvsem malih narodov? Ali se ne bomo zavedli niti sedaj svojih zablod? Niti sedaj se združili in stisnili v eni misli in volji vsi Slovenci ter se povezali v enodušno silo z vsemi ostalimi Jugoslovani, v veri in zaupanju v Boga, združeni z vezmi krščanstva? Mnogi naši manifesti začenjajo »Z vero v Boga«. Morda je temu ali onemu, ki je besedilo sestavljal, to pomenilo lepo, visoko zvonečo frazo; danes se to ne sme ponoviti, če nečemo izzvati tudi nad nami težkih dni. Danes se mora vsakdo odločiti, ali bo zaveden kristjan ali brezbožnik in s tem izdajalec narodnega občestva, izdajalec svoje slovanske matere. Kdor hoče biti to, naj to odločno in javno pokaže, ker ni več čas za hlinjenje in podtalno rovarjenje proti jasnim in resničnim interesom slovanskega ljudstva. On sam se izločuje iz našega občestva. Brezbožnost razjeda in uničuje velike narode, mali narod pa bi izbrisala z zemeljske površine. Zato je brezbožnik resnični izdajalec lastnega rodu.

Po vseh hudih preizkušnjah, ki jih doživljamo in opazujemo drugod, mora biti za vsakega kristjana jasno, da nam edino višja sila lahko nudi dovolj moči in razsodnosti, da zvejavijo strašni prepad srečno obidem. Zato nam tudi ne bo težko, vzbuditi v sebi pravega in resničnega kristjana. Zadnji čas je, da tudi Slovenci spregledamo in se temeljito preusmerimo, da pozabimo in zbrisemo žalostno našo strankarsko preteklost, da premagamo v sebi materialnega in sebičnega človeka in da postanemo složni in edini. Postavimo odkrito vse naše mišljenje in delovanje na resnične krščanske temelje in visoke moralne vrline resnice, pravice in ljubezni. Na tej osnovi naj preusmerijo tudi vse stranke svoje delovanje le v pozitivni, zdravi pravci. V plemenitem, ustvarjalnem tekmovanju bomo kot popolni kristjani, složni in edini pod vodstvom, ki nam ga je v najtežjih časih Bog naklonil, lahko rešili vsa zamotana vprašanja dneva in časa, predvsem tudi vse nujne socialne naloge ter za nemarnost prevažne vzgojne probleme, ki se nam postavljajo. Naša edina rešitev je v pravilnem pojmovanju zahtev časa, naša največja naloga, da vzbudimo v pristašu sleherne stranke kristjana.

Rodoljub z dežele.

Katastrofalna povodenj v Bosni in Hercegovini

Kakor Poročajo iz Čapljine je zaradi zadnjega deževja spet nastala povodenj in je Neretva poplavlja okoliške vasi. Posebno so prizadete vasi Višica, Celjivo, Struge in Gabela. Narasla voda je prihrumela tudi v Metković in poplavlja skoro celo pristanišče. Parnik »Sumadija« je komaj še mogel odpluti iz Metkovića. V Metkoviću so poplavljeni posamezni skladišča pri železniški postaji. Poplavljeni so tudi nekatera dalmatinska polja. Iz poplavljenih vasi so se morali prebivalci izseliti in odgnati svojo živino na višje ležeče kraje.

Iz Sarajeva poročajo: Šele sedaj se more oceniti obseg nesreč, ki so jih v naših krajih povzročile povodnji. Vse reke so prestopile svoje bregove in poplavlje polja. Reka Neretva je poplavlja zahodni del Mostarja. Bosna je poplavlja sarajevsko polje. Narasle reke so odnesle okrog trideset mostov. Reka Zuerina

je odnesla dva važna mostova v Blažuju in pri Hadžici in je zaradi tega prekinjen cestni promet med Sarajevom in Mostarjem, prav tako tudi med Sarajevom in Travnikom oziroma Jajcem. Reka Čehotina je pri Foči odnesla most in s tem pretrgala zvezo z okolico. Reka Prača je izpodkopal oporni zid železniške proge med postajami Mešići, Rogatica in Ustiprača. Zid se je zrušil zvečer okrog osmih in je promet na tej progi onemogočen. Potniški vlak, ki je pripeljal iz Beograda, se je vrnil v Beograd.

Iz Banjaluke poročajo: Zračni hudega deževja vse reke v Bosanski krajini naraščajo. Sava je pri Dubici poplavlja vsa okoliška zemljišča. V Banjaluki je reka Vrbas narasla za tri metre in pol. Tudi Una je prestopila svoje bregove.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 23. novembra: Klemen (Milivoj), pa-
pež; Felicitas.

Nedelja, 24. novembra: 28. pobinkošna ne-
delja. Janez od Križa; Hrizogon, mučenec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl v starosti 80 let gospod
Jernej Zamljen, bivši železorezkar strojnih tovarn.
Pogreb bo danes ob 3 popoldne iz Florijanske
ulice 16. Naj počiva v miru!

Osebnosti

Na belgrajski pravni fakulteti je bil o-
pominjan g. Danilo Ferjančič, naš rojak iz Go-
rice. Čestitamo!

Iz državne službe: Napredovali so pri fi-
nančnem ravnanstvu v Ljubljani: za višjega ra-
čunarskega inspektorja V. položajne skupine Pav-
lič Vladimir in Nachtigall Viktor, računarska in-
spektorja VII. položajne skupine in za računarskega
kontrolorja VII. položajne skupine Božič Ladislav,
knjigovodja VIII. položajne skupine.

Bogoslovci

Anton Štefancu v spomin!

Ko se je v torek, 12. t. m. sonce že nagi-
balo h gorskim velikanom, sem stal na ulici
zatopljen v globoke misli. Neki čudni nemir
se je naselil v moje srce, kakor da bi nekaj
hudega slutilo.

In ni bilo dolgo potem, da mi iz Turni-
šča pošljejo naslednje obvestilo: »Umrl je bo-
goslovec g. Štefanc Anton.« Skoraj neverjetno
se mi je zdelo to sporočilo! Kajti ko sem Te
nekaj dni pred smrtjo v Ljubljani obiskal, si
mi z veseljem pripovedoval, da se počuti mno-
go boljše, zato upa, da bo kmalu zapustil
bolniško posteljo in mogel nadaljevati zaon-
linjski bogoslovni študij. Vendar pa je Bog
drugače hotel. Nenadoma in nepričakovano Te
je poklical k sebi po plačilo za vsa Tvoja ple-
menita dejanja in trpljenja, ki si ga za časa
dolgotrajne zavratne bolezni junaško in po-
trpežljivo prenašal. Vsemogočni je pustil ne-
izpolnjeno Tvoje hrepenenje, da bi se v du-
hovniški službi popolnoma posvetil njemu. Ne-
izpolnjeni so ostali tudi upi in nade Tvojih
dragih staršev in sester, ki so vsi srčno želeli,
da bi Te gledali pred oltarjem Gospodovim.
Namesto k novi maši, ki bi jo daroval že letos,
smo Te spremili na turniško pokopališče, kjer
bodo počivali Tvoji telesni ostanke. Hudo nam
je bilo položiti k večnemu počitku Tebe, mla-
dega, nadebudnega in zgledega bogoslovca ter
dobrega in iskrenega prijatelja, zato je ob

Kaj pravite?

Nekje na Dolenjskem je bilo. Neko nedeljo v
septembru se je vsipalo iz vasko gostilne kakih
šest fantov in prav toliko deklet. Dasi je bilo že
precej pozno ponoči, so se uvrstili v sprevod in ob
zvokih harmonike hajdi po vasi! Da so hoteli z ob-
hodom nagajati in izčistiti, se je dalo jasno posneli
iz besedi, s katerimi je neki fantalin sprevod
otvoril.

Nekajkrat so šli po vasi gor in dol. Niso peli,
tudi niso epili. Tulili so in besneli, da bi človek
mislil, da je kaj takega mogoče le pri kakem afri-
škem dirjem plemenu. Ljudje so vsiljali iz postelj,
vsi začudeni, kaj naj to pomeni. Prav tisto noč —
tako sodno upravičeno — sta bila oddana v tamoš-
nji prosvetni dom skozi okno dva strela iz samo-
kresa.

Zadeva je bila prijavljena orožništvu, in sicer
točno, kakor se je vršila. Zandarmerija je poslala
okrajnemu nadetstvu ovadbo in predlagala, naj
oblasti kalilce nočnega miru kaznuje. Počemo pa,
da je ta ovadba premalo odgovarjala stvarnosti.

... je te
občini naročilo, naj župan razgrajaje posvari. Zu-
pan pa tega tudi ni storil, saj je že naprej čul od
strani prizadetih, da se njegovemu vabilu sploh ne
bodo odzvali. Ko je dopis počel mečati dne v ob-
činski pisarni, so ga črtili okoli. Nadetstvu s pri-
pombo, naj le ono samo vzame v roke mlade ne-
pripilave.

Na Martinovo nedeljo je bilo v prav tisti vasi.
Iz prav tiste gostilne, kakor pred 10 tedni, se je
vsipalo pozno čez polnoč krdelec nezrelih fantičev,
ki so se med osludnim bogokletjem in vpitjem pre-
tepali sredi vasi, da so se spet ljudje dvigali iz
postelj vsi preplašeni in vznemirjeni... Prav isto
noč so zagrešili trije fantje iz prav tiste občine še
nekaj veliko bolj žalostnega, s čimer bo imelo opra-
viti okrožno sodišče. — Sodimo, da bi ne bili imeli
na Martinovo nedeljo teh dveh vse obsodbe vrednih
izgredov, ako bi ... ne bilo pustilo v
septembru razgrajaje nekaznovanih.

Quousque tandem...? Kako daleč že boste šli
v popustljivosti vi, poklicani čuvarji reda in miru
ter javne morale?

poslovnih besedah Tvojih stanovskih tovari-
šev in drugih ter ob petju turobnih žalostnih
bogoslovskega pevskega zbora vsa zbrana mno-
žica glasno jokala. Toda jok in solze niso nič
pomagale, temveč je cvetje in zemlja zagrnila.
Tebe, dragi Tone, ki bi bil 22. živčič duhovnik
turniške fare! Počivaj v miru in na svidenje
med zvezdami!

V slovo zapisal Tvoj rojak in prijatelj
Lu Te.

Sardelna pasta „NEPTUN“

je na višku kvalitete

Proizvodi največjih domačih tovarn sardin
»NEPTUN« d. d. — Split

— Mesečna rekollekcija za duhovnike z de-
žele bo v sredo, 27. novembra ob pol 10 dopoldne
v Domu duhovnih vaj v Ljubljani. Vabljeni so
vsi gospodje, zlasti člani Unionis Apostolicæ.
Vodstvo doma duhovnih vaj in škof. vodstvo UA.

— Kratkovalovna radijska postaja in Slo-
mškov ter Prešernov jubilej. Jugoslovanska krat-
kovalovna radijska postaja v Beogradu proslavi
prihodnje dni na primeren način 140. letnico roj-
stva velikega škofa Antona Martina Slomška ter
140. letnico rojstva pesnika Franceta Prešerna. O
Slomšku je napisal predavanje rektor ljubljans-
kega vseučilišča g. prof. dr. Matija Slavič, o Pre-
šernu pa g. univ. prof. dr. Fran Kidrič. Obe
predavanji bosta oddajani tudi v emisijah za ame-
riške izseljence, hkrati pa tudi v srbskohrvat-
skem prevodu, prevedeni pa bosta tudi v neka-
tere druge jezike. Natančen čas slovenskih oddaj
še priobčimo.

— Brezje imate doma, če naročite točen
posnetek slike Marije Pomagaj, ki ga je prav-
kar izdelala Jugoslovanska tiskarna. Dobite jo
v župnih uradih. Cena 40 din.

— Razpisana služba lekarniškega referenta.
Kraljevska banska uprava dravske banovine v
Ljubljani razpisuje službo lekarniškega referenta
pri oddelku za socialno politiko in narodno zdrav-
je kraljevske banske uprave v Ljubljani. Za to
službo lahko prosijo magistri farmacije, ki imajo
pogoje za uradnike, počeni od uradniškega pri-
pravništva za VIII. položajno skupino do zaključne
VII. položajne skupine. Prošnje naj se vložijo pri
kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljub-
ljani v roku 15 dni, računski od objave v Službenih
novinah.

— Tvrška Šinkovec, nasl. K. Soss, Ljubljana,
Mestni trg 18, vljudno vabi cenj. občinstvo na raz-
stavo v nedeljo, 24. novembra t. l.

— Pred velikim kazenskim senatom oproščena.
Državno tožilstvo v Ljubljani je obtožilo zaradi
zločina komunistične propagande po čl. 1. zakona
o javni varnosti in reda v državi dr. Franceta De-
beveca, 22. letnega ekonoma v Trzinu in 21. letnega
absolventa tehnične visoke šole Danila Jelenca
iz Trzica. Obtožnica jima je očitala, da eta po
Trzinu ponoči 19. septembra letos širila neke le-
take, naslovljene na delavce in kmete. Veliki ka-
zenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan
Kralj in so bili kot sododniki gg. Ivan Brelih, Rajko
Lederhas, dr. Julij Fellahar in dr. Leon Pompe,
je večeraj dobro uro in pol razpravljal o obtožbi
državnega tožilca. Razprava je bila tajna. Obto-
žnica eta zanikala dejanje in krivdo. Sodišče je
začelo nekatere priče, ki niso mogle potrditi, da
bi bila širila take komunistične letake. Zaradi po-
manjkanja dokazov v smislu §-a 280 k. p. sta bila
oba obtoženca oproščena.

— Motorni drobilce kamna (4x6 kub. m),
dobro ohranjen, kupi Mestno cestno nadzorstvo,
Ljubljana, Vrazov trg 4.

— Požar v Braslovčah. Včeraj ob pol 6
zjutraj je izbruhnil požar v velikem gospodar-
skem posloju posestnika, gostilničarja in pe-
kovskega mojstra Rössnerja Ivana v Braslov-
čah. Ker je gospodarsko poslojje blizu sta-
novanjskih hiš, ki se tišče v trgu druga oruge,
je bila nevarnost, da se ogenj razširi in zaja-
me ves trg. Na kraj požara so prihiteli gasilci
in takoj stopili v akcijo. Domačini so rešili iz
hlevov živino in nekaj orodja ter vozov, vse
drugo pa je zgorelo do tal. Škoda je precej-
šnja. Le požrtvovalnosti gasilcev se je zahaliti,
da se naraščajoči ogenj ni razširil na sosedna
poslopja.

Skodo cenijo na 300.000 din. Kako je nastal
požar, zaenkrat še ni točno dognano. Ogenj je
ponehal okrog pol dopoldne. Novica o požaru se
je hitro razširila po vsej Savinjski dolini
in so jo potniki prinesli tudi v Celje.

— Okostje so našli. Dne 12. novembra je
delavec Jožef Povh v Smarskih Cerkvah v
gozdu počiral drevje. Na svoji poti po gozdu
je trčil na skrivnostno najdbo: našel je namreč
že dodobra razpadel človeški okostnjak. O

najdbi je takoj obvestil velenjske orožnike,
ki so prišli na kraj najdbe in si jo natančno
ogledali. Kako je okostnjak prišel v gozd,
orožniki, seveda niso mogli ugotoviti. Okost-
njak je ležal med dvema že zelo strohnelima
hlodoma, na zgornjem in spodnjem koncu pa
sta bila čez hlod položena težka kamna, kar
vsekakor ni naravno. Orožniki so odredili pre-
voz okostnjaka na farno pokopališče v Šmart-
ne pri Velenju, kjer si ga je ogledal banovin-
ski zdravnik dr. Saje, ki je podal mnenje, da
je okostnjak moral v gozdu ležati najmanj
leto dni. Orožniki poizvedujejo, kdo bi bil
skrivnostni mrtvec, ki je strohnel v gozdu.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da
redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim
ledvie, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini
in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in
mladostno svežost.

— Poboj zaradi dekleta. V neki gostilni na
Keblju pri Oplotnici je prišlo do obračuna za-
radi nekega dekleta med 20-letnim delavcem
Sevškom Henrikom s Planine pri Zrečah in med
Slatinkom Petrom iz Mogača pri Oplotnici. V
pretepu je Sevšek prerezal Slatinku z nožem
trebuh. K ranjencu je bil poklican banovinski
zdravnik g. dr. Ravnihar Tone iz Oplotnice, ki
je dal odpeljati Slatinka v mariborsko bol-
nišnico. Sevška so orožniki aretirali. Slatinek
se bori s smrtjo.

Po državi

• 15.000 Nemcev se seli iz Dobruđe. Prvi
vlaki z nemškimi izseljenci iz Dobruđe so se
že peljali skozi Zagreb. Vlaki se ustavijo na
kolodvoru Sava poleg tabora za nemške izse-
ljence. Skupno se bo preselilo iz Dobruđe
13 do 15 tisoč izseljencev.

• Bombe ubijajo tudi morske živali. Pri
rtu Ražnjiču na južni strani Korčule je morje
vrglo na obalo veliko morsko žival, ki je za-
čela trohneti. Žival je dolga 10 metrov. Kako
je kit pobegnil, je težko ugotoviti. Mornarji so
mnenja, da je kit, plavajoč po Sredozemlju,
naletel na mino, ali pa ga je zadela bomba iz
letal, ker se na živali vidijo poškodbe.

• Morje je naplavilo trupla dveh italijan-
skih mornarjev. »Jutranji liste poročajo iz Du-
brovnika: Preteklo sredo so v bližini Dubro-
vnika našli dve človeški trupli. Eno truplo je
morje vrglo na otok Molunat, drugo so pa našli
v Cavtatu. Ko se je za to zvedelo, je iz Du-
brovnika takoj odšla komisija, kateri se je
pridružil tudi italijanski konzul v Dubrovni-
ku. Ugotovili so, da je truplo na otoku Molu-
natu truplo nekega Italijanskega mornarja.
Ker so pri njem našli legitimacijo, so ugotovi-
li, da je kurjač Aprile Romano Richardo, ro-
jen 1905, ki je opravljal svojo dolžnost na ladji
»Antonio Locatelli« societa Garibaldi, Genova.
Pri njem so našli 50 lir. Pri drugem truplu ni
so našli nobenih podatkov. Le po levem čev-
lju, ki nosi številko 82.107, sklepajo, da gre za
mornarja. Obe trupli so pokopali skupaj na
vojaškem pokopališču.

• Umor pri Zagrebu. V zagrebški okolici
je bil v noči od 20. na 21. novembra izvršen
hud zločin. V Jankomiru pri Stenjuvcu je bil
umorjen 38-letni kovač Stjepan Ferčin. Kovač
so zvečer videli v družbi nekega Branka,
baje Bosanca. Priimek tega Branka ni znan.
Ferčin in Branko sta obiskala več gostiln in
sta se ga najbrž precej nalezla. Ko je Branko
spremljal Ferčina proti domu, je med njima
nastal prepir, ki se je končal krvavo. Kaj se
je prav za prav med njima godilo, še ni ugo-
tovljeno. Zdi se, da je pijani Branko ostro
reagirao na neko pripombo Ferčina in izvlekel
nož. Zamahnil je tako močno, da sicer mi-
šičasti mož ni mogel prestreči udarca. Bran-
kov nož je zadel Ferčina naravnost v srce.
Kovač se je zgrudil na tla, Branko pa je po-
begnil in ni niti noža potegnil iz rane. Ljudje
so našli smrtno ranjenega kovača in ga hitro
peljali v bolnišnico, pa je nesrečni mož že me-
d potjo izdihnil.

• Družinska bitka zaradi vaše lepote.
Bogatega kmeta Svetislava Mitroviča v Sela-
kovcu pri Požarevcu je ponoči zbudilo vpitje
in pa udarci od sekir. Kmalu je vdrlo v hišo
deset mož in fantov, ki so bili oboroženi s
sekirami in samokresi. Svetislav je bil edini
moški v hiši. Njegova mati Negosava in žena
Leposava sta se z dvema malima otrokoma
skrili v malo sobico. Svetislav pa je z debelo
gorjačo v roki stopil pred napadalce, ki so
bili vsi člani sorodne družine Veljkoviča, ki
tudi v Selakovcu. Svetislav je z gorjačo zadal
hude poškodbe Miloradu Veljkoviču, ki ga je
napadel z nožem, tudi Miloradovega sina je
hudo ranil. Sedaj so navalili na Svetislava vsi
napadalci in ga do smrti pobili. Nato je tolpa
poiskala obe ženi, ki sta se obupno postavili v
bran. Posrečilo se jima je, da sta z otrokoma
zaklenili v sobo. Toda vrata so bila s sekirami
kmalu razbita, nakar sta ženi z otrokoma sko-
čili skozi okno in zbežali v noč. Napadalci so
se sedaj spravili nad pohištvo in vse razbili.
Milorada Veljkoviča so prepeljali v bolnišnico,
kjer pa nimajo upanja, da bi okrevljal. Ostale
napadalce pa so orožniki zaprli. Orožništvo je
ugotovilo, da je bil Zika Veljkovič nasnovatelj
tega poboja. Pred kratkim je njegova lepa
hčerka Milica pobegnila iz očetove hiše, da bi
se proti volji svojega očeta poročila s kmetom
Borisavom Marjanovičem. Zika je zvedel, da je
Svetislav Mitrovič svetoval hčerki, naj se ne
briga za očetovo prepoved in naj poroči Bo-
risava. Da bi Miliciin beg maščeval nad Sveti-
slavom, je Zika zbral svoje sorodnike in vodil
pravkar opisano »kazensko ekspedicijo« proti
svojemu sorodniku Svetislavu.

Proti nevarnosti

okuženja po ustni du-
plini jemljite
okusne

Dobivajo
se v vseh le-
karnah. Cena ma-
lega zavitka Din 8,—,
velikega zavitka Din 16,—.
Oglas reg. S. br. 15510, 27. V. 1939.

Ljubljana, 23. novembra

Gledališče

Drama, 23. novembra, sobota: »Lepa Vida,
Izven. — 24. novembra, nedelja, ob 15: »Mali
lord«. Mladinska predstava. Izven Ob 20: »Romeo
in Julija«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
— 25. novembra, ponedeljek: Zaprt.

Opera, 23. novembra, sobota: »Carmen«. Iz-
ven. — 24. novembra, nedelja, ob 15: »Graf
Luksemburški«. Izven. Znižane cene od 30 din
navzdol. Ob 20: Baletni večer. Izven. Globoko zni-
žane cene od 24 din navzdol. — 25. novembra,
ponedeljek: Zaprt.

Rokodelski oder

»Glavni dobitek« je naslov zelo zabavni ko-
mediji, ki jo bo rokodelski oder uprizoril v Roko-
delskem domu, Komenskega ulica št. 12, jutri ob
5 popoldne. Ker bo igra končana že ob 7 zvečer,
priporočamo obisk tudi vsem okoličanom. Vsi
obiskovalci bodo z igro zelo zadovoljni!

Radio Ljubljana

Sobota, 23. novembra: 7 Jutranji pozdrav —
7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček ve-
selih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Plošča za plo-
ščo hiti, pa vsaka veselje budi. — 12.30 Poročila,
objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošča za ploščo
hiti, pa vsaka veselje budi — 14 Poročila — 17
Otroška ura: Nastop otrok vodi gđ. Sl. Vencajzo-
va — 17.30 Od bajke do bajke (plošče) — 17.50
Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Rad. ork.
— 18.40 Protiletalska zaščita (g. dr. Joško Pezdirc)
— 19 Napovedi, poročila, objave — 19.25 Nac. ura
— 19.40 Polke in valčki (plošče) — 20 O zunanji
politiki (g. dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 J. Vomer-
gar: Pod drobnogledom. (Izvajajo člani radijske
igralske družine) — 22 Napovedi, poročila — 22.15
Za vesel konec tedna igra Radijski orkester. —
Konec ob 23.

Drugi programi

Sobota, 23. novembra: Belgrad: 20.45 Zbor —
Zagreb: 20. Lahka gl. — Beromünster: 19.40 Du-
šikova opereta »Modra roža« — Budimpešta: 19.30
Rad. ork. — Praga: 19.30 Večerni konc. — Sofija:
21 Kvintet — Sottens: 21.20 Romanske narodne —
Stockholm: 19.30 Kabaret.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB
(49.18 m): 19.40 Poročila v slovensčini — YUF
(19.69 m): 0.30 Poročila v slovensčini za Južno
Ameriko YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v sloven-
ščini za Severno Ameriko.

Prireditve in zabave

»Dva para se ženita«, ljudsko veseligrvo v 3
dejanjih priredi v nedeljo, dne 24. t. m. ob 8 zve-
čer v frančiškanski dvorani Sentjakobska prosveta.
Predprodaja vstopnic v pekariji g. S. Petriča
in podružnici I. delavskega konzumnega društva,
Florijanska ulica. Člani in prijatelji vabljeni!

V frančiškanski dvorani uprizori »Stolna
prosveta« jutri, v nedeljo 24. novembra ob pe-
tih popoldne vlezanimivo Fižgarjevo tride-
jansko dramo »Veriga«, ki je na naših odrih
bila že večkrat uprizorjena z velikim uspe-
hom. Vstopnice po navadnih cenah danes in v
nedeljo dopoldne v trafikih Soukal, Pred sko-
fijo, dve uri pred predstavo pa pri blagajni v
frančiškanski pasaji. Pohitite z nakupom,
dokler je še izbira prostorov!

Danes zvečer ob 8 vsi v frančiškansko dve-
rano, kjer bo frančiškanska prosveta ponovila
Goldonijev »Gostilničarko« — komedijo v treh
dejanjih, ki je ob prvi uprizoritvi žela ve-
lik uspeh. Nikomur, prav nikomur, tako žen-
skemu kot moškemu spolu ne bo žal, česar se
bo naučil ob pretekli »Mirandolini«. Zato ne
zamudite prilike in si nabavite vstopnice v
preprodaji v trgovini Sfiligov. Frančiškanska
ulica, ali pa od 6 dalje pri dnevnih blagajni.
Cene: parter 10, 8, 6, 4, balkon: 10, 8, 6, 4, 3.

Predavanja

Fantovski odsek — Bežigrad priredi v to-
rek, 26. novembra zandimivo predavanje Boj
za Sredozemsko morje. Vsi bežigradski fantje
vabljeni!

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško službo bo opravljal od so-
bote ob 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj me-
stni zdravnik dr. Logar Ivan, Ulica 20. oktobra
št. 7-1, telefon št. 41-52.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek,
Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12
in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Odličan film mojstra Geze Bolwary-ja

Dunajske ljubavne zgodbe

(Wiener Geschichten).

Pozor! Ob 16. in 19. uri zadnjičkrat odlična
amerikanska komedija

Polnoč

Izborna zabava, salve smeja! — V glavnih
vlogah Claudette Colbert, Don Amelec

Zvečer ob 21. uri premiera monumentalnega francoskega velefila

OBALA V MEGLI

Nesrečna ljubezen mladega pobeglega legionarja — film, ki bo vsakega pretresel s svojo silno
tragiko. Višek filmske tehnike. — Mojsrška režija. — Znameniti igralci: Jean Gabin, Michele
Morgan, Michele Simon

KINO MATICA, tel. 22-41

Film o dražestnih dunajskih dekletih, ki radi ljubijo, toda ne
izgube svojega ponosa, o lahkomiselnih mladeničih, ki se igrajo
s sreči neizkušenih deklet... in o kosu zgodovine znane dunajske
kavarne »Fenstergucker«. V gl. vlogah: Hans Moser, ki mu
kritika priznava to njegovo kreacijo kot najboljšo, vedno sim-
patični Paul Hörbiger, šarmantna Marta Harel in drugi!

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union 22-21

LJUBLJANA

Molitve za mir v stolnici

Drevi ob 9 se prične izredno nočno čeznočenje; molila se bo 30. ura. Može in mladeniči v ljudno vabljeni.

Jutri, v nedeljo dopoldne bo sv. Rešnje Telo izpostavljeno od 6 do 12 (razen med slovesno mašo). Vernike vabimo, da pred izpostavljenim Najsvetejšim veliko molijo za mir. Sv. maše bodo vse v ta namen.

Jutri popoldne ob pol 4 bo ura molitve za mir in blagoslov domovini.

Slovesna, glavna mirovna pobožnost bo pa jutri v nedeljo zvečer od 8 do 9. Te pobožnosti se bo udeležil tudi prevzvišeni gospos knezoški dr. Gregorij Rožman, ki bo imel ob 8 tudi cerkveni govor. — Vse vernike najljubše vabimo, da se posebno te večerne ure molitve udeležijo. Pridite, da skupno s svojim prevzvišenim nadpastirjem molimo za mir in blagoslov domovini!

Profesor Jirak razstavlja v »Salonu Kos«

Naše kulturno življenje je dokaj razgibano: koncertu sledi koncert, umetnostni razstavi umetnostna razstava. Razveseljivo je tudi to, da vmes ni daljših presledkov.

Po koncertih in razstavah beremo v naših dnevnikih in mesečnikih ocene — ali, kdor želi, kritike — katere se premele, zaradi katerih se naš svet včasih navdušuje, včasih pa tudi — hujuje.

Ocenam primerni so tudi obrazi nastopajočih: le-ti so polni vedrosti ali pa — zaskrbljenosti in jeze. To seveda ni važno. Za javnost je važno, da je življenje razgibano, t. j., da nas vsaj nekajkrat na dan od časa presenečajo s čim novim. Od ustvarjajočih so prav posebno podjetni naši upodabljalci umetniki. S pridom ustvarjajo ter zato razstavlja v raznih salonih. Eden najbolj priljubljenih je umetnostni »Salon Kos« v prehodu nebotičnika, kjer to pot razstavlja znani mariborski umetnik, profesor Karel Jirak. Z enajstimi deli je napolnil dvoje izloženih oken »Salona Kos«. (Lastnik umetnostnega salona je zato razstavo na novo prevlekel stene; tako bodo prišle umetnine do prave veljave!)

Profesor Karel Jirak živi stalno v Mariboru, kjer poučuje risanje na ondodni realni gimnaziji. Razumljivo je, da je za svoja dela iskal motive (izvzemiš dveh olj) v neposredni bližini (Zimska krajina), »Mariborska stolnica«, »Lukaričec« in pa v bližnji okolici — v bajnih Slovenskih gorah. »Hiša z zelenjemo«, »Povodenj v Slovenskih gorah«, »Krajina v jesenski megli«, »Z Slovenskih gor«, »Južina«.

Profesor Jirak, ki je sicer že naš znanec, je to pot posebno vabil s svojimi motivi iz preplelih Slovenskih gor. Polna nastrojenja so dela: »Z Slovenskih gor«, »Krajina v jesenski megli«, »Južina«, posrečene so »Lukaričec«, krepki pa sta »Mariborska stolnica in »Zimska pokrajina«.

Jirakova dela bodo razstavljena do vštete, ga 4. decembra in cenjenemu občinstvu ogled najtopleje priporočamo. Na razstavo posebno opozorjamo prijatelje in ljubitelje Slovenskih gor.

Nova cerkev sv. Mihaela na Barju

Če greš po lžanski cesti in zaviješ pri šoli na desno, si kar kmalu pri novi barjanski cerkvi. Oko ti obliči na prijaznem hramu božjem, na lepem stolpu, odkoder kliče in vabi zvon po Barju raztresene, prebivalce. Pristrčen vtis, ki ga imaš pri pogledu na zunanost cerkvice, se stopnjuje, ko si se vzel po stopnicah in vstopil v notranjost. Nekaj posebnosti mir te objame; prešine te gorko čustvo pričujočnosti božje. Lepa je bila svečanost blagoslovitve. Hvalačnost je našla izbrane besede, prošnje, molitve so vrole iz sre vseh, ki so bili navzoči. Iz mladih grl barjanskih otrok so kipele pesmi, tako blagodejne, da si ostrmel. In v duši mi je govorilo: Hvala vsem, ki so pripomogli, da se iz te širne ravni lahko dvigajo srca v skupni molitvi in skupni pesmi iznad zemeljskih nižin in bojev v višave nebes! Glej, nadangel Mihael drži v roki tehtnico. Pravice božje! Kako je s teboj, o človek, ki si podoba božja? Veš-li kaj pomeni ta čas vojne vire zate? Postoj, zamisli se, da te ne zajame nepravilnega! Vsakdo je poklican v boj zoper zavist, nemarnost, sovraženost, napač; že tukaj je čas za odločitev. Pripravljajmo se in prosimo sv. Mihaela za to. Pozdravljena cerkva, ki nas budiš k pripravi!

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vazemne zavarovalnice ob 7 zjutraj.

1 Oglejte si kapelo sv. Cirila in Metoda v Cirklovesnem akademskem domu v Strelški ulici. Kapela, ki je biser moderne cerkvene umetnosti in je vsa poslikana s slovanskimi svetniki, je do stopnja občinstvu vse nedelje do božiča od 9—18.

1 Slovesna družba, podružnica Ljubljana-mesto, vabi člane, prijatelje in somišljenike družbe na proslavo in prireditve dne 24. in 25. nov. Opozorjamo na spored, ki je bil objavljen v večernejšem »Slovenec«. Pevci, udeležite se pevske vaje v nedeljo ob 9 dopoldne na učiteljski.

1 Razstava slikarja Božidarja Jakca. Božidar Jakac bo razstavil svoja nova dela, portrete in vtise iz Prekmurja, Belekrajine, Ljubljanske okolice, Primorja, Madžarske in drugih krajev ter grafike iz jeseniških jeklen, v nedeljo, dne 24. t. m. ob 11 dopoldne v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Vabljeni vsi!

1 Baletni večer z deloma novim sporedom. V nedeljo zvečer bo izvajal baletni ansambl s solisti in solistinjami na čelu pod vodstvom inž. Golovina v njegovi in Pilatovi koreografiji spored, ki je domala nov. Od že izvajanih točk je na sporedu suita »Hrestač« in »Valse«, ki je bil izvajan na Baletnem večeru lanske sezone, novejša datuma pa so: plesi iz opere »Carmen« in »Prodane neveste«. Nove točko bodo: Schubertov »Moment musical«, Sibeliusov »Valse triste«, Osterčev »Nocturne«, Chopinov »Valse« in Dvořakova »Harmonija«, ki so jo izvajali doslej samo dvakrat. Vse ljubitelje plesa opozorjamo na ta zanimivi večer.

1 O normalizaciji v zvezi z načrtnim gospodarstvom bo predaval profesor belgrajske uni-

verze g. inž. Pavle Vasič, v okviru »Društva inženirjev v Ljubljani« v torek, dne 26. novembra 1940. Pričetek predavanja točno ob 17 v društveni predavalnici, Kongresni trg 1-II. Vabimo vse člane in po njih vpeljane goste na to zanimivo predavanje predsednika jugoslovanskega komiteja za normalizacijo. Po končanem predavanju, na katerem bodo dana pojasnila o organizaciji ustanov za normalizacijo, je strokovna debata zaželen.

1 Preselitev mest. socialno političnega urada. Ker se vsi odseki mest. socialno političnega urada preselijo v poslopje Mestnega pogrebnege zavoda na Ambroževem trgu št. 7, zaradi selitve socialno politični urad ne bo mogel uradovati v sredo in četrtek 27. in 28. t. m., hkrati pa opozarjamo, da prično vsi odseki mest. socialno političnega urada prihodnji petek 29. novembra poslovti že v novih prostorih na Ambroževem trgu št. 7.

1 Hišni posestniki, kateri imajo enega ali več solastnikov, naj se namudoma zglašijo v pisarni Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani, Salendrova 6, radi znižanja dopolnilnega davka pri zgradarini.

1 Za hromege, revnega obrtnika bi občina rada kupila rabljen tricikel in prosi ponudbe na socialni urad.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 V Ljubljani umrli od 15. oktobra do 21. oktobra 1940. Golčar Marija, 42 let, dnarica, Vidovdanska cesta 9, Bizjak Herman, 34 let, kamnoseški pomočnik, Nove Jarše 54, Beran Miloš, 3 leta, sin učitelja, Večna pot 29, Prelogar Ana, 63 let, kuharica, Kapiteljska ul. 11, Belič Jožeta, raj, Peršič, vdova Pance, 56 let, posestnica, Vič 29, Zajec Franciška, rojena Kastelic, 61 let, žena nadzor. t. t. linij v p. Vodnikova c. 80, Burkelca Ana, roj. Košir, 77 let, vdova žel. delavca, Vidovdanska cesta 9, Zamljen Jernej, 80 let, bivši železorezkar, Sv. Florijana ul. 16. — V Ljubljanski bolnišnici umrli: Kovatič Marija, 69 let, učiteljica, Žigmarice, obč. Sodražica, Višnikar Terezija, 32 let, žena rudarja, Želje pri Kočevju, Kozina Franciška, 25 let, hči posestnika, Zapotok 20, obč. Sodražica pri Kočevju, Amon Pavla Marija, 45 let, zasebnica, Švabičeva ul. 15.

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvaliteta optika.

1 Morske ribe v Dalmaciji dražje ko v Ljubljani. Velike so težave glede dovoza morskih rib na ljubljanski ribji trg. Od tedna do tedna je manjši dovoz, ko je drugače povpraševanje po nekaterih vrstah morskih rib še vedno veliko. Večar je bilo pripeljanih na ljubljanski trg do 200 kg morskih rib, večji del malih in srednjih sardel, nekaj osličev in morskih ježikov. Drugih boljših morskih rib ni bilo na prodaj. Kakor zatrjujejo poznavalci dalmatinskih ribjih trgov, je postal silno velik izvoz morskih rib v Italijo. Ta kupi vse

ribe in zato so se cene tudi na mestu zelo dvignile, ker Italija plača vsako ceno za ribe. Morske ribe so na ribjih trgih v podrobnih razprodaji za 15 do 20% ceno dražje, kakor v Ljubljani. Tudi lov na Jadranu je že nekaj dni slab. Morske ribe so bile večar na trgu: male in srednje sardale 15 do 18 din za kg, oslič 36, dalje lubni in morski ježiki 44 din za kg. V Splitu so lubni in morski ježiki po 50 do 60 din v nadrobni prodaji. Drugih morskih rib ni bilo. Srednja je bila izbira sladkovodnih rib. Dunaveke postvri po 24, ščuke po 20 in domače postvri po 40 din za kg. Nakup rib je bil elab.

1 Zanimivosti z živilskega trga. Sezona za grozdje je končana. Na trgu ni dobili več niti posameznega grozdja. Tuhtam prodaja kak branjevec še črno grozdje, ki je domač okoliški pridelek. To grozdje je sedaj celo po 14 din za kg, ko je bilo drugače po 2 do 3 din za kg, sprva lesto največ po 5 din za kg. Kostanja je malo na prodaj. Stajerski maroni je po 12 do 14 din za kg. Tudi jabolka so se začela dražiti. So najlinese vrste po 12 do 14 din za kg. Zelo drage so hruške od 14 do 20 din za kg. S sadjem je letos res težava, ko je bila tudi letina v sadoonovih krajih prav slaba. Na trgu so se večar pojavile prav redke jesenske gobe. Dve kmetici z Gorenjskega sta ponujali za Ljubljano črne prav čudne gobe, namreč takozvane »brinovke«, kakor jim pravijo kmetje. Te gobe rasto in uspevajo po zelo mladih smrekovih nasadih in gozdovih, ki so močno s travo zarasli. Brinovke, utrpane, kmalu spremene barvo in postanejo spodaj rumenkaste ali modrikaste. To ljudi odvrača, da jih smatrajo za strupene in nevarne. So pa zelo dobre. Brinovke navadno cvro na masli in so cvrte tako okusne kakor telečja pečenka, ker so prav mesnate. Nekateri jih pa vlagajo tako, da na sole plast gob v veliki lončeni posodi ali pa v skafu, na to položijo plast čebule itd. Naposled gobe pokrijejo z deseticami in nanje položijo kamne kakor pri zelju. Po leti v vročini so to najboljše gobe!

1 Kolesarski tatovi ne odnehajo. Čeprav je precej manj koles na cestah kakor v poletnem času, kolesarski tatovi niso nič manj podjetni. Videti je, da je tatvina koles postala organiziran posel in da nekateri skrivne delavnice, ki so prav gotovo zunaj na deželi, v glavnem živijo od ukradenih koles. Kolesarski tatovi zato na jesen vedno hitijo, da nakradejo zadosti veliko zalogo za svoje odjemalce, ki izkoristijo zimski čas za predelovanje koles, katera gredo spomladaj kot nova ali lepo ohranjena kolesa dobro v denar. Zrtev tatov so seveda v prvi vrsti Ljubljančani, saj je v Ljubljani tako lahko švigati okrog vogala, pa je že vsaka sled zabrisana. Zadnje dni je ljubljanska policija prejela zopet pet prijav o ukradenih kolesih, ki so bila vredna 3.900 din.

1 Suknje in plašči niso več varni v vežah in predsobah. Tako je na Tržaški cesti bila ukradena Lupšinu Francu iz veže št. 60 150 din vredna pelicina s kapuce iz sivga impregniranega platna. — 400 din je bil vreden rjav usnat moški površnik s sivo sukneno podlogo, ki ga je nekdo ukradel Rogel Tereziji iz zaklenjene kleti v Strossmayerjevi ulici. — Z dvorišča hiše št. 51 v Verovski ulici so zvečer tatovi Francu Lukeu odnesli precej perila, ki se je tam sušilo. Več sraje in drugega perila v skupni vrednosti 500 dinarjev je izginilo z napetih vrvi.

MARIBOR

Važna socialna ustanova ki jo Mariborčani premalo upoštevajo

Maribor, 22. novembra.

Leta 1933 se je ustanovila v Mariboru »Postaja za socialno skrb rekonvalescentnih delavcev«. Že dolgo časa se je čutila potreba po takšni ustanovi, zlasti od takrat, ko se je začel Maribor industrializirati. Število delavcev, ki so iztrpali podporno dobo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, pa so bili kljub temu še bolni, da niso mogli nastopiti službe, je naraslo, sredstev za vzdrževanje pa ni bilo nikjer na razpolago. Zapadali so s svojimi družinami v čim dalje večjo bedo. Za take nesrečnike se je zavzela potem Postaja za socialno skrb rekonvalescentnih delavcev ter jim je nudila poleg materialne tudi še zdravniško pomoč za nadaljnje zdravljenje. Od leta 1933 do danes je pomagala na ta način stotim delavcem, ki bi bili brez te pomoči s svojimi družinami vred gotovo popolnoma propadli. Rešila jim je zdravje ter zagotovila obstoj njihovim družinam tako dolgo, dokler niso bili spet sposobni, da so prišli za delo. To veliko socialno nalogo pa je vsrila ustanova od začetka do danes v zatišju, skoraj brez vednosti javnosti. Za njo vedo samo tisti, ki se v svoji skrajni si obračajo k njej za pomoč in pa nekateri mariborski trdke, ki velikodušno prispevajo vsak mesec redne prispevke, ki so prav znatni ter tako pomagajo ustanovi, da lahko izvršuje svojo socialno nalogo.

— Te dni je bil tretji obnovljeni kuratorij Postaje za skrb rekonvalescentnih delavcev v Mariboru. Tvorijo ga dr. Ivan Jančič, ravnatelj Predilnice in tkalnice (Doctor in drug) Karel Fischer, tovarnar Josip Hutter, ravnatelj trdnice Freund Henrik Gientz, veletrgovec Ferdo Pinter, urar in trgovec Franjo Bureš, Slokar Vladimir, Zarija Skevorčič, Auer Oton, Pelikan Boris, Vrisk Ivan in Franjo Stenovec. — V teku 7 let svojega obstoja je ustanova razdelila vsoto 378.317 din med največje brezposelnosti, enako vsoto pa je razdelila tudi med rekonvalescentne delavce, katerim je potekala podporna doba pri OUZD. Na ta način je ustanova podprla s približno 700.000 dinarji mariborske siromake ter jim pomagala preko najhujših dni. Ustanovo sta najprej omogočili s svojimi prispevki trdniki J. Hutter in drug ter Doctor & drug. Danes jo podpirajo poleg navedenih še trdnice: Mariborska tekstilna tvornica tekstilna tovarna Ehrlich Avgust, tovarna usnja Viljem Freund, tekstilna tovarna Jugosvila, Unio družba, tovarna Gvido Rütgers v Hočah, pivovarna Tscheligi, stavbenik Franjo Spes, Mariborska livarna Pengg, Mestna podjetja, Scherbaum & Co., tovarna pohištva Ferdo Potocnik, Meinel & Herold, Rakekova vdova, lekarna Savost, veletrgovine Pinter & Lenard, elektrarna Fala, tovarna Zora, tovarna testenin Ludvik Franc in pa nameščeni OUZD v Mariboru. Zeleti bi bilo, da bi pristopilo k ustanovi še več podpornikov.

— Ne bližajte se vojaškim objektom. Prebivalstvo se opozarja, da v lastnem interesu ne zahaja v bližino vojaških objektov in da pusti na miru nevojaške objekte, na katerih so vdelane priprave za

rušenje objektov (mine na mostovih itd.). Vojaštvo ima strog nalog, da mora v vsakem takem primeru brezobzirno uporabljati orožje. Proti osebam, ki bi poskušale pokvariti rušilne naprave, se bo najstrožje postopalo ter bo imel vsak prestopke straholne posledice zanje in za njihovo imovino.

— Za proslavo 140 letnice rojstva Slomška, v ponedeljek zvečer v stolnici, kupite vstopnice v predprodaji: Cirilova, Aleksandrova cesta 6.

— Dijaški fantovski odsek opozarja one, ki so se javili k vaditeljski vrsti, da se zanesljivo udeležijo današnjega telovadnega večera, na katerem se bodo razdelile knjižice. Začetno se ob pol 7.

— Franciški deklinski krožek uma jutri ob pol 11 sestane v občinskih prostorih.

— Društvo Marjanišče za podporo brezposelnih služkinj uma jutri v nedeljo v društvenih prostorih Gregorčičeva ulica 18 ob 16 svoj redni letni občni zbor. Članice in člani ter dobrotniki društva prijazno vabljeni.

— Zdravniško dežurno službo za člane OUZD in njihove svojce vrši jutri v nedeljo dr. Horvat Martin, Tržaška cesta 13, javna bolnišnica.

— Zahvala. Delavstvo gozdarskega urada grofa dr. Ferdinanda Attemsa v Slov. Bistrici je darovalo Protituberkulozni ligi v Mariboru znesek 262 din, za kar se liga iskreno zahvaljuje.

— Smrtna nesreča pri igri. Na tragičen način je umrl 8letni Ladislav Juh iz Maribora. Otroci so se igrali ter se podili in metali po tleh. Juh je pri tem tako nesrečno padel, da je zadobil smrtne poškodbe. Prepeljali so ga sicer v bolnišnico, kjer pa mu niso mogli pomagati ter je večar umrl.

— Opozorilo potnikom na avtobusni progi št. 1. Zaradi preselitve mestnega avtobusnega prometa v nove garaže in poslovne prostore na Tržaški cesti se spremeni odhod avtobusov na mestni progi Glavni kolodvor—vojašnica kralja Petra z današnjim dnevom sledeče: Prvi avtobus odide zjutraj ob 6.15 od postajališča Stritarjeva ulica—vojašnica kralja Petra proti kolodvoru, Z Glavnega kolodvora pa ob 6.30. Zvečer odide zadnji avtobus z Glavnega kolodvora ob 22.20, s končnimi postajališči vojašnice kralja Petra—Stritarjeva ulica pa ob 22.35. — Vozni red avtobusov na tej progi se torej ne spremeni, pač pa se spremeni odhod avtobusa zjutraj namesto ob 6.15 s postajališča Stritarjeva ulica—Vojašnica kralja Petra. Dokler je ukiniten vlak, ki prihaja v Maribor iz Ptuja ob 21.48, ne vozi avtobus ob nedeljah in cerkvenih praznikih z glavnega kolodvora ob 22.

— 7letni dečko zažgal. V Vajnu pri Jarenini je pogorela vinskičarja poseznika Franca Strabnerja. Požar je zanetil mladi 7letni fantarjev rejenček Alojz Haut, ki je zažgal poleg hleva stog slame, potem pa iz strahu pobegnil. Škode je 10.000 dinarjev.

— Zanimiva hitopska afeta pred sodiščem. K tej naši notici, ki smo jo objavili v našem listu dne 21. novembra, nam obojeni Remer sporoča, da sodbe ni sprejel in da je vložil priziv.

— Člen verige razpečevalcev 500 dinarskih bankovcev. Večar dopoldne je prišel pred mariborsko okrožno sodišče v razpravo prvi primer, ki je v zvezi z znano afero ponarejanja 500 dinarskih bankovcev. Zaradi te afe je osuđenih skoraj 100 ljudi, ki bodo položoma vsi prišli na vrsto. Precej od teh jih sedi v preiskovalnem zaporu, ker so bili s po-

narejevalci v neposredni zvezi, drugi pa so tvorili člene tako imenovane verige razpečevalcev, brez katere ponarejevalci ne bi mogli svojih poslov opravljati. Eden izmed poslednjih je 37letni posestnik Ignac Kristovič iz Rač, ki se je večar zagovarjal pred okrožnim sodiščem. Kristovič si je dne 22. septembra t. l. v Mariboru izposodil od Kende Franca 20 din. Naslednjega dne pa mu je vnil dolg 500 dinarskim bankovcem, katerega je Kenda zamenjal v neki trafiki ter si pridržal 20 din, ostane pa vnil Kristoviču. Trafikant je poslal bankovec v glavno zalogo tobaka, kjer so ugotovili, da je ponarejen. Kristovič se je sumljivo izgovarjal, da je našel bankovec v neki gostilni, kjer je padel nepoznanemu možu iz žepa. Sodišče mu tega ni verjelo ter ga je obsodilo na 1 leto in 2 meseca robije ter na 3 leta izgube častnih pravic.

— Motorno kolo mu je odpeljal. Sofer trdnice Jugokote Alojz Brglez je imel opravka na Okrožnem uradu v Marijini ulici ter je pustil svoje motorno kolo 100 ccm DKW pred omenjenim poslopiem. Ko je prišel iz urada, ni bilo motorja nekjer. Odpehjal ga je nepoznan mlad možki ter je povzročil Brglezu 5000 din škode.

— Razne tatvine. Na trgu je izkamlil žepar trafikantji Bertl Lang denarnico s 130 din gotovine. V Sodni ulici 2 je bilo ukradeno zasebnici Ivanki Antolici iz stanovanja 200 din vredno nalivno pero. Na križišču Ljubljanske in Parmove ulice je neznanec odnesel signalno svetilko, last mestne občine. Čevljarskemu pomočniku Jožetu Stancu je izginil iz Gostilne na glavnem trgu zavoj z 12 vrečami za moko ter 7 vrečami za sol v vrednosti 500 din. — Mizarskemu mojstru Cirilu Razboršču je odnesel tat iz stanovanja v Pipuševi ulici moški plašč in 141 dinarjev gotovine. — Soferju Ivanu Ramiju je bilo ukradeno žensko kolo, vredno 1000 din, ki ga je imel spravljeno v veži gostilne na Koroski cesti.

— Dobro se je oskrbel z urami. Gospodična Milena Jan. hčerka lastnika urarne na Grajskem trgu, je pokazala stražniku na ulici mlajšega elegantnega moža ter dejala, da je malo poprej ukradel v njihovi urarni moško zapesno uro, vredno 550 din. Stražnik je tuja prijel ter ga odvedel na stražnico. Kljub ogorčenim protestom so ga preiskali ter našli pri njem kar dve zapesni uri. Eno je izkamlil v Janovi urarni, drugo pa v urarni Jakoba Milavca na Kralja Petra trgu, in sicer tako spretno, da Milavec tatvine sploh še ni opazil. Tat se piše Otto Kresenbach, star je 28 let ter je trgoveški polnik iz Celja.

Gledališče

Sobota, 23. novembra, ob 20: »Cyrano de Bergerac«. Zadržlj. Zadržane cene.

Celje

— Izredni občni zbor »Aerokluba« v Celju. Dosedanji mestni odbor s predsednikom g. Posavcem na čelu je bil zaradi neaktivnosti razrešen. Oblastni odbor pa je imenoval za komisarja Sadržja Cira in Vičerja Leona. Zborovanja so se udeležili poveljnik 39. p. p. polkovnik g. Toušačevič Ivo, zastopnik župana g. dr. Vorišča uagistratni direktor Subic ter delegata Oblastnega odbora g. Kováč Anton in g. Košak. Komisar g. Vičér je na kratko podal pojasnilo o pomenu izrednega občnega zbora, takoj nato so sledile volitve novega odbora. Za predsednika je bil izvoljen polkovnik g. Tomaševič Ivo, za podpredsednika Sadrž, za tajnika Dobro, v odbor so bili izvoljeni: prof. Cadež M., Dobro, tinšek A., Holobar S., Hojkar Drago, dr. Ivič, inž. Knop L., sodnik Lesjak, Mejavšek Mirko, Mirnik D., prof. dr. Perpar Marija, inž. Pristovšek, inž. Rihtar, Ropas M., Vrbl Vančič in inž. Umek. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: direktor Franc Mravljak, dr. Kajetan Gantar, direktor Marinček, Golobič J., inž. Lavrenčič, Pleteršek Feri, Martinčič Ivan in Skoberne Slavko. Novoizvoljeni predsednik polkovnik g. Tomaševič je imel na zbrane krasen nagovor o pomenu zrakovplovstva in je ob zaključku svojega govora pozval vse navzoče k skupnemu delu. Sledilo je poročilo referenta jadranske letalske skupine g. Mejavška. Skupino je s skromnimi sredstvi opremila svojo delavnico v posloj mestne osnovne šole ter po preteku enega leta z vztrajnim delom dogradila prvo šolsko jadrarno letalo tipa Zögling. Pozneje je skupina dobila iz Maribora letalo g. Ropasa. Kmalu je skupina dobila še tretje letalo šolskega tipa. Tako je vliil napredek članom veselja in skupina je izsolala 10 pilotov jadrancev, iz katerih je izšlo 5 vojnih pilotov.

— Koncert slovenskih pesmi bo drevi ob pol 9 v mali dvorani Celjskega doma. Vabljeni!

— Društvo hišnih posestnikov v Celju sporoča, da je finančno ministrstvo, odd. za davke, odredilo, da se davčne prijave za zgradarino za l. 1941 ne vlagajo Vlagajo se samo prijave od novih hišnih posestnikov, katerim še zgrajarina dosedaj ni bila odmerjena.

— Zdravniško dežurno službo za člane OUZD bo imel jutri v nedeljo g. dr. Drago Mušič, Cankarjeva 7.

— Trdnica Westen je zvišala vsemu delavstvu mezde za 250 na uro, obenem pa priznala vsem delavcem tudi draginsko doklado 50 din za vsakega otroka. Delavstvo se g. šefu Maksu in Adolfu Westnu za prostovoljni povisek in tako razumevanje iskreno zahvaljuje. — Delavstvo Westnove tovarne.

— Zaposlitev vojnih invalidov. Opozorjamo na razglas mestnega poglavarstva o zaposlitvi vojnih invalidov na osnovi § 34 uredbe o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah.

— Sv. Miklavž bo tudi letos obiskoval otroke. Prijave sprejema Gasilska četa do 3. decembra v pisarni na mestnem magistratu v gasilski pisarni. Obisk bo le ob povojnem številu prijav.

— V Vojnika pri Celju. Občinski odbor Rdečega križa v Vojniku priredi v nedeljo dne 1. decembra ob 3 popoldne v posojilnični dvorani v Vojniku akademijo s pevskimi in orkestralnimi točkami, z deklaracijami in igrico. Ker je čisti dobiček namenjen za revno šolsko mladino, zato prosi odbor za čim lepšo udeležbo.

— Obsojen ubijalec. Senat okrožnega sodišča v Celju je večar dopoldne razpravljal žalosten primer iz St. Janja pri Rečici ob Savinji. Pred sodniki so se zagovarjali 30letni žagar Ciraj Ivan, 19 letni čevljarski vajenec Ciraj Alojz, 28 letni splavar Mlinar Franc, 20letni splavar Mlinar Stanislav in 25 letni splavar Zeleznik Josip. 15. sept. so se zbrali v Majerholdovi gostilni in se tu nekaj časa zadrževali. Med fanti je prišlo do izzivanja. Okoli 11 ponoči so fantje zapustili gostilno. Ndaleč oddol so nato napadli s koli Kolenca Jožeta in njegova tovariša Cajnerja in Komarja. Kolenc Jožef in Komar Ivan sta kmalu obležala nezavestna na cesti. Kolenca so morali zaradi hudih poškodb na glavi prepeljati v celjsko bolnišnico, kjer je že naslednjega dne podlegel poškodbam. Zdravniki so ugotovili, da bi bila tudi takojšnja zdravniška pomoč brezuspešna. Sodišče je obsodilo Ciraja Ivana na 14 mesecev strogega zavora, Ciraja Alojza na 9 mesecev in Zeleznika Josipa na 11 mesecev strogega zavora. Vsi bodo plačali nerazdelno stroške kazenskega postopanja, pogrebne stroške, zdravniške in bolniške stroške.

Marlene Dietrich. filmska diva, ki je osvojila s svojo priredno igro in s svojim čustvenim petjem moške vsega sveta, ponovno na filmskem platnu v najnovejšem filmu:

Vampir zapada

PREMIERA DANES!

James Stewart ji je dostojen partner tako v igri kot s svojim simpatičnim nastopom, da pa film ne ostane brez komičnih zapletljajev in veselih scen, skrbita Miša Auer in Charles Winninger.

Kino Sloga, tel. 27 30 Predstave ob 16, 19 in 21.

KULTURNI OBZORNIK

Kraljeve slike v kapeli Cirilovega doma

V pravokotnem prostoru z ravnim stropom, ki je s severne in vzhodne stene razsvetljen z okni, a v južni steni predrt z vratmi, je **Tone Kralj** namestil svoje slikarske kompozicije, posvečene slovanskim blagovestnikom sv. Cirilu in Metodu, in na splošno slovanskemu religioznemu občestvu. Slikarska rešitev je bila deloma zaradi dovolj razbitega prostora otežena, vendar je v celoti dobro uspešna.

Oltarna kompozicija je sestavljena iz dveh delov in sicer iz pravokotne oltarne slike, kjer sta upodobljena na običajni ikonografski način sv. Ciril in Metod, ter ozadje, ki ga tvori obširna podolžna pravokotna skupinska slika, kjer so upodobljeni zastopniki vseh slovanskih narodov, kot tisto občestvo, kateremu je bila namenjena blagovest svetih apostolov. Kompozicionalno so razvrščeni tako, da tvorijo nekak polkrog v globino za likoma obeh svetnikov. Nad to množico ljudstva se bočita prikazni dveh mavric kot simbolična vez krščanstva, ki je skupno vsem tem narodom, konkretno nakazana še z značilnimi narodnimi svetili, slovanskimi (Sv. Gora, Višarje), srbskimi (zadužbina), češkimi (Hradčane), poljskimi (Čenstohova), ruskimi (Moskva) itd., ki se prikazujejo na temnomodrem oblaknem ozadju. Na levi strani (južna stena) je v arhitektonskem okviru, ki je iluzionistično pojmovan in plastično razgiban, upodobil Kralj postavbe slovanskih svetnikov, plavajočih na kosmičastih oblakih nad postamenti z napismi in sicer Vaelava, And, Križaniča, Kazimirja, And Bobola in Vladimirja, na prosti severni strani pa slovanske svetnice, Olgo, Hemo in Ljudmilo. Nad vratmi je naslikal Kristusa s štirimi učenci v potapljanju se ladji na vihnem morju ter na isti steni proti vzhodu Gospo Sveto z vojvodskim prestolom z iluzionističnim pripomočkom dvojnega okna, odprtega v krajino. Na vzhodni steni je velika kompozicija, ki predstavlja Mater božjo, premagalko pekla. Marija z detelom v naročju je v spremstvu angelov stopila na zemeljsko oblo s kačo, ter na tak način premagala satanovo kraljestvo, ki se ruši v podzemlje. Od leve in desne se ji zatekajo v pomoč zdravja in milosti potrebni. Miselno kompozicijo Gospesvete in Marije zaključuje slika Brezij, ki se nahaja na severni steni. Širok pas svetlobe je predrl oblake in sije na milosti polni kraj. V sredini stropa je v arhitektonsko poglavljenem liku križa upodobil Kralj Križanega s štirimi simboli evangelistov.

To je v glavnih obrisih snov Kraljevih slik v kapeli sv. Cirila in Metoda. S slogovnega stališča nam te podobe prav lepo pokažejo, kakšno je stanje Kraljeve umetnosti danes. Ekspresionistična ostalina je še vedno precej močna. Zaznavna je zlasti v tipki obrazov, gest, obdelavi teles, pa tudi v kompozicijskem oziru. Kdor je zasledoval Kraljevo umetnost v zadnjem času, je opažal, kako se je umetnik boril za realističnejšim idealom v umetnosti in kako je skušal pozabiti nekdanja izrazna stremjenja. V tem miselnem boju se je zdelo, da se bo zadovoljil z ne-

kim kompromisom starega in novejša oblike, kar je formuliral na dovolj shematično in že stereotipno obliko. Ustvaril si je inventar obrazov, določenih gest, poz, skratka, izoblikoval si je nekako umetnostno oblikovno frazeologijo, ki pa ni kazala, da se bo umetnik kdo ve kaj še razvijal. Mesto iskrenega se doživljanja in invencije je večkrat pogledala iz njegovih podob vajena gesta in utrjena shema. V pričujočem delu je ta borba mestoma še prav dobro vidna. Množica Slovanov je v celotni razporeditvi nekam monotona, tipizirani obrazi, pa tudi postavbe nam kličejo v spomin polpretekle čase in marsikateri detajl me spominja na figure s starih votivnih podob. Tudi mračno ozadje ne poveže kdo ve kaj celotne skupine. Podobno je pojmovana tudi slika Kristusa, rešenika pred viharji. Razgibana poslava Kristusova, krepka gestikulacija je v nasprotju z stilizirano pojmovano zunanjo pojavo upodobljenca. Deloma je že gesta sama shematična, še bolj pa je tako it. pr. Kristusovo telo. Vendar je Kristusov pojav misleno in skupinsko dobro utemeljen v odnosu do ostale kompozicije, kakor tudi do celotne skupine v barvnem oziru. Msti božja in obe krilni skupini pa že kažejo močno novo stremljenje, ki se je v umetniku izoblikovalo posebno v zadnjem času, ko je študiral v Benetkah. Marljivi tip je v glavnem še stara, značilna Kraljeva postava, vendar naprednejša v realističnem smislu, ki je viden v plastičnem pojmovanju telesa, zlasti pa v barvnem oziru. Kompozicijska razsvetljava angelov v simetrični krili je vzeta iz starega inventarja, ravnotako tudi obdelava oblakov. Novo, estetsko pretehtano in utemeljeno so zgrajene krilne skupine. Poglejmo Gospo Sveto! Dočim je n. pr. Kristus v viharju pojmovan kot samostojna slika, prilepljena na steno, brez odnosa do arhitektonske podlage, je pri tej skupini Kralj posegel za iluzionističnim pripomočkom, naslikal je dvojno okno in ga odprl v naravo. Barvno me ta del spominja na beneška renesančna dela in je umetnostno izredno prikupno izveden. Še boljše — morda eno najboljših Kraljevih del — so pojmovane svetniške skupine ob oltarni steni. Tudi tu je umetnik razčlenil steno v dozdveni prostor in v njega vkomponiral svetniške like, ki se prikazujejo na oblaknih kosmičih. Interesantno se je tu slikar izognil upodabljanju figur, ki bi stale na postamentih, kar bi zahtevalo preveč realistično rešitev. Tako pa so te v znaku lebdeče postavbe vključile dovolj realističnemu gledanju ostale vizionarne, kar je povsem v skladu s celoto. Izredno pretehtane so te skupine v barvnem oziru. Harmonična barvna skupina je tu dosežena v izredno veliki meri in je pravo nasprotje n. pr. barvnemu pojmovanju slike Kristusa v viharju. Na teh skupinah je umetnik dokazal, da je njegova umetnost na pravi razvojni poti in da moramo izpod Kraljevega čopiča pričakovati še marsikaj kvalitetnega. Tudi Križani na stropu je s poudarkom živahnih simbolov evangelistov, dobro delo.

Dr. S. Mikuž.

Tone Kralj: Slovanski svetniki v kapeli Cirilovega doma

Dom in svet, št. 9

Izšla je novembrska številka Doma in sveta z naslednjo vsebino: Dušan Ludvik: Oda vetru, v kateri je ta zanimivi pesnik pokazal novo figurativno bogastvo, notranjo dinamiko ter razsežnost svojega ustvarjalnega navdiha. Janez Jalen nadaljuje z Ogradom ter je v pogledu Plevelno strnišče pospešil zgodbo in jo zaostрил v prizor srečanja žene z možem in njegovo novo ljubečo. Od tod je videti nagel prehod v konec, ki bo v prihodnji številki. Dušan Ludvik je prevedel iz češčine zanimivo lirčno pesmico češkega kmeta Barkmana Srne, ki je izšla v lanskim antologiji Pesmi kmetov. Vinko Zitnik kakor tudi Leopold Stanek sta priobčila dva soneta, ki sta si v marsičem podobna: Oktober in Tehtnica in skorpijon, pesem na naravo v jeseni, poetizirano s sodobnim razpoloženjem. Posebno konec Zitnikovega naslovesnega barvnega opisa se dojme človeka. Tone Čokan je napisal nekakšno pesem v prozi — molitev rožnega venca, ki se bo uvrstila med močnejše slovanske religiozne stvaritve. France Bevč je prispeval lirčno češko narodno pesem, ki dobi v današnjem času še posebno resonanso ter je tiskana pred posebno studijo Jana Stražarja o Češkega katoliškega literarnega delovanja zadnjih 20 let, kjer je opisano založniško delo čeških katoličanov v letih svobodne češkoslovaške republike. Dr. St. Mikuž priobčuje svojo studijo o freskah Franca Ilvšaka na Sladki gori; sedaj priobčeni I. del priobčuje samo strokoven opis teh zanimivih fresk, ki jih ponazarja tudi priloga. France Bevčova psihološko izredno pojmovna novela Otrok se nadaljuje ter bo končana v prihodnji številki. V kritičnem delu je ocenjena Sardenkova zbirka Trojno klesje (S. Šali). Učenikov III. zv. (J. Rakovec). Mlakarjevi Spomini (Belčič), Berkopčeva Česka a slovanska literatura v Jugoslaviji (D. Ludvik), Bernanosov Dnevnik vaškega župnika (T. Čokan), Werflow Verdi (T. Čokan), Steletova Umetnost v Primorju (Mikuž), ocenjena je Razstava Neodvisnih (Mikuž) ter Schweitzerjeva studija o Svečnjaku (K. Rakovec). Spominjajo se tudi jubileji: 70 letnica Mateja Sternena (Mikuž) in 75 letnica Lee Faturjeve (T. D.) kakor tudi 40 letnica smrti Frančiška Lampeta, ustanovitelja Doma in sveta (A.

Ministrski predsednik Churchill si ogleduje londonske razvaline.

Nizozemska pomoč Angležem

Nizozemski zunanji minister Klefens, ki je sedaj v Angliji, je pred kratkim izjavil v Edinburghu, da je Nizozemska odstopila Angležem 45 letal tipa Spitfire in 18 bombnikov. Poleg tega je v angleški službi nizozemsko trgovsko brodogradnjo, ki ima 3 milijone ton. Veliko pomoč bo nudila Angležem tudi Nizozemska Indija, ki je že dala na razpolago 23 milijonov funtov sterlingov.

Vojska in kava...

Berlinski list »Deutsche Allgemeine Zeitung« je opisal položaj, ki je nastal na tržiščih kave zaradi vojske v Evropi. Zaradi vojske je danes Brazilija, največja proizvajalka kave, v veliki krizi. Pred to vojsko so izvažale vse države, ki pridelujejo kavo — največja med njimi je Brazilija — 40% vsega pridelka v Evropi. Samo Brazilija je

poslala v Evropo vsak teden 100.000 vreč, danes pa le dobrih 1000.

Ker novih trgov ni in ker vlada med južno-ameriškimi državami, ki pridelujejo kavo, ostru konkurenca, je sklicala Brazilija posebno konferenco teh držav in na tej konferenci je bilo določeno, koliko kave izvozi vsaka država na edino veliko tržišče, ki je še ostalo, v USA. Seveda tudi to ne bo mnogo pomagalo. Brazilijanska nova žetev bo znašala 21 milijonov vreč, 6 milijonov pa je še ostalo od stare letine. Največ bo mogoče izvoziti 11 milijonov vreč, drugo pa bodo morali ali predelati v »cafelite« ali pokuriti. Evropa pa bo imela vedno manj kave...

Na cerkvenem indeksu

Kongregacija Svetega Oficija v Rimu je dala na cerkveni indeks knjigo Karla Pelza z naslovom: »Der Christ als Christus«.

ŠPORT

Slovenski atleti posredujejo

Slovenski lahkoatleti so podvzeli akcijo, da se uvede nekaka revizija kazni, ki je bila izrečena nad onimi hrvatskimi lahkoatleti, ki so šli kljub prepovedi svoje zveze na letošnje balkanske igre v Carigrad. Ze pred kratkim smo objavili precej ostro spomenico 80 srbskih, hrvatskih in slovenskih lahkoatletov, ki zahtevajo, da se ti atleti oproste kazni. Oni so se namreč izjavili, da ne bodo več nastopali, če ne bodo smeli nastopati tudi kaznovani atleti. Poleg tega so ožiglosali nekatere lahkoatletske delavce v srbskem, hrvatskem in slovenskem športu.

Sedaj so se oglasili še nekateri drugi slovenski lahkoatleti in dvignili svoj glas v obrambo svojih hrvatskih tovarišev. Vso akcijo vodi jugoslovanski in balkanski rekord v metu kladiva inž. Stepišnik. Spomenica te skupine je precej bolj mila, kakor je bila ona, ki so jo izdali prej omenjeni atleti (80 po število) in so slovenski lahkoatleti prepričani, da bo dosegla svoj namen, če bo vodstvo hrvatske lahke atletike, ki ima ravno jutri svoj občni zbor, hotelo o njej razpravljati. Spomenica se glasi takole:

Apel slovenskih lahkoatletov Hrvatski atletski zvezi

Naši glavni časopisi, zagrebški, belgrajski in ljubljanski, so pred kratkim priobčili spomenico, podpisano od naših srbskih in hrvatskih tovarišev, ter naslovljeno na dve nacionalni zvezi, srbsko in hrvatsko. Ker naših podpisov na tej spomenici ni bilo in je zato možno, da se bo napačno tolnačilo, smatramo za svojo dolžnost, da javno zavzamemo svoje stališče k dogodkom v našem lahkoatletskem športu, o katerih je v spomenici govora.

Tudi v slovenski lahki atletiki so do pred kratkim vladale skrajno slabe in neurejene razmere. Naši delovni klubi pa so te slabe razmere znali odpraviti sami, brez podpore od kjer koli in pomoči tudi iskali niso v prepričanju, da je to stvar izključno samo slovenskih klubov. Na pravi način je treba rešiti in odpraviti slabosti tudi v hrvatski in srbski zvezi; slovenski atleti stojimo na stališču, da nikakor ne bi bilo dopustno vmešavati se v notranje razmere organizacij, pri katerih mi vsaj neposredno nismo prizadeti. Posredno pa nas, to se razume samo po sebi, dobro urejene razmere tudi v ostalih nacionalnih zvezah interesirajo toliko, v kolikor gre za skupne interese vsega jugoslovanskega lahkoatletskega športa. V tem pogledu so vse naše simpatije na strani tistih, ki hočejo res delati in pomagati pri napredku hrvatske in srbske atletike, ter s tem koristiti našim skupnim interesom.

Direktno interesirani pa smo na tistem delu spomenice, ki govori, daš manj jasno, o kazni naših hrvatskih tovarišev zaradi udeležbe na letošnjih balkanskih igrah v Carigradu. S to kaznijo in izgubila svojih najboljših atletov samo HAZ, temveč jih je izgubil ves jugoslovanski šport, v čigar skupnost spadamo tudi mi. Iz pojasnil HAZ, priobčenih v Športnih Novostih dne 15. t. m., razvidimo, da je glavni vzrok tej ostri kazni politično ozadje in da so hrvatski atleti s svojo udeležbo na balkanskih igrah v Carigradu zagrešili ne samo disciplinski prestopok, temveč tudi velik greh proti hrvatski narodni skupnosti. Temu stališču HAZ ugovarjamo, najenergičnejše obenem z zagotovilom, da je prav tako krivično imenovati te atleta »Putnike«, ki so potovali v Carigrad samo zaradi svoje zabave. Tisti od nas, ki so tudi sodelovali na teh igrah, vam zagotavljajo, da so hrvatski atleti v Carigradu izpolnili popolnoma ne samo svojo športno dolžnost, temveč so tudi nas ostale Srbe in Slovence bratsko podpirali in tudi podprli v športni borbi z ostalimi narodi na teh igrah. Ostali pa so kljub temu dobri Hrvati in niti zdaleka niso zagrešili prestopka, zaradi katerega bi morali nositi pečat hrvatske narodne sramote.

Se ni izrečeno o vsem zadnja beseda. Apeliramo na HAZ v imenu vseh slovenskih atletov, da prekliče svoj sklep in uvede novo postopanje. S pravilnim pogledom na stvar bo sigurno prišel do drugačnih zaključkov; z drugačno razsodbo bo popravljena krivica, prizadeta atletom, v hrvatske

jedro Sibeliusovega Valse triste, je posnet po zadnjem poglavju romana »Dama s kamelijami« ter pokaže Violetto v agoniji, kjer ugleda v pridu podobni Alfreda smrt. V Osterčevem Nocturnu prihaja do izraza duševna depresija človeka, ki je zapuščen in zavržen in išče uthe v pogledu na rožo. Dirigent bo Demetrij Zebre.

in jugoslovanske atletske vrste pa se bodo zopet vrnili športni boreci, zaslužni ne samo za hrvatski, temveč za naš celokupni lahkoatletski šport. S tem bodo zavarovani interesi ne samo hrvatske, temveč tudi naše celokupne atletike, za kar bo HAZ žela priznanje vseh jugoslovanskih športnikov.

Ljubljanski Derby

med SK Marsom in SK Ljubljano bo jutri na igrišču Ljubljane ob 14.15 pod vodstvom zveznega sodnika g. Koniča iz Maribora. SK Mars, ki je v tem sistemu prvenstvenega tekmovanja v slov. ligi prevzel nase častno nalogo, da se skupaj z bivšim državnim ligašem SK Ljubljano bori za čast in uspeh slovenske prestolnice. Kljub vsej po-zrtvovalnosti in tehnični izveženosti ni moštvo v začetku tekmovanja doseglo vidnejših uspehov. Sele ko je prišlo do izraza delo in sistem, ki ga je moštvo vcepil neumorni Hassl, ki je duša vsega Marsovega moštva, je postal Mars nevaren nasprotnik. Mesto, ki ga trenutno ta klub zavzema v ligi, ni preveč rožnato, kajti znano je, da bo moral predzadnje plasirani igrati spomladni tekme za obstanek v slovenski ligi. Druga je stvar z našo Ljubljano. Ne smemo ji kar vnaprej pripisovati prvega mesta, da si ga po svojem znanju gotovo zasluži — daleč pred vsemi slovenskimi klubi. Čeprav vodi za točko pred ostalimi klubi, kar ji vsekakor zadostuje v primeru, da ne izgubi nobene pike, mora v nedeljsko tekmo vložiti vso skrb, da ohrani položaj, ki si ga je z veliko težavo pridobila. V predtekmi, ki se bo začela ob 13, se bosta srečali rezervni moštvi obeh klubov.

Mariborski šport

V nedeljo, dne 24. novembra bo Maribor pri-zorišče dveh zanimivih prireditvev.

Dopolodne ob 10 se prične dvoboj težkoatletov-rokoborcev SSK Maratona in Pekovskega SK. Oba kluba nastopita s svojimi najboljšimi tekmovalci ter jim bo ta dvoboj zadnja preizkušnja pred državnim prvenstvom. Prireditvev se vrši v dvorani bivše pivovarne Union.

Popoldne ob 14.30 bo na stadionu ob Tržaški cesti pričetek tekme nogometne »lige« med stari rivali ISSK Maribora in SK Zelezničarja. Ta »derby« tekma bo gotovo privabila velike množice občinstva na športni prostor. Oba kluba bosta napela vse sile, da si zagotovita zmago in s tem dokažeta upravičenost, nositi naslov »Prvaka Mariborac«. SK Zelezničar, ki ima še vsaj teoretske možnosti, da v prvenstvenem tekmovanju »Slovenske lige« doseže prvo mesto, bo skušal svojemu večnemu rivalu iztrgati zmago in doseči obe možni točki. ISSK Maribor pa, ki je sedaj na tabeli zelo slabo placiran, pa se bo potrudil izboljšati svoj položaj. Tekmovanje bo vodil zagrebški sodnik. Upamo z gotovostjo, da bo tekma nudila dober šport in da bo tudi odigrana fair tako, da bodo gledalci zadovoljni v vsakem pogledu. Na tekmi bo tudi posloval totalizator.

„Slovenčeva“ podružnica

Ljubljana, Turševa cesta

(palača Poštni dom)

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Akademski športni klub. Opozarjamo člane lahkoatletske, telovadne in smučarske sekcije, da bo redna klubska telovadba v ponedeljek ob 8 v Wegovi ul. 4 pod vodstvom prof. Dobovška in g. Kermavnerja, ter v sredo ob 8 v isti telovadnici. Za člane vzgoraj navedenih sekcij je telovadba obvezna. Člani drugih sekcij vabljeni.

ZFO

Mladčevski okrožni svet Zasavskega okrožja ZFO bo v nedeljo, 24. t. m. ob 9 dopoldne v Prosvetnem domu v Mostah. Vsi odseki morajo na ta okrožni svet poslati vodje mladcev, ker se bo razpravljalo o zelo važnih organizacijskih zadevah. Vodje mladcev naj prinesejo s seboj tudi telovadne hlačke, da bo mogoče po končanem zborovanju poskusiti tudi s prostimi vajami. — Okrožni vodja mladcev.

Najmodernejša nemška letala

Letalstvo je v moderni vojni prevzelo velik del onih nalog, ki jih je prej opravljalo topništvo. Proti pričakovanju so letala posebno nevarna bojnim ladjam. Ze večkrat se je pripetilo, da je ena sama bomba iz letala uničila veliko bojno ladjo. Nemci so uspešno uporabljali letala tudi proti sovražnim letališčem na Poljskem, Norveškem, v Belgiji, na Nizozemskem in v Franciji. Prav tako danes napada nemška letalstva angleška letališča, angleško pa nemška. Ogledimo si nekaj vrst najbolj znanih nemških letal.

Bombarderji in Stuke najnevarnejše orožje

Bojna letala morajo računati na hudo odpor, zato morajo biti zelo hitra in dobro oborožena. Nemška bojna letala so gibčna, hitra, dobro oborožena, kljub temu pa lahko sprejmejo na krov znatne količine bomb. Ker je municija zelo draga, zato je važno, da je ne trošijo po nepotrebnem. V ta namen morajo imeti dobre naprave za ciljanje.

Ju 87 — strah sovražnika

Neki francoski ujetnik je pripovedoval o sturmoglavcih tole: »Rajši grem takoj na Guayano, kakor da bi moral še enkrat doživeti napad nemških sturmoglavcev.« Od vojne na Poljskem so povzročali sturmoglavci velik strah in nered v sovražniških vrstah predvsem zato, ker so vedeli, da nimajo učinkovite protiozbrane in jim je manjkala vsak občutek varnosti. Angleži so se jih že bolj »privadili«. Na Poljskem so sturmoglavci razbili zlasti vsa važna železniška križišča in sproti onemogočali zbiranje večjih poljskih sil. Na Norveškem so razpršili angleške pomorske sile. Napredovanje na francoski fronti so omogočili v prvi vrsti prav sturmoglavci. Moč sturmoglavcev je v sturmoglavih nenadnih napadih.

Ju 88 — najmodernejši sturmoglavec

Ju 88 je najmodernejši sturmoglavec letalo. Podobno je Stuki Ju 87, samo da je še bolj izpopolnjeno.

He 111 — uspešni bombniki

Dvomotorni bombniki He 111 so zelo solidno zgrajeni. Večkrat se je primerilo, da je bil kateri močno zadet, pa se je le vrnil v oporišče. Pilot in poveljnik imata v njem več prostora kot v drugih letalih, pa tudi prostor za bombe je večji.

Do 215 — najmodernejšo nemško letalo

Do 215 je najmodernejšo bojno letalo nemškega zrakoplovstva. Služi lahko kot izvidnik ali kot bombnik. Orožje na tem letalu je tako spretno pritrjeno, da ga posadka lahko obrne v katero koli smer hoče. To je velika prednost tega letala. Druga letala imajo tako imenovani »mrtvi kot«, prostor, ki je izven območja orožja na letalu in je zato seveda tudi brez obrambe. Do 215 lahko nosi 200 ton težko breme.

Henschel — Stuka Hs 123

To je bil prvi nemški sturmoglavec. Konstrukcija za to letalo je bila izdelana že jeseni leta 1934. Sturmoglavci poleti generalobersta Udetja z Hs 123 leta 1935 so obljubljali tolikšen uspeh, da se je nemško zrakoplovstvo odločilo za takšen tip letal. Leta dni pozneje so izdelali Ju 87 in od takrat služi Hs 123 kot šolsko letalo. Vendar se je tudi Hs 123 uspešno obnesel v vojni na Poljskem in na zahodni fronti. Hs 123 je enosedežno letalo. Pri sturmoglavem poletu grozno ropoče, kar povzroča pri napadenem prebivalstvu velik strah in nered.

To so najvažnejše vrste letal, ki se jih poslužuje v sedanji vojni nemška zrakoplovna armada, ki je zaenkrat še vedno najmočnejša sila v zraku in zato tudi nepremagljiva. Anglija je imela v začetku vojne zelo malo letal, kolikor jih je imela, pa so bila po splošnem mnenju vsaj tako dobra kot nemška. Sedaj tudi angleško zračno brodogojstvo iz dneva v dan raste.

Naib Sadova sodba

To se je pripetilo v Dagestanu v Kavkaškem gorovju. Rusi so se takrat srdito borili z gorskimi plemeni, ki so carju napovedali vojno pod vodstvom Imana Samila. Ob gorskih oborah med Kavkazom in Kaspiškim morjem so postavili Rusi trdnjavo Grozni, iz katere so pošiljali od časa do časa kazenske ekspedicije v gorove. Življenje v trdnjavi je bilo pusto in dolgočasno, mladi oficirji niso vedeli kaj početi. Med njimi je bilo več romantikov, ki so si celo privoščili kak pustolovski izlet v gore. Kavkazijski Mjuridi so prežali za vsakim kamnom, lovili ruske oficirje in jih na nečloveški način morili v gorskih vaseh.

Nekega dne je stopil iz trdnjave mlad oficir. Ker je bilo samolastno zapuščenje trdnjave prepovedano, je storil to na lastno odgovornost in brez spremstva. Le malo se je oddaljil od trdnjave, pa mu je že prižvižgala krogla mimo ušes, zanjka mu je padla okrog vratu, bil je ujet.

Z ujetimi oficirji Mjuridi niso ravno najlepše postopali. Če so bili bogati, so zahtevali od njih odkupnino, če ne, pa so jim staknili oči, odrezali nos in ušesa, nato jih pa še za glavo prikrajšali. Tudi ta mladi oficir je bil potomec revne plemeniške rodbine, bil je Rus in kristjan ter ni smel pričakovati nobene milosti. Kakor po navadi, so tudi tega oficirja privlekli k Naibu Sadu, ki je s koranom in mečem obvladoval pokrajino okoli ruske trdnjave Grozni. Naib Sado je bil velikaš, potomec velikega borca za svobodo Mausura. Bil je pobožen, bojevit, učen in je užival ugled zelo modrega moža. V svojem življenju se ni opustil nobenega Rusa, ki so ga privedli predenj. Gotovo je že davno zaslužil deveta Mohamedova nebesa, toliko jih je dal pomoriti. Mjuridi, ki so mu pripeljali ujetnika, so poklekli predenj in zahtevali svoje plačilo: dvajset zlatnikov ali desno roko ujetnikovo. Tudi

to je bila sveta tradicija, kajti desno roko so pribili na hišni prag v ponos cele rodbine.

Nikdar še ni Naib take prošnje odbil. Tudi tokrat ni bilo kaj drugega pričakovati. Dvignil se je, nekoliko začuden opazoval ujetnika, se obrnil proti Mekki, molil, nato pa spregovoril dostojanstveno, kakor se spodobi učenemu guvernerju svetega Imana: »Alah bo poplačal pravoverne, ki so v sveti vojni ujeli sovražnike. Danes pa oznanjam: ta desna roka ne bo odsekana, teh oči ne bomo staknili. Zelo pobožen in Bogu dopadljiv je mož, ki stoji pred menoj. Jaz, Naib Sado, vnuk sultana Mansura, to čutim in izjavljam, da so te moje be-

S posebnim glasom kliče koklja piščančke, kadar je naša hrana. Psi renčijo ali pa prijazno lajajo, če se srečajo. Pred bližajočo se nevarnostjo svare kosi drug drugega s posebnim glasom, ki ga vsi razumejo. Če take pojave med živalmi opazujemo, nam pride na misel, ali vendar nimajo tudi živali neke primitivne govore, s pomočjo katere se pogovarjajo in sporazumevajo?

Ravnatelj berlinskega akvarija dr. Oskar Heintz je dolgo opazoval in poslušal glasove evropskih in izvenevropskih živali, jih zaznamoval, pa je prišel do zaključka, da posebne živalske govore, tudi najprimitivnejše, ni. Gre seveda za govore v človeškem pomenu. Človek ima besede, v katere lahko zajame ne samo to, kar se okrog njega dogaja, temveč tudi svoje misli in čustva. Celotni jezikovni svet človeka lahko naučijo. Vsega tega pri živalih ni. Žival ne more svojih misli izražati v besedah in nima tudi potrebnih izrazov za to. Nekateri glasovi, ki jih slišimo tudi pri živalih, so nagonski, prirojeni in z redkimi izjemami tudi nepremisljeni. Živali ne oddajajo glasov zavestno, z namenom, da bi se hotele z drugimi živalmi pogovoriti ali sporazumeti, temveč nagonski, ti glasovi prihajajo na dan iz afektov, tako nekako, kot pri človeku smeh, jok, nenaden krik ali bol.

Tako imenovana živalska govorica torej ni nobena prava govorica, temveč neki od narave popolnoma nagonski način oddajanja glasov, ki jih ista vrsta živali instinktivno razume ter se po njih ravna. To je ravno dovolj, da se ta ali ona živalska vrsta ohrani. Koklja bo na primer z istim prijetnim glasom vabila piščančke, čeprav bo neke daleč od njih zaprta ali celo, če piščancev sploh nima. Ta primer nam jasno pokaže, da ta njen glas ni nekaj zavestnega, temveč posledica nekega notranjega nagona.

S tem seveda še ni rečeno, da bi bile možnosti živalskega sporazumevanja sploh nemogoče ali zelo omejene in majhne. Večkrat lahko opazujemo, da sporočajo živali s temi nagonskimi znaki druga drugo zelo različne stvari. Še bolj kot pri sesalcih opazujemo to pri pticah. Mnoge ptice nimajo samo znakov strahu ali svara, temveč tudi druge znake za točno določene nevarnosti. Petelin na primer z posebnim glasom opozarja kokoši, če je prišel na dvorišče tuj pes. Njegovo svarilo pove, da je nevarnost spodaj, na zemlji. Če je prišla med kokoši kaka ptica ro-

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(157) Kraljevi služabnik se je bližal kraljevemu gradu. Torbico je nosil zelo previdno, da ne bi Mihca kaj poškodoval.

(158) Končno sta dospela v grad. Torbico so odprli in v kraljevo neizmerno začudenje vzeli iz nje Mihca. Kaj tako majhnega si kralj nikdar niti ni predstavljal! Ne-verjetno!

sede v skladu s koranom. Peljite tega nevernika pred vrata nevernikov: trdnjave Grozni, osvobodite ga vezi in Alah vam bo poplačal.

Po postavi bi moral biti sedaj Naib sam kaznovan. Toda ugled Mansurovega vnuka je zmagal. Ujetnika so peljali do trdnjavijskih vrat in ga osvobodili. Vrnili se je nazaj k svojemu regimentu na varno. Nikdar ni nikomur pripovedoval o svoji pustolovščini. To je bila edina Naibova prošnja, ko ga je osvobodil. Mladi oficir je obljubo držal. Svojo zamudo je opravičeval s slabimi potmi, na katerih se je izgubil. Do sive starosti pa si je dopisoval s pobožnim upornikom Naib Sadom.

Ime mladelega oficirja je bilo poročnik grof Lav Tolstoj. Nard pa se piše Naibov vnuk, ki je sedaj v Carigradu in je povedal to zgodbo.

Slovenec ter pozelel »Vse blagoslove tebi, Ljubljana!« Utrinki te himne našemu mestu se bodo iskri v neštetihi govorih in spisih, recitatorji bodo na tem kristalu preizkušali svojo umetnost in deklamatorji po vsej Sloveniji bodo s to pesmijo v prozi poveljevali genius loci slovenske prestonice.

Samo škoda, da je v tretji izdaji, ki je namenjena zlasti za propagando pri drugih narodih, ta prelepa pesem Ljubljani skrajšana, vendar bo pa tudi taka tuje privabila in jih ogrela za nas. V tretji izdaji je namreč besedilo skrajšano na 5 strani srbohrvaške »Prestolice Slovenije«, na toliko strani »Die Hauptstadt Sloweniens«, na francosko »La capitale de la Slovenie« in na italijansko »La capitale della Slovenia«. Tudi pojasnila k slikam so v navedenih štirih jezikih, da bo knjiga gotovo učinkovita propaganda za Ljubljano, dobro poučen in prijeten vodnik po našem mestu in najprimernejši ter najlepši odpustek iz Ljubljane.

Naposled pa moramo prijatelje Ljubljane in lepe knjige še opozoriti, naj se požurijo z nabavo albuma »Ljubljana«, ker je tiskanih samo po 500 izvodov II. in III. izdaje ter zato to prekrasno delo v kratkem postane bibliofilska redkost.

Iz Julijske Krajine

Dve poroki. V Števerjanu nad Gorico se je v ponedeljek, dne 18. novembra poročil g. Joško Komjane iz znane Komjančeve družine na Moevinu z gđ. Afro Bajt iz Števerjana. — V Dutovljah na Krasi sta se poročila g. Stanko Savli, restavrador pri »Treh kronah« v Gorici, doma iz Cepovana in gđ. Slavka Tavčar iz Dutovelj. — Obe mladima paroma želimo obilo božjega blagoslova!

Soča odnesla dve železni brvi. Kako so pri nas zaradi neprestane dežja vse vode narasle, smo kratko že poročali. Tudi po tistem poročilu deževanje še ni prenehalo, ampak se z daljšimi ali krajšimi odmori nadaljuje. Vode zato še niso začele stalno padati, ampak se naraščajo. V noči od nedelje, 17. novembra na ponedeljek je narasla Soča odnesla dve brvi za pešce, ki sta vezali goriški in podgorški breg. Prva je šla iz Stražice v podgorško predilnico in je bila odprta samo za tovarniško delavstvo; bila je železna in last tovarne. Druga, ki je šla pod predilnico čez Sočo, je imela tudi železno ogrodje; zgradila jo je goriška občina in je bila uporabna samo za pešce. Tudi v par hiš v Podgori in Stražah je vdrila voda, ki je ogražala že tudi tovarne. Po Furlaniji je Soča prestopila bregove in precej poplavlila.

Smrtne nesreče pri Vipavi. Poveljnik finančne straže v Ajdovščini fin. maršal Karel Mazza se je peljal z motornim kolesom po državni cesti proti Vipavi. V bližini trga se je ponesrečil zaletel v 35 letno Ivanko Gregelj iz Vrhpolja in jo podrl. Pri padcu sta se oba smrtonovarno poškodovala. Ivanko so odpeljali v goriško javno bolnišnico in je njeno stanje opasno, ker ima nalomljeno lobanjo, zlomljeno levo nogo in še druge rane. Maršala so prepeljali v vojaško bolnišnico v Gorici, kjer je kmalu po dohodu svojim ranam podlegel.

Za varstvo naravnih lepot. Na pobudo ministrstva za ljudsko vzgojo so bile v vseh provincah ustanovljene posebne komisije, ki imajo nalogo skrbeti za varstvo naravnih lepot v državi. V teh komisijah so poleg zastopnika ministrstva samega tudi zastopniki poljedelcev in industrijcev, ter zastopniki turističnih in umetniških organizacij. Te dni je izšel odlok, s katerim je ministrstvo imenovalo tozadevno komisijo za goriško pokrajino. Za predsednika je določil prof. Bozzi, za zastopnika državnega urada, ki oskrbuje nacionalne spomenike, pa grof Franco.

Škofijska sinoda. Pred par meseci smo poročali, da je goriški nadškof Margotti sklenil sklicati sinodo za svojo nadškofijo in da je že prišel s tozadevnimi predpripravi. Medtem je zamisel dobila že prve konkretne oblike. Nadškof je predložil članom stolnega kapitlja, častnim kanonikom, mestnim župnikom in podoželskim dekanom zasnutek novega škofijskega zakonika. Ta načrt so omenjeni gospodje pregledali in prerešali ter ga s pripombami, s spremembami in predlogi in nasveti vrnili nadškofu. Nabralo se je obsežno gradivo, ki ga sedaj nadškof študira. Ko bo to delo končano, bo nadškof izdelal nov načrt, v katerem bodo vpisani nasveti in predlogi po možnosti vpoštevani in ta novi osnutek bodo pretehtale posebne in ta namen imenovane komisije. Po pretresu v teh komisijah se bo šele izvedla končna redakcija in bo sklicana generalna škofijska skupščina, ki bo novo škofijsko postavlo sprejela. Dnevi teh skupščin, ne posebnih in ne generalnih, še niso določeni.

Kranj

Prosvetni večer. V četrtek je bil v gornji dvorani novega Ljudskega doma II. prosvetni večer, ki se ga je udeležilo zopet številno članstvo in prijatelji naše prosvete. Predaval je znani poznavalec narave g. dr. Jože Herfort o divjadi v naših gorah. V prijetnem kramljanju nas je predavatelj popeljal v zanimivosti naših gora. Predavanje so spremljale številne slike in diapozitivi.

Gradbena živahnost v Kranju in okolici je kljub pozni jeseni še vedno velika. Modernizacija Jelenovega klanca in ceste skozi mesto je sedaj končana. Za prihodnjo pomlad se na mobeta modernizacija ostalega cestišča po mestu samem, zato letos telefonska sekcija pridno polaga cevi za telefonske kable. Novo poštno poslopje bo kmalu dovršeno in so v delu le še fasade in ometavanje. Ravno tako se dovršujejo gradbena dela na novem kopalšču, ki bo za prihodnjo sezono še odprto. Med gradbenimi deli naj omenimo tudi nova mlekarstva poslopja v Čirčičah, ki se tudi že dovršujejo. Prvotno je bilo sklenjeno, da se bo začelo z obratovanjem še letos, toda nastopile so razne težkoče in je upati, da se bo načelo obratovanje prihodnjo pomlad. S prvimi terenskimi deli in kolienjem so pričeli na zemljišču, kjer bo stala nova moderna tekstilna šola.

Angleški ranjenci se zdravijo v birminghamski bolnišnici

Nagradna križanka

Tvrdke, ki šele delati reklamo zase po križankah, naj izroče svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka do četrtka prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnje soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo z žrebanjem razdelili 4 nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastoj.

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Inž. Prezljevo zanesljivo in uspešno sredstvo proti moljem — 8. Stran neba (tjaka) — 9. Neke barve — 12. Žensko ime — 14. Svetopisemska oseba — 16. Del pluga — 17. Veznik — 20. Lombardska reka — 21. Žensko ime — 23. Velika družina — 26. Vprašalnica — 27. Samoglavost — 28. Pritrdilnica — 29. Kos denarja.

Navpično: 1. Količina, dolgotrajnost (beseda, ki to pove) — 2. Neumna žival — 3. Skrajni konec kopnine — 4. Paša, travnik — 5. Del voza — 6. Slovenski zgodovinar — 7. Vodna priprava — 10. Rimsko ime za cesto — 11. Up — 12. Sorodnik — 13. Nevestin denar — 15. Optik v Ljubljani (Stritarjeva ulica) — 18. Molit (cerkveni izraz) — 19. Ruska reka — 22. Kratica utežne enote — 23. Začetni črki imena in priimka slovenskega pisatelja — 25. Predlog.

Rešitev sobotne križanke:

Kino Matica

Vodoravno: 1. Obala v megli (odlični francoski film, ki je od danes naprej na sporedu v Kinu Matici) — 11. Jean Gabin (filmski igralec, v glavni vlogi v filmu po 1. vod.) — 17. Era — 18. Ikra — 20. Utro — 21. Rpb — 23. Sat — 24. Altar — 27. Tetka — 31. Ural — 33. Ibar — 36. Pen — 37. Ar — 38. Michele Morgan (partnerica Jean Gabina v filmu »Obala v megli«).

Navpično: 1. Ob — 2. Bis — 3. Anale — 4. Letim — 5. Ara — 6. Val — 7. Mi — 8. Gr — 9. Lajna — 10. I — 11. Juta — 12. Eter — 13. Ar — 14. No — 15. Gr — 16. Ap — 19. Kaps — 22. Bre — 25. Trg — 26. Ren — 28. T m — 29. Kij — 30. Ac — 31. Uh — 32. Al — 34. Bo — 35. Ar.

Izžrebani nagrajenci:

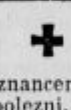
Med rešilci, ki so pravilno rešili sobotno križanko so bili: izžrebani:

Mozetič Minka, Verstovškova, 7a Ljubljana. Bajd Tonica, Pokopališka 2, Moste. Jesenssek Angelca, Rožna dolina, VII/19, Vič. Sušnik Josip, Sevnica ob Savi.

Izžrebanci bodo dobivali skozi en mesec »Slovenec« brezplačno.

Opazujemo reševalce, da lahko oddajo rešitve po naših podružnicah po Sloveniji. Poslane po pošti kot tiskovina, pa se morajo frankirati s 50 par.

Zahtevajte v vseh lokalih »Slovenec«

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, umrl v petek, dne 22. novembra 1940, naš dobri mož in oče, gospod

Martin Poterč

stavbni polir

Pogreb bo v nedeljo, dne 24. novembra 1940 ob pol štirih iz Zvezne ulice 5, Zelena jama, na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, dne 22. novembra 1940.

Zalujoča: Helena, žena; Stanko, sin.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonsko, 3 mm visoka peletna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Dobiva se v vseh strokovnih trgovinah.

Službe iščejo

Oskrbnik

z večletno prakso na veleposredstvih — prvovrsten hmeljar, sadjar in kletar, zmožen tudi poslov izven ekonomije — išče stalno službo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 17899.

Kuharica

stara 36 let, vajena vseh hišnih del, išče mesto kot samostojna gospodinja. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Poštena« št. 17841.

Vajenci

Učenko

sprejme krojačica na Sv. Petra cesti 49, Ljubljana.

Vajenka

se želi izučiti šiviljske obrti, najraje na Gorenjskem ali pa v Ljubljani. Vsa oskrba v hiši. — Ponudbe poslati v upravo »Slov.« pod »Vajenka« št. 17679.

Službodobe

Postrežnik

čedno, pridno in pošteno, sprejemem takoj. Strossmayerjeva 4-I., desno.

Več žensk

za tolčenje orohov sprejemem. Od kg 50 para. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 17920.

Delovodja

Podjetje za izkop porcelanaste glinice laže nadziralca. — Ponudbe z navodbo zahtev v upravo »Slovenec« pod značko »Samostojna« št. 17723.

Prodamo

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana

Žive pitane kokoši

17 din kg; sveža jajca 720 kom. 1000 din, franco postaja — razpošilja plačljivo vnaprej G. Drechsler, Tuzla.

Pouk

Sedmošolec 1. državne šole inštrukcij. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 17674.

Akademik

poučuje matematiko in ostale predmete vseh razredov. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Pravčasno« št. 17434.

Posredstva

»REALITETA«

zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 64, I. nadst. Telefon 44-20.

Gospodarsko poslojje

primerno za hiše, v Kranju, na sončni legi. prodam. Polize se pri Alojzu Zupančiču, Kopališka 4, Kranj.

Parcelo

5000 m² prodam v celoti ali posamezno pri kolo-dvoru v Škofji Loki. — Zihert, Suha 21, Škofja Loka.

Stanovanja

ODDAJO:

Trisobno stanovanje komfortno, takoj oddam za december. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 17917.

SOBE

ODDAJO:

Mesečno sobo v novi hiši za Bežigradom, oddam. Naslov pove upr. »Slov.« pod 17874.

Razno

Gumblince, gube, plise, monograme, entel, azur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega blisa na poskušanje. Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozolci, ogrci, nečistost obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 din v znamkah. »Kemikalija«, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton štirideset dinarjev.

Objave

V upravi »Slovenec« naj dvignejo inserenti sledeče ponudbe:

Karakter 17183, Knjižnica 40.000 št. 16383, Krščanska družina 17460, Marijivost 17172, Nujno 17572, Odjem najmanj 100 kom. št. 17456, Pametna, Po onemoglosti 17069, Pošten 17554, Poštena 17126, Poštena in delavna 17365, Prednost imajo šivilje št. 17641, Prvovrstna 17621, Samostojna 17178, Tehnika 16814, Točen plačnik 17677, Ugodnost 17063, Vesten in pošten 16777, Vrednost 17801.

STARO OLJE ZOPET NOVO!

(Svetovni patent)

Stara in uporabljena olja za mazanje eksplozivnih motorjev vsake vrste, stara olja menjalcev, brz in vsa ostala olja za mazanje strojev, olja iz transformatorjev, postanejo zopet maslna in viskozna, torej polnovredna, ako uporabljate

Regenerator SYSTEM SCHLEGEL

1. rafinira (z rafinirano maso)
2. filtrira
3. destilira — vse avtomatično!

Prvovrstna priznanja doma in tujih podjetij so vam na razpolago. Preko 200 aparatov se nabaja pri nas že v pogonu. — Zahtevajte takoj prospekte in brezplačno »Navodilo za zbiranje in predelavanje starega in uporabljenega olja«.

„TEHNOVUM“ Zagreb, Gorjanska ul. 6

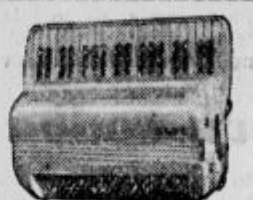
Kupimo

Vsakovrstno zlato briljante in srebro kupuje po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Frančiškanska ulica 3

Glasba

Naznanilo!

Dospeli se edinstveni amfifonično in erodina-mično dovršeni naj-novejši modeli 1940/41:

„Miniatur“ klavirske harmonike, Lucciola, Midget-Grand, Rialto, Petite in Lido.

Oglejte si jih!

Alfonz Breznik

Ljubljana Aleksandrova cesta 7.

Litija

Čudno postopanje. Predilnica Mautner d. d. v Litiji je pred nekaj dnevi iz svoje tkalnice v Prebrodu prejela razne ostanke (flanel) za revno tovarniško delavstvo po tovarniški ceni. Ravnateljstvo litijske predilnice je dne 19. novembra t. l. ob 9 dopoldne na svojo oglasno tablo pred tovarniškim poslopjem nabilo razglas naslednje vsebine: »V konzumu so na razpolago ostanke blaga (flanel) po tovarniški ceni brez pribitkov. Opozorjamo delavstvo, da je strogo prepovedano prekupevanje tega blaga. Kdor bo kršil to prepoved, se mu bo prepovedala prodaja vsakega blaga v konzumu, ker so omenjeni ostanke namenjeni izključno le našemu osebju. Blago se prodaja samo za gotov denar in ne na kredit.« Ko pa so predilniški delavci prišli v konzum po omenjene ostanke, so jim pa povedali, da je že vse blago razprodano! Kdo je pokupil torej te ostanke? Delavstvo prav gotovo ne, ker je iz razglasa komaj zvedelo, da jih v tovarniškem konzumu imajo na razpolago! Torej je pokupil omenjene ostanke kdo drugi, čeprav je bilo namenjeno izključno le delavstvu. No, saj za revno delavstvo je včasih že samo obvestilo zadosti! Tudi bi se dalo mnogo govoriti o tem, da se bodo navedeni ostanke prodajali le za gotov denar. Kot živež, tako je tudi obleka nujna življenjska potreba in ne vemo, zakaj bi se flanelni ostanke delavstvu ne dali na kredit?

Nezavednost. Prejšnji teden se je v litijem hotelu »Pošta« naselil za nekaj dni grafolog E. T. Karmah in je sprejemal obiske. Ves trg in okolice je preplaval s plakati in raznimi spisi. Seveda je bilo vse pisano v srbohrvaščini. Prvotno smo mislili, da je tujerodec, končno pa smo zvedeli, da je gospod Slovenec, doma iz zelene Stajerske. Če že ni zaveden gospod grafolog zato, ker je Slovenec, pa naj bi bil vsaj zato, ker se preživlja z žulji slovenskih rok in s slovenskim kruhom!

ALI STE ŽE PLAČALI NAROČNINO?

V globoki žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša ljubljena sestra, teta in svakinja, gospa

Marija Kapelj vdova Černe

posestnica

v četrtlek, dne 21. novembra, po kratki in mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere. Pogreb blage pokojnice bo v soboto, dne 23. novembra 1940 ob pol treh popoldne z Zal — kapelica sv. Andreja — k Sv. Križu. Blago pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, Kranj, dne 22. novembra 1940.

Žalujoči ostali

Alphonse Daudet:

99

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Prekoračili so corbeilski most, se peljali še nekaj časa ob bregu in kmalu bili sredi najživahnije trgovce.

Jakec in Cecilija sta zagrabila vsak svoj vrhast koš in stekla na delo.

Dan je bil tako krasen, toda prekratek; vsaj Jakecu se je tako zdelo. Niti za trenutek ni izpustil Cecilije izpred oči; ves čas je ogledoval pred sabo njen širok slamnik in rožasto obkleko. Delo, živahno prijetno delo in splošna veselost, ki je vladala po vsem vinogradu, sta spremenili mirno gospodinjstvo gospoda Rivalisa. Postal je otrok, kakršen je bila nekdanj: tekala je po pobočju, nosila na ramah svojo košaro in na obrazu se ji je brala tista pazljivost, kakršna je Jakec videl pri bretonskih ženah, ko so nosile polne vrče vode na svojih glavah.

Vendar pa je prišel trenutek, ko sta se utrujena otroka vsedla na rob majhnega gozdiča, polnega cvetočega rdečega grmičevja in v katerem je seleselo suho listje...

In takrat? Nič, vidite, prav nič nista govorila. Njena ljubezen ni bila enaka drugim ljubeznim, ki se hitro odkrijejo in na zunaj pokažejo. Opojen, dehteč večer je naglo padel nad te najlepše sanje njunega življenja in prižgal na obzorju drugo za drugo luči v oknih. Ker je pihal zelo hladen veter, je Cecilija na vsak način hotela ogriniti Jakeca z volneno ruto, ki jo je imela s seboj. Nežen, prijeten občutek mehke tkanine je bil za našega zaljubljenca kot božanje in ga tako prevzelo, da je pobledele.

»Kaj vam je, Jakec? ... Ali vam je slabo?«

»Oh, ne, Cecilija! ... Nikdar se še nisem tako prijetno počutil.«

Prijela ga je za roko; toda ko jo je hotela izpustiti, jo je prijel on in tako sta ostala trenutek tiha in sklenjenih rok.

To je bilo vse.

Ko sta se vrnila na kmetijo, je doktor pravkar prišel. Spodaj na dvorišču se je slišal njegov dobrodušni, odkritosrčni glas in skripanje kočije, ko se izpregli konje. Jakec in Cecilija sta uživala vso počitnico lepega jesenskega večera in nato vstopila v nizko sobico, v kateri je plapolal ogenj. Debel namizni prt, z rožami okrašen krožniki in močan vonj preproste večerje, se je lepo skladal s tem kmečkim praznikom. Jakec se je zanimal samo za Cecilijo, ki je sedela poleg njega in kazal silen prezir do prašnih steklenic, ki so jih prinašali iz shrambe. Doktor pa je nasprotno močno cenil te dobrrote in se tako predal uživanju, da je njegova vnujnika tiho vstala od mize, napregla, se zavila v svoj plašč, in takrat dobri očka Rivalis, videč, da je že pripravljena na oboj, moral vstati od mize, sedeti v kočijo, vzeti v roke vajeti svojega konja in pustiti na mizi skoraj poln kozarec v hudo zgražanje vseh navzočih.

Tako so se torej vsi trije peljali po samotni pokrajini kot nekdanj, samo da so bili nekoliko bolj na tesnem, kajti voz je seveda ostal prav tako velik kot prej, le vzmeti so močno škripale, ker so bile že do kraja izrabljene. Ta hrupšča pa seveda ni prav nič vplivala na prijetnost vožnje, ki so jo goste zvezde jesenskega neba spremljale zviška kot viseč zlat dež. Peljali so se mimo gozdičev in vrtov, v katerih je šuštel listje. Večkrat se je pokazala kakšna majhna lovska hišica, v kateri so bile oknice zaprte.

»Ali te zebe, Jakec? ...« je dejal doktor. Kako ga naj bi zebo? Velik Cecilijin šal

ga je ščegetal s svojimi resami in prijetni, sončni spomini so ga grel.

Joj! Zakaj se človek šele čez čas zave svojih srečnih, čudovitih dni. Zakaj vam jih šele življenje prav priključuje v spomin? Jakec je sedaj vedel, da ljubi Cecilijo, toda čutil je tudi, kako trpi zaradi te ljubezni. Ona je previsoka zanj in čeprav se je zelo spremenil, odkar živi v njeni bližini, čeprav se je nekoliko sprostil svoje okornosti, je vendar čutil, da je nevreden te lepe vile. Že sama misel, da deklica ve za njegovo ljubezen in trpljenje, že ta misel mu je bila neprijetna. Zdravje se mu je povrnilo in pričel se je sramovati dolgih ur, ki jih v brezdelju preživi v lekarni. Cecilija je bila vedno na nogah, vedno je delala. Kaj si bo mislila o njem, če bi še vnaprej ostal pri njih? Na vsak način mora oditi.

Nekega jutra je prišel k gospodu Rivalisu, da bi se mu zahvalil in mu sporočil svoj sklep. »Prav imaš,« mu je rekel poštenjak; »močan si postal, dobro se počutiš, treba je prijeti za celo ... Z dobro oceno, kakršno imaš v svoji knjižici, boš kmalu dobil delo.«

Nastal je trenutek tišine. Jakec je zelo ganilo in tudi nekoliko nerodno mu je bilo, ko je videl, kako ga gospod Rivalis nenavadno živo opazuje.

»Ali mi imaš kaj povedati? ...« ga je doktor nenadoma vprašal. Jakec je v zadregi zardel in odgovoril: »Ne, gospod Rivalis ...«

»No! ... misliš sem sledeče: če je človek zaljubljen v dobroga otroka, ki nima svojih staršev, pač pa dobrodušnega starega očeta, potem je pač treba temu zaupati in ga prositi.« Jakec ni odgovoril. Zakril si je obraz z rokami.

»Zakaj jokaš? Saj vidiš, da zadeva ne kaže slabo, če sem celo jaz prvi omenil.«

»Oh, gospod Rivalis! ... Ali je mogoče? Jaz sem vendar navaden, nesrečen delavec!«

»Potrudi se, da ne boš več. Lahko se rešiš. Če ti je prav, ti lahko povem na kakšen način.«

»Toda to še ni vse ... to še ni vse. Najhujšega še ne veste. Jaz sem ... jaz sem ...«

»Da, vem ... nezakonski.« je dejal doktor s tihim glasom ... »Nič zato! Njeno poreklo je še bolj žalostno kot tvoje ...«

»Stopi bliže, očeko moj in poslušaj! ...«

III.

»Rivalsova nesreča.«

Bila sta v doktorjevi delovni sobi. Skozi odprto okno se je videla lepa jesenska pokrajina, preprežena s potmi, ki so jih obdajala drevesa, raz katerih je padalo listje. Med njimi se je videlo staro vaško pokopališče z nagljenimi križi.

Ali si že bil kdaj tam doli?« je vprašal gospod Rivalis in pokazal Jakecu staro pokopališče ... »Tam med rušjem bi bil videl velik bel nagrobni kamen, na katerem je napisana samo ena beseda: Magdalena. Tam je pokopana moja hčerka, Cecilijina mati. Hotela je počivati pri naju, toda na grob nismo smeli napisati drugega, kot njeno ime, češ, da ni vredna nositi imena svojega očeta in svoje matere ... Draga moja hčerka! Tako ponosna in poštena si bila! Nobena reč na svetu je ni mogla odvrniti od tega sklepa. Toda voljo umirajočih je treba izvršiti. Zato se je moja hčerka zgodilo po njeni želji. Ona ni z ničemer zaslužila tega svojega posmrtnega prenamstva in če bi kdo moral biti kaznovan, bi to moral biti jaz! Bil sem star norec. Moja neodpustljiva kratkovidnost je kriva naše nesreče.

Sedaj smo v novembru in točno pred osemnajstimi leti so prišli pome, ker se je na velikem lovu, kakršen je v gozdu Senart vsako leto dva ali trikrat, pripetila huda neizgoda.

LJUBLJANA

Molitve za mir v stolnici

Drugi ob 9 se prične izredno nočno čeznočenje; molila se bo 30. ura. Može in mladeniči vjudno vabljeni.

Jutri, v nedeljo dopoldne bo sv. Rešnje Telo izpostavljeno od 6 do 12 (razen med slovesno mašo). Vernike vabimo, da pred izpostavljenim Najsvetejšim velikim molijo za mir. Sv. maše bodo vse v ta namen.

Jutri dopoldne ob pol 4 bo ura molitve za mir in blagoslov domovini.

Slovesna, glavna mirovna pobožnost bo pa jutri v nedeljo zvečer od 8 do 9. Te pobožnosti se bo udeležil tudi prevzvišeni gospod knezoškof dr. Gregorij Rožman, ki bo imel ob 8 tudi cerkveni govor. — Vse vernike najvšejeje vabimo, da se posebno te večerne ure molitve udeležijo. Pridite, da skupno s svojim prevzvišenim nadpastirjem molimo za mir in blagoslov domovini!

Profesor Jirak razstavlja v »Salonu Kos«

Naše kulturno življenje je dokaj razgibano: koncertu sledi koncert, umetnostni razstavi umetnostna razstava. Razveseljivo je tudi to, da vmes ni daljših presledkov.

Po koncertih in razstavah beremo v naših dnevnikih in mesečnikih ocene — ali, kdor želi, kritike — katere se premljeva, zaradi katerih se naš svet včasih navdušuje, včasih pa tudi — hujuje.

Ocenam primerni so tudi obrazi nastopajočih; le-ti so polni vedrosti ali pa — zaskrbljenosti in jeze. To seveda ni važno. Za javnost je važno, da je življenje razgibano, t. j., da nas vsvarjajoči od časa do časa presenečajo s čim novim. Od ustvarjajočih so prav posebno podjetni naši upodablajoči umetniki. S pridom ustvarjajo ter zato razstavlja v raznih salonih. Eden najbolj priljubljenih je umetnostni »Salon Kos« v prehodu nebotičnika, kjer to pot razstavlja znani mariborski umetnik, profesor Karel Jirak. Z enajstimi deli je na polni dvoje izloženih oken »Salona Kos«. (Lastnik umetnostnega salona je zato razstavo na novo prevlekel stene; tako bodo prišle umetnine do prave veljave!)

Profesor Karel Jirak živi stalno v Mariboru, kjer poučuje risanje na ondetni realni gimnaziji. Razumljivo je, da je za svoja dela iskal motive (izvzemši dveh olj) v neposredni bližini (Zimska krajina), »Mariborska stolnica«, »Lukarice« in pa v bližnji okolici — v bajnih Slovenskih gorah. (Hiša z zelenjame, »Povodenj v Slovenskih gorah«, »Krajina v jesenski megli«, »Iz Slovenskih gor«, »Južina«).

Profesor Jirak, ki je sicer že naš znanec, je to pot posebno vabil s svojimi motivi iz preplelih Slovenskih gor. Polna nastrojenja so dela: »Iz Slovenskih gor«, »Krajina v jesenski megli«, »Južina«, posrečene so »Lukarice«, krepki pa sta »Mariborska stolnica in »Zimska pokrajina«.

Jirakova dela bodo razstavljena do včetrte, 4. decembra in cenjenemu občinstvu ogled najtopleje priporočamo. Na razstavo posebno opozarjamo prijatelje in ljubitelje Slovenskih gor.

Nova cerkev sv. Mihaela na Barju

Če greš po lžanski cesti in zaviješ pri šoli na desno, si kar kmalu pri novi barjanski cerkvi. Oko ti obišči na prijaznem hramu božjem, na lepem stolpu, odkoder kliče in vabi zvon po Barju raztreseno prebivalce. Pristhen vtis, ki ga imaš pri pogledu na zunanost cerkvice, se stopnjuje, ko si se vzpel po stopnicah in vstopil v notranost. Nekaj posebnih mir te objame; prešine te gorko čustvo priučnosti božje. Lepa je bila svečanost blagoslovitve. Hvaličnost je našla izbrane besede, prošnje, molitve so vrele iz src vseh, ki so bili navzoči. Iz mladih grl barjanskih otrok so kipele pesmi, tako blagodne, da si ostrmel. In v duši mi je govorilo: Hvala vsem, ki so pripomogli, da se iz te širne ravni lahko dvigajo srca v skupni molitvi in skupni pesmi iznad zemeljskih nižin in bojev v višave nebes!

Glej, nadangel Mihael drži v roki tehtnico. Pravice božje! Kako je s teboj, o človek, ki si podoba božja? Veš-li kaj pomeni ta čas vojne vihrate? Postoj, zamisli se, da te ne zajame nepraviljenega! Vsakdo je poklican v boj zoper zavist, nemarnost, sovražno, napuh; že tukaj je čas za odločitev. Pripravljamo se in prosimo sv. Mihaela za to. Pozdravljena cerkva, ki nas budiš k pripravi!

I Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 7 zjutraj.

I Oglejte si kapelo sv. Cirila in Metoda v Cirkovem akademskem domu v Strelški ulici. Kapela, ki je biser modernih cerkvene umetnosti in je vsa poslikana s slovanskimi svetniki, ki do stopnja občinstva vse nedelje do božiča od 9—18.

I Slomškova družba, podružnica Ljubljana-mesto, vabi člane, prijatelje in sodelavce družbe na proslavo in prireditve dne 24. in 25. nov. Opozarjamo na spored, ki je bil objavljen v včerajšnjem »Slovenec«. Peveci, udeležite se pevske vaje v nedeljo ob 9 dopoldne na učiteljskihi.

I Razstava slikarja Božidarja Jakca. Božidar Jakac bo razstavil svoja nova dela, portrete in viške iz Prekmurja, Bežekrajine, Ljubljanske okolice, Primorja, Madžarske in drugih krajev ter grafike iz jeseniških jeklen. v nedeljo, dne 24. t. m. ob 11 dopoldne v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Vabljeni vsi!

I Baletni večer z deloma novim sporedom. V nedeljo zvečer bo izvajal baletni ansambel s solisti in solistkami na čelu pod vodstvom inž. Golovina v njegovi in Pilatovi koreografiji spored, ki je domala nov. Od že izvajanih točk je na sporedu suita »Hresta« in »Svarin«; »Valse«, ki je bil izvajal na Baletnem večeru lanske sezone, novejšega datuma pa so: plesi iz opere »Carmen« in »Prodane neveste«. Nove točko bodo: Schubertov »Moment musical«, Sibeliusov Valse triste, Osterčev »Nocturne«, Chopinov »Valse« in Dvořakov »Harmonija«, ki so jo izvajali doslej samo dvakrat. Vse ljubitelje plesa opozarjamo na ta zanimivi večer.

I O normalizaciji v zvezi z navrtinim gospodarstvom bo predaval profesor belgrajske uni-

verz g. inž. Pavle Vasič, v okviru »Društva inženirjev v Ljubljani« v torek, dne 26. novembra 1940. Pričetek predavanja točno ob 17 v društveni predavalnici, Kongresni trg 1-11. Vabimo vse člane in po njih vpeljane goste na to zanimivo predavanje predsednika jugoslovanskega komiteja za normalizacijo. Po končanem predavanju, na katerem bodo dana pojasnila o organizaciji ustanov za normalizacijo, je strokovna debata zaželen.

I Preselitev mest. socialno političnega urada. Ker se vsi odseki mest. socialno političnega urada preselijo v poslopje Mestnega pogrebnege zavoda na Ambroževem trgu št. 7, zaradi selitve socialno politični urad ne bo mogel uradovati v sredo in četrtek 27. in 28. t. m., hkrati pa opozarjamo, da prično vsi odseki mest. socialno političnega urada prihodnji petek 29. novembra posloovati že v novih prostorih na Ambroževem trgu št. 7.

I Hišni posestniki, kateri imajo enega ali več solastnikov, naj se namudoma zglašijo v pisarni Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani, Salendrova 6, radi znižanja dopolnilnega davka pri zgradarini.

I Za hromega, revnega obrtnika bi občina rada kupila rabljen tricikel in prosi ponudbe na socialni urad.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I V Ljubljani umrli od 15. oktobra do 21. oktobra 1940. Golčar Marija, 42 let, dnarica, Vidovdanska cesta 9, Bizjak Herman, 34 let kamnoseški pomočnik, Nove Jarše 54, Beran Miloš, 3 leta, sin učitelja, Večna pot 29, Prelogar Ana, 63 let, kuharica, Kapiteljska ul. 11, Belič Jožefa, raj, Peršič, vdova Pance, 56 let, posestnica, Vič 29, Zajec Franciška, rojena Kastelic, 61 let, žena nadzor. t. t. linij v p., Vodnikova c 80, Burkelca Ana, roj. Košir, 77 let, vdova žel. delavca, Vidovdanska cesta 9, Zamljen Jernej, 80 let, bivši železozekar, Sv. Florijana ul. 16. — V ljubljanski bolnišnici umrli: Kovačič Marija, 69 let, učiteljica, Zigmarič, obč. Sodražica, Višnikar Terezija, 32 let, žena rudarja, željezni pri Kočevju, Kozina Franciška, 25 let, hči posestnika, Zapotok 20, obč. Sodražica pri Kočevju, Amon Pavla Marija, 45 let, zasebnica, Švabičeva ul. 15.

I V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri franciškanskem mostu, se sedaj nabaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starém trgu. Samo kvalitetsna optika.

I Morske ribe v Dalmaciji dražje ko v Ljubljani. Velike se težave glede dovoza morskih rib na ljubljanski ribji trg. Od tedna do tedna je manjši dovoz, ko je drugače povpraševanje po nekaterih vrstah morskih rib še vedno veliko. Včeraj je bilo pripeljanih na ljubljanski trg do 200 kg morskih rib, večji del malih in srednjih sardel, nekaj osličev in morskih ježkov. Drugih boljših morskih rib ni bilo na prodaj. Kakor zatrjujejo poznavalci dalmatijskih ribjih trgov, je postal silno velik izvoz morskih rib v Italijo. Ta kupki vse ribe in zato so se cene tudi na mestu zelo dvignile, ker Italija plača vsako ceno za ribe. Morske ribe so na ribjih trgih v podrobni razprodaji za 15 do 20% ceno dražje, kakor v Ljubljani. Tudi lov na Jadranu je že nekaj dni slab. Morske ribe so bile včeraj na trgu: male in srednje sardele 15 do 18 din za kg, oslič 36, dalje lubni in moreški jezički 44 din kg. V Splitu so lubni in moreški jezički po 50 do 60 din kg v nadrobni prodaji. Drugih morskih rib ni bilo. Srednja je bila izbira sladkovodnih rib. Dunavske postrvi po 24, ščuke po 20 in domače postrvi po 40 din kg. Nakup rib je bil slab.

I Zanimivosti z živilskega trga. Sezona za grozdje je končana. Na trgu ni dobili več niti posameznega grozdčja. Tuintam prodaja kak branjevec še črno grozdje, ki je domač okoliški pridelek. To grozdje je sedaj ceno po 14 din kg, ko je bilo drugače po 2 do 3 din kg, sprva letos največ po 5 din kg. Kostanja je malo na prodaj. Štajerski maroni je po 12 do 14 din kg. Tudi jabolka so se začela dražiti. So najfinije vrste po 12 do 14 din kg. Zelo drage so hruške od 14 do 20 din kg. S sadjem je letos res težava, ko je bila tudi letina v sadosnih krajih prava slaba. Na trgu so se včeraj pojavile prav redke jesenske gobe. Dve kmetici z Gorenjskega sta ponujali za Ljubljano prav čudne gobe, namreč takozvane »brinovke«, kakor jim pravijo kmetje. Te gobe rasto in uspevajo po zelo mladih smrekovih nasadih in gozdovih, ki so močno s travo zarasli. Brinovke, utrpane, kmalu spremenijo barvo in postanejo epodaj rumenkaste ali modrikaste. To ljudi odvrača, da jih etratroja za strupene in nevarne. So pa zelo dobre. Brinovke navadno cvro na masi in so cvrte tako okusne kakor telečja pečenka, ker so prav mesnate. Nekateri jih pa vlagajo tako, da nasole plast gob v veliki lončeni posodi ali pa v škafu, na to položijo plast čebule itd. Naposled gobe pokrijejo z deščicami in nanje položijo kamne kakor pri zelju. Po leti v vročini so to najboljše gobe!

I Kolesarski tatovi ne odnehajo. Čeprav je precej manj koles na cestah kakor v poletnem času, kolesarski tatovi niso nič manj podjetni. Videti je, da je tatvina koles postala organiziran posel in da nekateri skrivne delavnice, ki so prav gotovo zunaj na deželi, v glavnem živijo od ukradenih koles. Kolesarski tatovi zato na jesen vedno hitijo, da nakradejo zadosti veliko zalogo za svoje odjemalce, ki izkoristijo zimski čas za predelovanje koles, katera gredo spomlad kot nova ali lepo ohranjena kolesa dobro v denar. Zrtev tatov so seveda v prvi vrsti Ljubljanci, saj je v Ljubljani tako lahko šviginiti okrog vogala, pa je že vsaka sled zabrisana. Zadnje dni je ljubljanska policija prijela zopet pet prijav o ukradenih kolesih, ki so bila vredna 3.900 din.

I Suknje in plašči niso več varni v vožah in predsohah. Tako je na Tržaški cesti bila ukradena Lupšinu Francu iz veže št. 66 150 din vredna pelerina s kapuco iz sivga impregniranega platna. — 400 din je bil vreden rjav usnat moški površnik s sivno sukneno podlogo, ki ga je nekdo ukradel Rogel Tereziji iz zaklenjene kleti v Strossmayerjevi ulici. — Z dvorišča hiše št. 51 v Verovškovi ulici so zvečer tatovi Francu Lukcu odnesli precej perila, ki se je tam sušilo. Več sraje in drugega perila v skupni vrednosti 500 dinarjev je izginilo z napetih vrvi.

Bukarešta, 22. novembra, m. TCP. Italijanski kralj in cesar Viktor Emanuel III. je odlokal voditelja Romunije generala Antonescu z Velikim križem reda sv. Mavricija.

Najnovejša poročila

Nemški odgovor na prestolni govor angleškega kralja Jurija

Berlin, 22. novembra. AA. DNB: »Nemška diplomatska in politična korespondenca« piše o prestolnem govoru, ki ga je včeraj imel angleški kralj, in pravi, da je bilo že zdavnaj dokazano celo z angleškimi pričevanji, da je Anglija v Monakovem samo hotela pridobiti na času, da bi lahko šla v vojsko proti Nemčiji, ko bi povečala svoje oborožitve in ustvarila ugoden politični položaj. List dodaja, da vkljub temu angleški kralj še govori o borbi proti napadalcem. Angleški kralj želi, da se naj vojskovanje nadaljuje, češ da bi bilo to v korist tistim pokrajinam, ki so bile potegnjene v vojsko ravno zaradi te rafinirane angleške igre. Zlasti mu je na tem, da bi v tej borbi te pokrajine dajale Angliji na razpolago čim več vojnega materiala in moštva. Anglija je, kakor je to že znano, pri svojih dosedanjih vojskah zmeraj računala na druge države, ki so šle zanjo po kostanj v ogenj. Ker so vsi ti njeni načrti zadostno propadli, čuti Anglija sedaj na lastnem telesu borbo, ki jo je hotela voditi proti Nemčiji in proti njenemu italijanskemu zavezniku. Zaradi tega sedaj v Londonu trdovratno razmišljajo o tem, kako bi vojno prenesli na kak-

šno drugo ozemlje, na primer na Irsko in to ravno v času, ko napadi na razne angleške vojne naprave zavzemajo stalno večji obseg. Kakor je to omenil minister za Indijo, Ameri, bi poleg tega Anglija želela zgraditi si v Indiji skladišča in izvežbati vojne služabnike, s katerimi bi pozneje lahko oskrbovala svoje zavezničke in osvobodene narode. Po starem angleškem načrtu bi se morali oni boriti v prvih vrstah za Anglijo. Cilji angleške svobode ostanejo še naprej, da se pošiljajo v borbo drugi narodi, da bi se ohranila angleška nadoblast in da bi se nadaljevala angleška vojska. To so temeljni angleški ideali. Zato ni čudno, da Churchill v svojih izjavah nikdar ne govori o angleških vojnih ciljih. V nasprotju s tem pa menijo narodi in trozvezi, da je predpogoj za trajni mir to, da naj vsak narod na svetu dobi tisti prostor, ki mu pripada. Ti narodi hočejo ustvariti nov red in ga ohraniti. V danih okvirih naj ta novi red omogoči večje blagostanje in splošen napredek narodov. V borbi proti tem idealom bo Anglija obenem s svojim zaveznikom morala podleči.

Angleško mnenje o diplomatski ofenzivi osišča

Bern, 22. nov. t. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Londona: Ker doslej angleška vlada še ni sprejela nobenih sovjetskih pism o razgovorih med Molotovom in nemškimi državniki v Berlinu, se angleški politični krogi zaenkrat zadovoljujejo s tem, da poslušajo razlage, ki prihajajo o tem vprašanju od drugod.

Tako so vzbudila veliko zanimanje poročila, ki so prišla iz francoskih krogov v Washington. Po teh poročilih je nemška diplomacija poskusila Molotova pridobiti za sodelovanje pri živčni vojski proti Turčiji, da bi jo odrgala od zveze z Anglijo. Toda Sovjetska Rusija zaenkrat ni pokazala mnogo pripravljenosti, da bi Nemčiji v tem pogledu šla na roko. Dobro informirani ameriški poročevalci so prepričani, da je Sovjetska Rusija še vedno trdno odločena izogniti se vojni s Turčijo. Po tem takem se nemško-sovjetski odnosi tudi po Molotovem obisku v Berlinu niso v ničemer spremenili ne na eno in ne na drugo stran. V zvezi s tem ima ponudba, ki jo je dne 22. oktobra v imenu Anglije predložil sovjetski vladni angleški veleposlanik Cripps, češ da se Anglija nikdar ne bo udeležila kakšnega vojnega dejanja proti Sovjetom, v angleških očeh še vedno

velik pomen, ker stvarno izključuje možnost vojne napovedi od strani Turčije, ki je kakor znano vojna zaveznica Anglije. Iz Turčije pa prihajajo v London iz vojaških krogov poročila, da je sovjetska vlada ob priliki Molotovega bivanja v Berlinu Nemčiji kvečjemu dala svobodno roko v Bolgariji. Sicer pa je treba vse balkansko vprašanje presojati v luči položaja na Bližnjem vzhodu. Če se bo tam kaj mogla vzdržati angleška premoč na morju, kar je po zadnjem nastopu proti italijanskemu brodogradu v Tarantu zelo verjetno in če bo angleška obramba v Egiptu in v Grčiji zadosti odprna, se ni treba bati vojnih zapletljajev v bližnji bodočnosti.

Iz Španije dobivajo v London poročila, da pogajanja z Nemčijo ne napredujejo tako, kakor je nemška diplomacija želela. Španija je še vedno neaklonjena novim vojnim pustolovščinam, razume pa se, da bi bila pripravljena pobrati kakšno novo ozemlja v Afriki, ako bi jih brez bojev dobila. V Londonu so prepričani, da se nemška diplomacija trudi, da bi težnje Španije in seveda tudi težnje Italije po francoskih ozemljih v severni Afriki znižala na čim manjši obseg, da bi tako preprečila nadaljnji razmah pristašev francoskega upornega generala de Gaullea.

Nemčija in jugovzhod

(Nadaljevanje predavanja viteza Sobika z II. strani.)

Te samostojne države je vezala v skupnost zamisel nemškega cesarstva. Takšne razmere so bile vzrok, da je to staro cesarstvo bil de facto Srednja Evropa, ki so jo vezale neštete vezi z drugimi narodi. Po letu 1806, ko je propadlo nemško cesarstvo in ko je namesto njega bila pod vplivom Napoleona ustanovljena »Nemška zveza«, je bila torej v tej Srednji Evropi prva država Avstrija, druga Prusija, druge države pa so vezale med seboj slabše vezi, kot v nemškem cesarstvu. Avstrija je čedalje bolj razvijala svoje cesarstvo in lahko se reče, da je sredi 19. stoletja stvarno imela trojno obliko: nemško kot vodilna država v nemški zvezi, italijansko na podlagi svojih posestev v Lombardiji, Benečiji, v Toskani in Modeni ter na podlagi svoje pogodbe s kraljestvom obeh Sicilij, tretjo obliko kot podonavska monarhija. V tem smislu je vodil politiko Dunaja tudi Maternich, ki je kot učene francoskih filozofov iz 18. stoletja razumel pomen prostora in drugih naravnih poti. Kar se tiče jugovzhoda se je Maternich prizadeval, da se obdrži turška nadoblast na Balkanu, nadejajoč se, da bo avstrijsko cesarstvo moglo preprečiti narodnostno gibanje pri slovanskih in drugih narodih na Balkanu in ustanovitve njihovih narodnih držav. Maternich se je neprestano bal, da bi sicer narodne države na Balkanu postale privlačna sila za posamezne narode v Avstriji, kar bi ogrozilo celotno koncepcijo dunajske politike. V glavnem je takšno stanje trajalo do leta 1866, do poraza pri Königsbergu. Malo pred tem je Avstrija uvedla absolutizem in namesto

prejšnje federalne ureditve nemškega cesarstva vpostavila gospodarstvo cesarja. Ko so Prusi leta 1866. premagali Avstrijo, se je ideja enodušne, enotne nemškega cesarstva spremenila v dvolučnem stanju in namesto enega cesarstva sta nastala dva: avstrijsko in nemško-prusko. Bismarck je dosledno izvajal novo politiko, na podlagi katere naj bi se obe cesarstvi združili v eno samo, ki bi imelo 70 milijonov ljudi. Predavatelj je nato v glavnih potezah označil razvoj Bismarckove politike v Nemčiji kakor tudi z ozirom na Rusijo, ki jo je knez Bismarck smatral vedno kot zaveznico, katere naj bi Nemčiji zavarovala hrbet prav tako kot Avstrija na jugovzhodu. Zlasti je poudaril, da so Bismarckovi nazori stvarno zanemarjali narodnostno načelo in da je žele tretje nemško cesarstvo, ki je nastalo po svetovni vojni, uvedlo v Nemčiji narodnostno načelo. Tretje nemško cesarstvo je prekinilo s tradicijami in izpolnilo želje onih mnogotevnišnih Nemcev, ki so od Napoleonovih časov sem neprenehoma zahtevali zedinjene Nemcev v veliki državi. Koncepcija nemškega cesarstva o velikem nemškem prostoru nikakor ni naperjena proti sosedom, ki žive izven velike nemške skupnosti, pač pa nasprotno gre za tem, da se vpostavi sodelovanje med vsemi temi narodi in državami. Jedro in podlaga tega nazorja pa je nova zamisel Srednje Evrope. Nemčija je zdaj stvarno postala nova Srednja Evropa, skupnost v prostoru, sreč in krvi, ki točno ve, da njeno poslanstvo ne more biti, da bi od drugih narodov samo jemala, pač pa da jim mora prav toliko tudi dajati. To medsebojno dajanje in jemanje med narodi, ki žive v Srednji Evropi in okoli nje, bo dovedlo do obnove Evrope, ki bo po usodi in po naravi zvezana z ono silo, ki je v njenem središču, t. j. z novo nemko državo.

Maribor

m Smrtna nesreča pri igri. Na tragičen način je umrl Sletni Ladislav Juh iz Maribora. Otroci so se igrali ter se podili in metali po tleh. Juh je pri tem tako neečno padel, da je zadobil smrtno poškodbo. Prepeljali so ga sicer v bolnišnico, kjer pa mu niso mogli pomagati ter je včeraj umrl.

m 7letni dečko zažgal. V Vajnu pri Jarenini je pogorela viničarija posestnika Franca Strabnerja. Požar je zanel mladi 7letni viničarjev rejček Alojz Haut, ki je zažgal poleg hleva stog slame, potem pa iz strahu pobegnil. Škoda je 10.000 dinarjev.

m Zanimiva tihotapska afera pred sodiščem. K tej naši notici, ki smo jo objavili v našem letu dne 21. novembra, nam obojeni Remer sporoča, da sodbe ni sprejel in da je vložil pritožbo.

m Motorno kolo mu je odpejal. Sofer tvrdke Jugokote Alojz Brglez je imel opravka na Okrožnem uradu v Mariborji ulici ter je pustil svoje motorno kolo 100 ccm DKW pred omenjenim poslopjem. Ko je prišel iz urada, ni bilo motorja nikjer. Odpejal ga je nepoznan mlad moški ter je povzročil Brglezu 5000 din škodo.

m Dijaški fantovski odsek opozarja one, ki so se javili k vadiateljski vrsti, da se zanesljivo udeležijo današnjega tolovadnega večera, na katerem se bodo razdelile knjižice. Začnemo že ob pol 7.

m Franciškanski dekliški krožek ima jutri ob pol 11 sestanek v občajnih prostorih.

m Zahvala. Delavstvo gozdarskega urada grofa dr. Ferdinanda Attemsa v Slov. Bistrici je darovalo

Protituberkulozni ligi v Mariboru znesek 262 din, za kar se liga iskreno zahvaljuje.

m Za proslavo 140letnice rojstva Slomška. v ponedeljek zvečer v stolnici, kupite vstopnice v predprodaji: Cirilova, Aleksandrova cesta 6.

m Društvo Marjanišče za podporo brezposelnih služinčij ima jutri v nedeljo v društvenih prostorih Gregorčičeva ulica 18 ob 16 svoj redni letni občni zbor. Članice in člani ter dobrotniki društva prijazno vabljeni.

Celje

c Tvrda Westen je zvišala vsemu delavstvu mezde za 2.50 na uro, obenem pa priznala vsem delavcem tudi draginsko doklado 50 din za vsakega otroka. Delavstvo se g. šefu Maksu in Adolfu Westnu za prostovoljni povišek in tako razumevanje iskreno zahvaljuje. — Delavstvo Westnove tovarne.

c Obsojen ubijalec. Senat okrožnega sodišča v Celju je včeraj dopoldne razpravljal žalosten primer iz St. Janža pri Retici ob Savinji. Pred sodniki so se zagovarjali 30-letni žagar Ciraj Ivan, 19 letni čevljarški vajenec Ciraj Alojz, 28 letni splavar Mlinar Franc, 20-letni splavar Mlinar Stanislav in 25 letni splavar Zeleznič Josip. 15. sept. so se zbrali v Majerholdovi gostilni in se tu nekaj časa zadrževali. Med fantje je prišlo do izzivanja. Okoli 11 ponoči so fantje zapustili gostilno. Ndaleč odhod so nato napadli s koli Kolencu Jožetu in njegova tovariša Capnerja in Komarja. Kolenc Jožet in Komar Ivan sta kmalu obležala nezvestna na cesti. Kolencu so morali zaradi hudih poškodb na glavi pripeljati v celjsko bolnišnico, kjer je že naslednjega dne podlegel poškodbam. Zdravniki so ugotovili, da bi bila tudi takojšnja zdravniška pomoč brezuspešna. Sodišče je obsodilo Ciraja Ivana na 14 mesecev strogega zaporu, Ciraja Alojza na 9 mesecev in Zelezniča Josipa na 11 mesecev strogega zaporu. Vsi bodo plačali nerazdelno stroške kazenskega postopanja, pogrebne stroške, zdravniške in bolniške stroške.

Marlene Dietrich, filmska diva, ki je osvojila s svojo prirodno igro in s svojim čustvenim filmskim moško vsega sveta, ponovno na filmskem platnu v najnovejšem filmu:

Vampir zapada

PREMIERA DANES!

James Stewart je dostojen partner tako v igri kot s svojim simpatičnim nastopom, da pa film ne ostane brez komičnih zapletljajev in veselih scen, skrbita Miša Auer in Charles Winniger.

Kino Sloga, tel. 2730 Predstave ob 16., 19 in 21.

KULTURNI OBZORNIK

Kraljeve slike v kapeli Cirilovega doma

V pravokotnem prostoru z ravnim stropom, ki je s severne in vzhodne stene razsvetljen z okni, a v južni steni predrt z vratmi, je Tone Kralj namestil svoje slikarske kompozicije, posvečene slovanskim blagovestnikom sv. Cirilu in Metodu, in na splošno slovanskemu religioznemu občestvu. Slikarska rešitev je bila deloma zaradi dovolj razbitega prostora otežkočena, vendar je v celoti dobro uspešna.

Oltarna kompozicija je sestavljena iz dveh delov in sicer iz pravokotne »oltarne« slike, kjer sta upodobljena na običajni ikonografski način sv. Ciril in Metod, ter ozide, ki ga tvorijo obširna podobljna pravokotna skupinska slika, kjer so upodobljeni zastopniki vseh slovanskih narodov, kot tisto občestvo, kateremu je bila namenjena blagovest svetih apostolov. Kompozicionalno so razvrščeni tako, da tvorijo nekak polkrog v globino za likoma obeh svetnikov. Nad to množico ljudstva se bočita prikazni dveh mavric kot simbolična vez krščanstva, ki je skupno vsem tem narodom, konkretno nakazana še z značilnimi narodnimi svetili, slovanskimi (Sv. Gora, Višarje), srbskimi (zadužbina), češkimi (Hradčane), poljskimi (Censtohova), ruskimi (Moskva) itd., ki se prikazujejo na temnomodrem oblačnem ozadju. Na levi strani (južna stena) je v arhitektonskem okviru, ki je iluzionistično pojmovan in plastično razgiban, upodobil Kralj postavbe slovanskih svetnikov, plavajočih na kosmičastih oblakih nad postamenti z napismi in sicer Vaelava, And. Križaniča, Kazimirja, And. Bobola in Vladimirja, na prosti severni strani pa slovanske svetnice, Olgo, Hemo in Ljudmilo. Nad vratmi je naslikal Kristusa s štirimi učenci v potapljanju se ladij na viharjem morju ter na isti steni proti vzhodu Gospo Sveto z vojvodskim prestolom z iluzionističnim pripomočkom dvojnega okna, odprtega v krajino. Na vzhodni steni je velika kompozicija, ki predstavlja Mater božjo, premagalko pekla. Marija z detetom v naročju je v spremstvu angelov stopila na zemeljsko oblo s kačo, ter na tak način premagala satanovo kraljestvo, ki se ruši v podzemlje. Od leve in desne se ji zatekajo v pomoč zdravja in milosti potrebni. Miselno kompozicijo Gospesvete in Marije zaključuje še slika Brezij, ki se nahaja na severni steni. Širok pas svetlobe je predril oblake in sije na milosti polni kraj. V sredini stropa je v arhitektonsko poglavitnem liku križa upodobil Kralj Križanega s štirimi isimboli evangelistov.

To je v glavnih obrisih snov Kraljevih slik v kapeli sv. Cirila in Metoda. S slogovnega stališča nam te podobe prav lepo pokažejo, kakšno je stanje Kraljeve umetnosti danes. Ekspresionistična ostalina je še vedno precej močna. Zaznavna je zlasti v Npiki obrazov, gest, obdelavi teles, pa tudi v kompozicionalnem oziru. Kdor je zasledoval Kraljevo umetnost v zadnjem času, je opazil, kako se je umetnik boril za realističnejšim idealom v umetnosti in kako je skušal pozabiti nekdanja izrazna stremjenja. V tem miselnem boju se je zdelo, da se bo zadovoljil z ne-

kim kompromisom starega in novejša oblike, kar je formuliral na dovolj shematično in že stereotipno obliko. Ustvaril si je inventar obrazov, določenih gest, poz, skratka, izoblikoval si je nekako umetniško oblikovno frazeologijo, ki pa ni kazala, da se be umetnik kdo ve kaj še razvijal. Mesto iskrenega se doživljanja in invencije je večkrat pogledala iz njegovih podob vajena gesta in utrujajoča shema. V pričujočem delu je ta borba mestoma še prav dobro vidna. Množica Slovanov je v celotni razporeditvi nekam monotona, tipizirani obrazi, pa tudi postavbe nam kličejo v spomin polpretekle čase in marsikateri detajl me spominja na figure s starih votivnih podob. Tudi mračno ozadje ne poveže kdo ve kaj celotne skupine. Podobno je pojmovana tudi slika Kristusa, rešenika pred viharji. Razgibana postava Kristusova, krepka gestikulacija je v nasprotju z stilizirano pojmovano zunanjo pojavo upodobljenca. Deloma je že gesta sama shematična, še bolj pa je tako n. pr. Kristusovo telo. Vendar je Kristusov pojav misleno in skupinsko dobro utemeljen v odnosu do ostale kompozicije, kakor tudi do celotne skupine v barvnem oziru. Matji božji in obe krilni skupini pa že kažejo močno novo stremjenje, ki se je v umetniku izoblikovalo posebno v zadnjem času, ko je študiral v Benetkah. Marijin tip je v glavnem še stara, značilna Kraljeva postava, vendar naprednejša v realističnem smislu, ki je viden v plastičnem pojmovanju telesa, zlasti pa v barvnem oziru. Kompozicionalna razvrstitev angelov v simetrični krili je vzela iz starega inventarja, ravnotako tudi obdelava oblakov. Novo, estetsko pretehtano in utemeljeno so zgrajene krilne skupine. Poglejmo Gospo Sveto! Dočim je n. pr. Kristus v viharju pojmovan kot samostojna slika, prilipljena na steno, brez odnosa do arhitektonske podlage, je pri tej skupini Kralj posegel za iluzionističnim pripomočkom, naslikal je dvojno okno in ga odprl v naravo. Barvno me ta del spominja na beneška renesančna dela in je umetnostno izredno prikupno izveden. Še boljše — morda eno najboljših Kraljevih del — so pojmovane svetniške skupine ob oltarni steni. Tudi tu je umetnik razčlenil steno v dozdnevni prostor in v njega vkomponiral svetniške like, ki se prikazujejo na oblačnih kosmičih. Interesantno se je tu slikar izognil upodabljanju figur, ki bi stale na postamentih, kar bi zahtevalo preveč realistično rešitev. Tako pa so te v znaku lebdeče postavbe vključile dovolj realističnemu gledanju ostale vizionarne, kar je povsem v skladu s celoto. Izredno pretehtane so te skupine v barvnem oziru. Harmonična barvna skupina je tu dosežena v izredno veliki meri in je pravo nasprotje n. pr. barvnemu pojmovanju slike Kristusa v viharju. Na teh skupinah je umetnik dokazal, da je njegova umetnost na pravi razvojni poti in da moramo izpod Kraljevega čopiča pričakovati še marsikaj kvalitetnega. Tudi Križani na stropu je s poudarkom živahnih simbolov evangelistov, dobro delo.

Dr. S. Mikuš

Tone Kralj: Slovanski svetniki v kapeli Cirilovega doma

Dom in svet, št. 9

Izšla je novembrska številka Doma in sveta z naslednjo vsebino: Dušan Ludvik: Oda vetru, v kateri je ta zanimivi pesnik pokazal novo figurativno bogastvo, notranjo dinamiko ter razsežnost svojega ustvarjalnega navdih. Janez Jalen nadaljuje z Ogradom ter je v pogledu Plevelno strnišče pospešil zgodbo in jo zastril v prizor srečanja žene z možem in njegovo novo ljubečo. Od tod je videti nagel prehod v konec, ki bo v prihodnji številki. Dušan Ludvik je prevedel iz češtine zanimivo lirčno pesniško češkega kmeta Barkmana Srne, ki je izšla v lanskii antologiji Pesmi kmetov. Vinko Zitnik kakor tudi Leopold Stanež sta priobčila dva soneta, ki sta si v marsičem podobna: Oktobar in Tehnica in škorpion, pesem na naravo v jeseni, poetizirano s sodobnim razpoloženjem. Posebno konec Zitnikovega naslovnega barvnega opisa se dojme človeka. Tone Čokan je napisal nekakšno pesem v prozi — molitev rožnega venca, ki se bo uvrstila med močnejše slovenske religiozne stvaritve. France Bevč je prispeval lirčno češko narodno pesem, ki dobi v današnjem času še posebno resonanco ter je tiskana pred posebno studijo Jana Stražarja o češkega katoliškega literarnega delovanja zadnjih 20 let, kjer je opisano založniško delo čeških katoličanov v letih svobodne češkoslovaške republike. Dr. St. Mikuš priobčuje svojo studijo o freskah Franca Ilvšaka na Sladki gori: sedaj priobčeni I. del priobčuje samo strokoven opis teh zanimivih fresk, ki jih ponazarja tudi priloga. France Bevčova psihološko izredno pogojena novela Otrok se nadaljuje ter bo končana v prihodnji številki. V kritičnem delu je ocenjena Sardenkova zbirka Trojno klasje (S. Šali), Ušeničnikov III. zv. (J. Rakovec), Mlakarjevi Spomini (Belčič), Berkopčeva Česka a slovenska literatura v Jugoslaviji (D. Ludvik), Bernanosov Dnevnik vaškega župnika (T. Čokan), Werlov Verdi (T. Čokan), Stetelova Umetnost v Primorju (Mikuž), ocenjena je Razstava Neodvisnih (Mikuž) ter Schweitzerjeva studija o Svečnjaku (K. Rakovec). Spominjajo se tudi jubileji: 70 letnica Mateja Sterneta (Mikuž) in 75 letnica Lee Faturjeve (T. D.) kakor tudi 40 letnica smrti Frančiška Lampeta, ustanovitelja Doma in sveta (A.

M.) Na umetniških prilogah je Sternenov najnovejši portret mariborskega župana dr. Juvana ter z razstave Neodvisnih Pavlovičeva podoba Gamelnjov. Sajevičev Mlin ter avtoportret Zdenka Kalina. Vinjeta pa so delo akad. slikarja Nikolaja Omerze.

Literarni klub v Ljubljani je imel dne 16. t. m. ustanovni občini zbor, na katerem je bil izvoljen naslednji odbor: Cene Kramar za predsednika, Ivan Campa za tajnika in Jože Dular za blagajnika. V odboru so tudi Severin Šali, Franče Novšak in Bogomir Magajna.

Nov Baletni večer v Operi. Občinstvo kaže v zadnjem času veliko zanimanje za plesne prireditve v Operi. Baletni večer, ki so ga izvajali pred kratkim, je izredno uspel in dosegel prav dober obisk. Glede na to, je sklenila uprava Narodnega gledališča nadaljevati s podobnimi prireditvami in je nastavila v nedeljo zvečer na spored zopet Baletni večer, ki pa bo obsegal v glavnem veliko število točk, ki na prejšnjem niso bile izvajane. Točke so vzete iz oper »Prodana nevesta« in »Carmen«, iz baleta »Hrestač« (Cajkovski), deloma pa so kompozicije tujih in domačih komponistov. Tako bodo torej obiskovalci tega večera videli vrsto pestrih, deloma narodnih deloma klasičnih oziroma karakternih plesov. Spored obsega sledeče plesne točke: nov ples: Schubertov »Moment musical« (Bravničarjeva), furiant in polko iz »Prodane neveste«, sulo solističnih in ansambelskih točk iz »Hrestača«, (ki jih bodo izvajali solisti, solistinja in zbor) in dr. Švara: Valse (Bravničarjeva, Remškarjeva, Golovin in zbor). Gornje koreografije so zamisel šefa baleta ing. Golovina, ki bo sodeloval pri nekaterih kot plesalec. Nadalje bodo plesali v njih razven navedenih: Japljeva, Carman in Pogačar. Nove koreografije solopisalec Borisa Pilata bodo sledeče: Sibelius: Valse triste (Pilato, Moharjeva). To točko je izvajal Pilato v Berlinu na Plesni tekmi, kjer je bilo razdeljenih sedem nagrad. Njegova točka je dobila drugo nagrado. Na sporedu je nadalje: Osterčev: Nocturno (Pilato), Chopinov: Valse (Pilato, Moharjeva) in Dvořakov: Harmonija. Ta ples sta izvajala plesalca na prejšnjem Baletnem večeru samo dvakrat. Vsebinsko

Ministrski predsednik Churchill si ogleduje londonske razvaline.

Nizozemska pomoč Angležem

Nizozemski zunanji minister Klefens, ki je sedaj v Angliji, je pred kratkim izjavil v Edinburgu, da je Nizozemska odstopila Angležem 45 letal tipa »Spittfire« in 18 bombnikov. Poleg tega je v angleški službi nizozemsko trgovsko brodovje, ki ima 3 milijone ton. Veliko pomoč bo nudila Angležem tudi Nizozemska Indija, ki je že dala na razpolago 23 milijonov funtov šterlingov.

Vojska in kava...

Berlinski list »Deutsche Allgemeine Zeitung« je opisal položaj, ki je nastal na tržiščih kave zaradi vojske v Evropi. Zaradi vojske je danes Brazilija, največja proizvajalka kave, v veliki krizi. Pred to vojsko so izvažale vse države, ki pridelujejo kavo — največja med njimi je Brazilija — 40% vsega pridelka v Evropi. Samo Brazilija je

poslala v Evropo vsak teden 100.000 vreč, danes pa le dobrih 1000.

Ker novih trgov ni in ker vlada med južno-ameriški državami, ki pridelujejo kavo, ostru konkurenca, je sklicala Brazilija posebno konferenco teh držav in na tej konferenci je bilo določeno, koliko kave izvozi vsaka država na edino veliko tržišče, ki je še ostalo, v USA. Seveda tudi to ne bo mnogo pomagalo. Brazilijanska nova žetev bo znašala 21 milijonov vreč, 6 milijonov pa je še ostalo od stare letine. Največ bo mogoče izvoziti 11 milijonov vreč, drugo pa bodo morali ali predelati v »cafelit« ali pokuriti. Evropa pa bo imela vedno manj kave...

Na cerkvenem indeksu

Kongregacija Svetega Oficija v Rimu je dala na cerkveni indeks knjigo Karla Pelza z naslovom: »Der Christ als Christus«.

ŠPORT

Slovenski atleti posredujejo

Slovenski lahkoatleti so podvzeli akcijo, da se uvede nekaka revizija kazni, ki je bila izrečena nad onimi hrvatskimi lahkoatleti, ki so šli kljub prepovedi svoje zveze na letošnje balkanske igre v Carigradu. Ze pred kratkim smo objavili precej ostro spomenico 80 srbskih, hrvatskih in slovenskih lahkoatletov, ki zahtevajo, da se ti atleti oproste kazni. Oni so se namreč izjavili, da ne bodo več nastopali, če ne bodo smeli nastopati tudi kaznovani atleti. Poleg tega so ožiglosali nekatere lahkoatletke delavce v srbskem, hrvatskem in slovenskem športu.

Sedaj so se oglasili še nekateri drugi slovenski lahkoatleti in dvignili svoj glas v obrambo svojih hrvatskih tovarišev. Vso akcijo vodi jugoslovanski in balkanski rekord v metu kladiva inž. Stepišnik. Spomenica te skupine je precej bolj mila, kakor je bila ona, ki so jo izdali prej omenjeni atleti (80 po številu) in so slovenski lahkoatleti prepričani, da bo dosegla svoj namen, če bo vodstvo hrvatske lahke atletike, ki ima ravno jutri svoj občni zbor, hotelo o njej razpravljati. Spomenica se glasi takole:

Apel slovenskih lahkoatletov Hrvatski atletski zvezi.

Naši glavni časopisi, zagrebški, belgrajski in ljubljanski, so pred kratkim priobčili spomenico, podpisano od naših srbskih in hrvatskih tovarišev, ter naslovljeno na dve nacionalni zvezi, srbsko in hrvatsko. Ker naših podpisov na tej spomenici ni bilo in je zato možno, da se bo napačno tolmačilo, smatramo za svojo dolžnost, da javno zavzamemo svoje stališče k dogodkom v našem lahkoatletskem športu, o katerih je v spomenici govora.

Tudi v slovenski lahki atletiki so do pred kratkim vladale skrajno slabe in neurejene razmere. Naši delovni klubi pa so te slabe razmere znali odpraviti sami, brez podpore od kjer koli in pomoči tudi iskali niso v prepričanju, da je to stvar izključno samo slovenskih klubov. Na prav isti način je treba rešiti in odpraviti slabosti tudi v hrvatski in srbski zvezi; slovenski atleti stojimo na stališču, da nikakor ne bi bilo dopustno vmešavati se v notranje razmere organizacij, pri katerih mi vsaj neposredno nismo prizadeti. Posredno pa nas, to se razume samo po sebi, dobro urejene razmere tudi v ostalih nacionalnih zvezah zanimajo toliko, v kolikor gre za skupne interese vsega jugoslovanskega lahkoatletkega športa. V tem pogledu so vse naše simpatije na strani tistih, ki hočejo res delati in pomagati pri napredku hrvatske in srbske atletike, ter s tem koristiti našim skupnim interesom.

Direktno interesirani pa smo na tistem delu spomenice, ki govori, dasi manj jasno, o kazni naših hrvatskih tovarišev zaradi udeležbe na letošnjih balkanskih igrah v Carigradu. S to kaznijo in izgubila svojih najboljših atletov samo HAZ, temveč jih je izžubil vse jugoslovanski šport, v čigar skupnost spadamo tudi mi. Iz pojasnil HAZ, priobčenih v Sportstih Novostih dne 15. t. m., razvidimo, da je glavni vzrok tej ostri kazni politično ozadje in da so hrvatski atleti s svojo udeležbo na balkanskih igrah v Carigradu zagrešili ne samo disciplinski prestopke, temveč tudi velik greh proti hrvatski narodni skupnosti. Temu stališču HAZ ugovarjamo najenergičneje obenem z zagotovilom, da je prav tako krivično imenovati te atleta »Putnike«, ki so potovali v Carigrad samo zaradi svoje zabave. Tisti od nas, ki so tudi sodelovali na teh igrah, vam zagotavljajo, da so hrvatski atleti v Carigradu izpolnili popolnoma ne samo svojo športno dolžnost, temveč so tudi nas ostale Srbe in Slovence bratsko podpirali in tudi podprli v športni borbi z ostalimi narodi na teh igrah. Ostali pa so kljub temu dobri Hrvatje in niti zdaleka niso zagrešili prestopka, zaradi katerega bi morali nositi pečat hrvatske narodne sramote.

Še ni izrečena o vsem zadnja beseda. Apeliramo na HAZ v imenu vseh slovenskih atletov, da prekliče svoj sklep in uvede novo postopanje. S pravičnim pogledom na stvar bo sigurno prišel do drugačnih zaključkov; z drugačno razsodbo bo popravljena krivica, prizadeta atletom, v hrvatske

in jugoslovanske atletske vrste pa se bodo zopet vrnili športni borci, zaslužni ne samo za hrvatski, temveč za naš celokupni lahkoatletski šport. S tem bodo zavarovani interesi ne samo hrvatske, temveč tudi naše celokupne atletike, za kar bo HAZ žela priznanje vseh jugoslovanskih športnikov.

Ljubljanski Derby

med SK Marsom in SK Ljubljano bo jutri na igrišču Ljubljane ob 14.15 pod vodstvom zveznega sodnika g. Koniča iz Maribora. SK Mars, ki je v tem sistemu prvenstvenega tekmovanja v slov. ligi prevzel nase častno nalogo, da se skupaj z bivšim državnim ligašem SK Ljubljano bori za čast in uspeh slovenske prestolnice. Kljub vsej poštrevnosti in tehnični izvežbanosti ni moštvo v začetku tekmovanja doseglo vidnejših uspehov. Seže ko je prišlo do izraza delo in sistem, ki ga je moštvo vcepil neumorni Hassl, ki je duša vsega Marsovega moštva, je postal Mars nevaren nasprotnik. Mesto, ki ga trenutno ta klub zavzema v ligi, ni preveč rožnato, kajti znano je, da bo moral predzadnje plasirani igrati spomladni tekme za obstanek v slovenski ligi. Druga je stvar z našo Ljubljano. Ne smemo ji kar vnaprej pripisovati prvega mesta, dasi ga po svojem znanju gotovo zasluži — daleč pred vsemi slovenskimi klubi. Čeprav vodi za točko pred ostalimi klubi, kar ji vsekar zadostuje v primeru, da ne izgubi nobene pike, mora v nedeljsko tekmo vložiti vso skrb, da ohrani položaj, ki si ga je z veliko težavo pridobila. V predtekmi, ki se bo začela ob 13, se bosta srečali rezervni moštvi obeh klubov.

Mariborski šport

V nedeljo, dne 24. novembra bo Maribor prirozišče dveh zanimivih prireditev.

Dopolne ob 10 se prične dvoboj težkoatletov-rokoborcev SSK Maratona in Pekovskega SK. Oba kluba nastopita s svojimi najboljšimi tekmovalci ter jim bo ta dvomač zadnja preizkušnja pred državnim prvenstvom. Prireditve se vrši v dvorani bivše pivovarne Union.

Popoldne ob 14.30 bo na stadionu ob Tržaški cesti pričetek tekme nogometne »lige« med starimi rivali ISSK Maribora in SK Železničarja. Ta »derby« tekma bo gotovo privabila velike množice občinstva na športni prostor. Oba kluba bosta napela vse sile, da si zagotovita zmago in s tem dokazata upravičenost, nositi naslov »Prvaka Maribora«. SK Železničar, ki ima še vsaj teoretske možnosti, da v prvenstvenem tekmovanju »Slovenske lige« doseže prvo mesto, bo skušal svojemu večnemu rivalu iztrgati zmago in doseči obe možni točki. ISSK Maribor pa, ki je sedaj na tabeli zelo slabo placiran, pa se bo potrudil izboljšati svoj položaj. Tekmovanje bo vodil zagrebški sodnik. Upamo z gotovostjo, da bo tekma nudila dober šport in da bo tudi odigrana fair tako, da bodo gledalci zadovoljni v vsakem pogledu. Na tekmi bo tudi posloval totalizator.

„Slovenčeva“ podružnica

Ljubljana, Turševa cesta
(palača Poštni dom)

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Akademski športni klub. Opozarjamo člane lahkoatletke, telovadne in smučarske sekcije, da bo redna klubska telovadba v ponedeljek ob 8 v Wegovi ul. 4 pod vodstvom prof. Dobovška in g. Kermavnerja, ter v sredo ob 8 v isti telovadnici. Za člane vzgoraj navedenih sekcij je telovadba obvezna. Člani drugih sekcij vabljeni.

ZFO

Mladčevski okrožni svet Zasavskega okrožja ZFO bo v nedeljo, 24. t. m. ob 9 dopoldne v Prosvetnem domu v Mostah. Vsi odseki morajo na ta okrožni svet poslati vodje mladcev, ker se bo razpravljalo o zelo važnih organizacijskih zadevah. Vodje mladcev naj prinesejo s seboj tudi telovadne hlačke, da bo mogoče po končanem zborovanju poskusiti tudi s prostimi vajami. — Okrožni vodja mladcev.

jedro Sibeliusovega Valse tritea, je posnet po zadnjem poglavju romana »Dama s kamelijami« ter pokaže Violetto v agoniji, kjer ugleda v pridu v podobi Alfreda smrt. V Osterčevem Nocturnu prihaja do izraza duševna depresija človeka, ki je zapuščen in zavrnjen in išče utehje v pogledu na rožo. Dirigent bo Demetrij Zebre.